

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

B) VALSTATISTIK. XV.

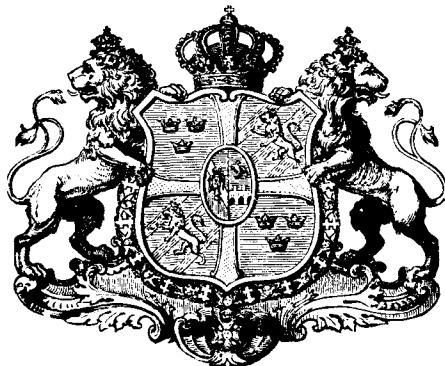
STATISTISKA CENTRALBYRÅNS
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

RÖRANDE

RIKSDAGSMANNAVALEN

ÅREN

1900—1902.

POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE IV.

STOCKHOLM.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.
1903.

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. R. Valstatistik. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1873-1911.

Täckningsår: 1872-1910.

Innehåll: Statistiska centralbyråns underdåniga berättelser rörande Riksdagsmannavalen, Riksdagens andra kammare, Landstingsvalen och Kommunala rösträtten.

Efterföljare:

Riksdagsmannavalen / Kungl. Statistiska centralbyrån – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1912-1970. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1909/11-1965/1968.

Kommunala valen / Kungl. Statistiska centralbyrån – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1920-1967. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1919-1966.

Landstingsmannavalen / Kungl. Statistiska centralbyrån – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1913-1919. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1912-1918.

Översiktspublikationer:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 267-272: Allmänna val (Tab. 274-280).

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

B) VALSTATISTIK. XV.

STATISTISKA CENTRALBYRÅNS
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

RÖRANDE

RIKSDAGSMANNAVALEN

ÅREN

1900—1902.

POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE IV.

STOCKHOLM.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.
1903.

Innehållsförteckning.

	Sid.
<i>Inledning</i>	1.
<i>Riksdagens Första kammare</i>	2.
<i>Riksdagens Andra kammare:</i>	
I. Fyllnadsvalen åren 1900—1902	6.
II. Allmänna valen för riksdagsperioden 1903—1905:	
A) Valkretsarne	6.
B) Valberättigade	11.
C) Valsättet	15.
D) I valen deltagande	16.
E) Valförrättningen och röstfördelningen	17.
F) Kammarens sammansättning på grund af valen.	20.

Tabeller:

1. Valen till Första kammaren åren 1900—1902.	23.
2. Första kammarens sammansättning vid lagtima riksdagen år 1903	25.
3. Fyllnadsvalen till Andra kammaren åren 1900—1902	29.
4. Allmänna valen till Andra kammaren för riksdags- perioden 1903—1905	30.
5. Valberättigade och i allmänna valen till Andra kammaren för riksdagsperioden 1903—1905 deltagande i de särskilda städerna	39.

Table des matières.

	Page.
<i>Introduction</i>	1.
<i>La Première chambre.</i>	2.
<i>La Seconde chambre:</i>	
I. Élections complémentaires en 1900—1902	6.
II. Élections nouvelles pour la période de 1903—1905:	
A) Circonscriptions électorales	6.
B) Nombre des personnes ayant le droit de vote	11.
C) Élection directe ou indirecte	15.
D) Nombre des votants.	16.
E) Suffrage ainsi que répartition des voix	17.
F) Résultat des élections	20.

Tableaux:

1. Élections pour la Première chambre en 1900—1902	23.
2. Les membres de la Première chambre à la Diète ordinaire en 1903	25.
3. Élections complémentaires pour la Seconde chambre en 1900—1902	29.
4. Élections nouvelles pour la Seconde chambre de la période de 1903—1905	30.
5. Id.; tableau spécial pour les villes	39.

<i>Résumé de la Statistique électorale en 1900—1902</i>	IV
---	----

Résumé de la Statistique électorale en 1900—1902.

Le Bureau central de statistique ayant donné déjà à l'occasion des élections de 1872 (voir *Bidrag till Sveriges officiella Statistik*. R, I.) un exposé succinct des lois qui régissent les formes représentatives de la Suède, on a cru pouvoir y renvoyer les lecteurs, en se bornant ici à une simple exposition des traits principaux des dernières élections.

Par une modification, en 1894, de la loi sur l'organisation de la Diète, le nombre des représentants est fixé pour l'une et l'autre chambre.

La Première chambre est composée de 150 membres (tabl. 2).

Pendant les années 1900—1902, 65 personnes sont élues représentants de cette chambre (tabl. 1).

La répartition des membres selon les professions présente, en 1903, le résultat suivant (tabl. B):

Conseillers d'État, ministres actuels	3
Présidents, directeurs généraux	8
Préfets	11
Juges	14
Autres membres de l'administration civile.	11
Militaires	14
Clergé	5
Professeurs	9
Médecins, pharmaciens	3
Propriétaires de biens-fonds	35
Paysans, agriculteurs	5
Maîtres de forge, fabricants	21
Négociants	8
Autres	3
	150

Une répartition des membres d'après leur domicile forme l'objet du tabl. C, et celle d'après l'âge se trouve dans le tabl. D. La moyenne d'âge est de 59.5 ans.

La Seconde chambre se compose de 230 membres, dont 150 élus dans les districts de la campagne et 80 élus par les villes (tabl. 4).

La population moyenne des circonscriptions électorales de la campagne était de 27,023, et celle des villes de 14,023.

Le nombre total des personnes ayant le droit de vote était de 382,075, dont 285,765 à la campagne et 96,310 dans les villes (tabl. 4). Ainsi, 7.0 % de la population rurale et 8.6 % de la population urbaine possédaient ce droit. Quant à la campagne, les préfectures de Gotland (10.2 %) et de Blekinge (4.2 %) présentent les différences les plus marquées (tabl. E); en descendant jusqu'aux circon-

scriptions électorales, on trouve le maximum de 12—13 % et le minimum de 3—4 %. Quant aux villes, le maximum est de 14.2 %, le minimum de 6.6 %.

Des circonscriptions électorales de la campagne

7 comptaient	500—1,000 personnes ayant le droit de vote.
33 »	1,000—1,500 » » »
46 »	1,500—2,000 » » »
39 »	2,000—2,500 » » »
19 »	2,500—3,000 » » »
6 »	au-dessus de 3,000 » » »

150

De ces circonscriptions, 140 ont fait usage de l'élection directe et 10 de l'élection indirecte. Toutes les villes, aussi celles qui en avaient le choix, ont voté directement.

Le nombre des votants s'élevait à 41.7 % des personnes qui possédaient le droit de vote à la campagne (43.2 % aux élections directes, 13.2 % aux élections indirectes), et 63.6 % de celles des villes.

Des représentants de la campagne, 107, ou 71 %, ont été réélus; de ceux des villes 53, soit 66 %.

Des représentants de la campagne, 121 élus directement et 10 élus indirectement ont remporté la majorité absolue; de ceux des villes, 77 ont atteint cette majorité.

20 élections, dont 17 à la campagne et 3 dans les villes, ont fait l'objet d'un appel; 5 ont dû être annulées à cause d'infractions contre les formes.

Une répartition selon les professions des membres de la Seconde chambre, en 1903, présente le résultat que voici (tabl. K):

Membres de l'administration civile	30
Militaires	3
Clergé	6
Professeurs	16
Service de l'église, instituteurs communaux	15
Gens de lettres, imprimeurs	9
Propriétaires de biens-fonds	15
Paysans, agriculteurs	92
Maîtres de forge	7
Fabricants, artisans	14
Négociants etc.	15
Autres	8
	230

L'âge des membres forme l'objet du tabl. L. La moyenne d'âge est de 52.6 ans.

T I L L K O N U N G E N .

Statistiska Centralbyrån får härmed afgifva sin underdåniga berättelse rörande *riksdagsmannavalen under åren 1900—1902*.

I de formulär, som användts vid meddelandet af primäruppgifter till denna redogörelse, hafva under förenämnda tidrymd inga förändringar vidtagits. Utdelning af blanketter till vederbörande myndigheter har på sedvanligt sätt egt rum samtidigt med utsändandet af den till ledning vid senaste allmänna val offentliggjorda »Uppgift å folkmängden inom hvarje kommun, härad, tingslag, domsaga, stad och län den 31 december 1901».

Till fullständigande af de inkomna primäruppgifterna och undanrödjande af vissa felaktigheter i desamma har Central-

byrån funnit sig nödsakad att äfven denna gång utfärda ett stort antal skrivelser, nämligen 283, hvilka till öfvervägande delen föranledts af bristande upplysningar om antalet vid riksdagsmannaval eljest röstberättigade, men för oguldna kommunalutskylder häftande personer.

Af de till redogörelsen hörande tabeller afhandlar tab. 1 valen till Första kammaren åren 1900—1902; tab. 2 Första kammarens sammansättning vid lagtima riksdagen år 1903; tab. 3 fyllnadsvalen till Andra kammaren åren 1900—1902; tab. 4 allmänna valen till Andra kammaren för riksdagsperioden 1903—1905, och innehåller tab. 5 en speciell redogörelse för de särskilda städerna beträffande sistnämnda val.

Riksdagens Första kammare.

(Tab. 1 och 2.)

Antalet valkretsar vid val till Riksdagens Första kammare utgör 30, nämligen de 25 landstingsområdena samt städerna Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Gefle. Medelfolkmängden i hvarje valkrets öfver hufvud uppgick vid 1901 års slut till 172,508, med maximum för Malmöhus län, 350,467, och minimum för Gefle stad, 30,146.

Antalet valmän för val af riksdagsmän i Första kammaren, d. v. s. landstingsmän och stadsfullmäktige i de städer, som ej deltaga i landsting, utgjorde år 1902 enligt tab. 1, full-

Tab. A. Folkmängd och valmän i Första kammarens valkretsar samt antalet riksdagsmän för de särskilda valkretsarna.

Valkrets.	Folk-mängd d. 31 decem-ber 1901.	Antal valmän år 1902.	Antal riksdags-män f. o. m. år 1895.	Folk-mängd	
				pr valman.	pr repre-sentant.
Stockholms stad	303,356	100	8	3,034	37,920
Stockholms län	176,281	49	5	3,598	35,256
Uppsala län	125,043	38	4	3,291	31,261
Södermanlands län	167,888	47	5	3,572	33,578
Östergötlands län	240,108	66	7	3,638	34,301
Norrköpings stad	41,549	50	1	831	41,549
Jönköpings län	203,746	52	6	3,918	33,958
Kronobergs län	159,266	36	5	4,424	31,853
Kalmar läns norra del	91,643	23	3	3,984	30,548
Kalmar läns södra del	136,474	36	4	3,791	34,119
Gotlands län	52,828	26	2	2,032	26,414
Blekinge län	146,787	40	4	3,670	36,697
Kristianstads län	219,450	53	7	4,141	31,351
Malmöhus län	350,467	94	10	3,728	35,047
Malmö stad	62,954	54	2	1,166	31,477
Hallands län	141,344	42	4	3,365	35,336
Göteborgs och Bohus län	208,291	56	6	3,719	34,715
Göteborgs stad	132,111	60	3	2,202	44,037
Elfsborgs län	280,101	74	8	3,785	35,013
Skaraborgs län	240,907	67	8	3,596	30,113
Vernlands län	254,975	65	8	3,923	31,872
Örebro län	196,462	53	6	3,707	32,744
Vestmanlands län	149,332	44	4	3,394	37,333
Kopparbergs län	220,116	57	6	3,862	36,686
Gefleborgs län	211,274	53	6	3,986	35,212
Gefle stad	30,146	45	1	670	30,146
Vesternorrlands län	234,968	62	7	3,790	33,567
Jemtlands län	112,761	30	3	3,759	37,587
Vesterbottens län	145,961	34	4	4,293	36,490
Norrbottnens län	138,630	40	3	3,466	46,210
Samtliga valkretsar	5,175,228	1,546	150	3,347	34,502

ständigad med ledning af uppgifter ur landstingens från trycket utgifna förhandlingar, 1,546, däraf 1,237 landstingsmän och 309 stadsfullmäktige, fördelade på de särskilda landstingen och städerna så, som efterföljande tab. A upplyser. Sedan år 1899 har antalet af dessa valmän i det hela ökats med 22, samt-lige landstingsmän.

På hvarje valman öfver hufvud kom år 1902 enligt tab. A en folk-mängd af 3,347 personer, men de särskilda valkretsarna förete härvid ganska betydande skiljaktigheter. Sälunda uppgick för Kronobergs län folk-mängden pr valman ända till 4,424 samt för Vesterbottens och Kristianstads län likaledes till mer än 4,000, men utgjorde för Gotlands län 2,032, för Malmö stad 1,166, för Norrköping 831 och för Gefle endast 670. I Kronobergs län var alltså folk-mängden pr valman till Första kam-maren nära sju gånger så stor som i Gefle stad.

Antalet deltagande i valen till Första kammaren är, såsom af tab. 1 (kol. 5 och 6) framgår, merendels detsamma som antalet valmän, men då ej sällan ett motsatt förhållande eger rum, kan beträffande åren 1900—1902 antalet i valen deltagande beräknas hafva utgjort 98·2 % af hela antalet därvid valberättigade.

Antalet ledamöter i Första kammaren är jämlikt § 6 riksdagsordningen fastställt till 150, och skall det antal riksdags-män hvarje landstingsområde eller stad, som ej i landsting deltagar, eger utse, hvart tionde år efter angifna grunder bestämmas af Konungen. I följd däraf bestämdes med ledning af de uppgifter om folk-mängden den 31 december 1893, som af Statistiska Centralbyrån meddelats, genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 16 juni 1894, att hvarje valkrets skulle utse det antal riksdagsmän i Första kammaren, som i tab. A finnes angifvet.

Förhållandet emellan antalet representanter och folk-mängden utvisade vid ofvannämnda reglering för riket i dess helhet 1 riksdagsman mot 32,161 inv. Om åter 1901 års folk-mängds-summa lägges till grund för beräkningen, visar sig, att $\frac{1}{150}$ af rikets folk-mängd uppgår till 34,502, hvilket alltså svarar mot hvarje representant öfver hufvud. Högsta folk-mängden pr repre-sentant företeer Norrbottens län, 46,210 inv., och närmast Göte-borgs stad, 44,037 inv., medan å andra sidan Skaraborgs län har 30,113 och Gotlands län endast 26,414 inv. mot hvarje representant i Första kammaren. Af samtliga valkretsarna förete 15 högre och 15 lägre tal än riket i dess helhet, och bland de förstnämnda ingå tre valkretsar, nämligen Norrbottens län samt Göteborgs och Stockholms städer, hvilka skulle år 1902 egt rätt att hvardera utse ytterligare 1 representant, i fall reglering af antalet riksdagsmän i Första kammaren skett på grundvalen af folk-mängdsuppgifterna för år 1901. Å andra sidan skulle en däremot svarande minskning hafva inträdt för Skaraborgs, Kri-stianstads och Vernlands län.

Antalet invalde riksdagsmän i Första kammaren under åren 1900—1902 utgjorde, såsom af tab. 1 framgår, 65. Af dessa valdes 17 under år 1900, 19 under år 1901 och 29 under år 1902. Nyvalde voro 37, af hvilka dock 13 förut varit riksdagsmän, samt 28 direkt omvalde, nämligen 9 under år 1900, 7 under år 1901 och 12 under år 1902.

I afseende på *valtiden* visar sig, att af de under ofvan nämnda tre år utsedde representanterna 1 valdes i januari före riksdagens början och 2 under pågående riksdag, men alla de öfriga senare under året, merendels vid landstingens ordinarie sammanträden i september eller i början af oktober.

Samtliga de val, som under åren 1876—1902 förrättats till Första kammaren och ej haft sin grund i folkmängdens tillväxt eller ändring i riksdagsordningen, utgöra 555, och hafva de varit föranledda af nedannämnda orsaker:

År.	Afsägelse.	Dödsfall.	Mandatets utgång.	Summa.
1876—1880	54	7	25	86
1881—1885	40	13	57	110
1886—1890	51	12	42	105
1891—1895	50	8	50	108
1896	4	2	11	17
1897	5	1	13	19
1898	3	3	14	20
1899	14	3	8	25
1900	4	2	11	17
1901	5	3	11	19
1902	12	1	16	29
Summa	242	55	258	555

Till de efter afsägelse utgångne äro endast hänförde ledamöter i kammaren, som afsagt sig platserna före nioårsperiodens slut. Bland afgangne vid mandatets utgång äro räknade alla, hvilkas mandat utgått, vare sig de blifvit omvalde eller icke.

Af de 555 ledigheter i kammaren, som från och med 1876 till 1902 års utgång blifvit fyllda, hafva sålunda 43.6 % haft sin grund i afsägelse före nioårsperiodens slut, 9.9 % i dödsfall och 46.5 % i mandatets utgång. Ensamt för åren 1900—1902 utgjorde motsvarande relativa antal resp. 32.3, 9.2 och 58.5 %. Med ledning af ofvanstående uppgifter för åren 1876—1902 torde man kunna beräkna, att hvarje år ungefär 20 platser i Första kammaren blifva lediga, nämligen 9 genom afsägelse, 2 genom dödsfall och 9 på grund af mandatets utgång.

Såsom en naturlig följd af inträffade afsägelser och dödsfall kommer *medellängden af ett mandats varaktighet* icke på långt när att uppnå den i riksdagsordningen normerade tiden af nio år. Enligt föregående redogörelser hade hvar och en af de 617 personer, hvilka under åren 1866—1891 blifvit invalde i Första kammaren, i medeltal fungerat 6.5 år af valperioden. För de 72 personer, som invaldes under åren 1892—1894 och hvilkas mandat redan nu utgått eller under innevarande år 1903 upphöra, utgör funktionstiden öfver hufvud 6.8 år, eller så föga mer än den förut normala tiden, att denna härigenom ej förändras. Hvar och en af de 689 riksdagsmän, som invalts under åren 1866—1894, befinnes nämligen hafva i medeltal fungerat 6.5 år. Detta framgår som resultat af efterföljande uppgifter om mandatets varaktighet, hvilken utgjort:

1 år för	39 riksdagsmän eller	5.7 % af hela antalet
2 » »	58 » »	8.4 »
3 » »	50 » »	7.2 »
4 » »	63 » »	9.1 »
5 » »	39 » »	5.7 »
6 » »	35 » »	5.1 »
7 » »	39 » »	5.7 »
8 » »	46 » »	6.7 »
9 » »	320 » »	46.4 »

Summa 689 riksdagsmän eller 100.0 %

Icke ens halfva antalet af de i Första kammaren invalde riksdagsmän har alltså fungerat den normerade tiden af nio år.

Af de 65 personer, som under åren 1900—1902 invaldes i Första kammaren, hade 1 förut varit ledamot såväl i ständsriksdag som i Första och Andra kammaren, 8 hade förut varit ledamöter i båda kamrarna, 28 endast i Första kammaren och 4 endast i Andra kammaren, hvaremot 24 ej någonsin förut varit riksdagsmän.

Såsom af tab. 1, anm. 3, närmare framgår, blef ett af de under åren 1900—1902 förrättade val till Första kammaren *öfverklagadt*.

För Första kammarens sammansättning vid 1903 års riksdag redogöres i tab. 2, och meddelas därvid för hvarje ledamot uppgift om ämbete eller yrke samt boningsort, då denna är belägen utom valkretsen; födelseår; senaste valår och valdag; de år, under hvilka han förut bevisat lagtima riksdag såsom ledamot af kammaren, hvarjämte genom särskilda beteckningar angifvits föregående ledamotskap af Andra kammaren samt deltagande i ständsriksdag.

Ett försök till *yrkesfördelning* af Första kammarens ledamöter föreligger i tab. B, hvarvid erinras, att likasom i äldre redogörelser f. d. utöfware af ämbeten eller yrken i allmänhet

Tab. B. Yrkesfördelning af Första kammarens ledamöter.

Ämbete eller yrke.	Riksdagen år					
	1888	1891	1894	1897	1900	1903
Statsministrar och statsråd	6	5	6	4	4	3
Justitieombudsman och justitieråd	—	1	—	1	1	1
Presidenter och generaldirektörer	9	9	9	8	6	8
Öfverståthållare och landshöfdingar	9	9	11	6	10	11
Öfver- och underdomare	11	15	10	9	12	13
Andre civile ämbetsmän	8	9	11	16	10	11
Generalspersoner	3	3	3	3	1	1
Regementsofficerare	2	6	8	7	8	3
Kompaniofficerare	2	5	3	3	11	10
Biskopar och kyrkoherdar	3	2	3	5	5	5
Professorer och lärare	6	5	5	7	10	9
Läkare och apotekare	2	4	4	3	2	3
Godsegare	38	27	33	40	33	35
Hemmansegare och landbrukare	5	8	9	5	5	5
Bruks- och fabriksidkare	27	24	20	21	18	21
Köpmän o. dyl.	7	10	10	8	8	8
Öfrige	6	5	3	4	6	3
Summa	144	147	148	150	150	150

räknats till den grupp, hvilken de skulle tillhört, om samma ämbete eller yrke fortfarande utöfvats, men att likväl vissa undantag måst i ett eller annat fall ske, särskildt i fråga om förutvarande medlemmar af statsrådet, hvilka fördelats på olika grupper.

Om samtliga till Första kammaren hörande civile, militäre och ecklesiastike ämbetsmän äfvensom förutvarande innehafvare af statstjänster samt läkare och apotekare sammanföras till en enda grupp, stiger denna till ett antal af 78, utgörande 52 % af kammarens hela ledamotsantal, medan de återstående 72, eller 48 %, till allra största delen utgöras af godsegare, hemmansegare och landbrukare, bruks- och fabriksidkare samt köpmän och dylike. Till jämförelse må anföras, att af 1867 års Första kammare utgjorde förstnämnda grupp 59, eller fullt 47 %, och den senare 66, utgörande nära 53 % af hela antalet ledamöter.

Af tab. B framgår ock, att af dem, som för närvarande innehafva platser i statsrådet, 3 äro ledamöter af Första kam-

maren. Dessutom räknar denna bland sina medlemmar 8 förutvarande innehafvare af sådana platser.

Den fördelning af Första kammarens ledamöter efter deras nuvarande *boningsorter*, som tab. C angifver, har upprättats med ledning dels af primäruppgifterna om valen och dels af den genom Riksdagens kansli offentliggjorda förteckningen öfver kammarens ledamöter. Däraf visar sig bland annat, att 11 valkretsar för närvarande hafva sina samtliga representanter i Första kammaren bosatta inom det egna området, nämligen Stockholms stad, Östergötlands län, Norrköpings stad, Jönköpings och Kronobergs län, Kalmar läns södra del, Gotlands, Kristianstads, Malmöhus och Skaraborgs län samt Gefle stad. Å andra sidan befinnes, att af representanterna för Stockholms och Uppsala län, Kalmar läns norra del, Göteborgs och Bohus och Jemtlands län flere äro bosatta utom valkretsen än inom densamma, samt att Norrbottens läns alla representanter äro bosatta utom området. Af representanterna för Blekinge län, Malmö stad, Elfsborgs, Gefleborgs och Vesterbottens län bor jämnt hälften utom valkretsen. I allt äro inemot 73 % af Första kammarens ledamöter bosatta inom valkretsen, ungefär 25 % i Stockholm och 8 % i öfriga riket, varande Stockholmsrepresentanterna härvid räknade på tvenne ställen. Till jämförelse härutinnan torde böra erinras, att år 1867 utgjorde motsvarande tal resp. 81, 16 och 6 % och år 1900 resp. 73, 22 och 10 %.

Då förestående uppgifter afse representanternas nuvarande boningsorter och då funktionstiden för kammarens ledamöter

Tab. C. Fördelning af Första kammarens ledamöter efter boningsort år 1903.

Valkrets.	Bosatte			Hela antalet ledamöter.
	i valkretsen.	i Stockholms län.	i öfriga riket.	
Stockholms stad	8	8	—	8
Stockholms län	2	3	—	5
Uppsala län	1	3	—	4
Södermanlands län	4	1	—	5
Östergötlands län	7	—	—	7
Norrköpings stad	1	—	—	1
Jönköpings län	6	—	—	6
Kronobergs län	5	—	—	5
Kalmar läns norra del	1	2	—	3
Kalmar läns södra del	4	—	—	4
Gotlands län	2	—	—	2
Blekinge län	2	1	1	4
Kristianstads län	7	—	—	7
Malmöhus län	10	—	—	10
Malmö stad	1	1	—	2
Hallands län	3	—	1	4
Göteborgs och Bohus län	1	3	2	6
Göteborgs stad	2	1	—	3
Elfsborgs län	4	3	1	8
Skaraborgs län	8	—	—	8
Vermlands län	7	1	—	8
Örebro län	4	2	—	6
Vestmanlands län	3	—	1	4
Kopparbergs län	4	—	2	6
Gefleborgs län	3	2	1	6
Gefle stad	1	—	—	1
Vesternorrlands län	5	1	1	7
Jemtlands län	1	—	2	3
Vesterbottens län	2	2	—	4
Norrbottens län	—	3	—	3
Summa	109	37	12	150

Tab. D. Åldersfördelning af Första kammarens ledamöter.

Åldersår.	1885.	1894.	1903.	Åldersår.	1885.	1894.	1903.
38—39	—	4	—	64—65	8	3	4
39—40	—	1	—	65—66	8	3	7
40—41	3	—	—	66—67	5	3	9
41—42	3	1	—	67—68	3	4	9
42—43	4	4	3	68—69	5	5	3
43—44	3	1	1	69—70	—	2	3
44—45	1	4	3	70—71	—	1	2
45—46	3	3	3	71—72	—	2	2
46—47	1	4	1	72—73	3	—	1
47—48	4	2	7	73—74	3	3	—
48—49	4	5	4	74—75	1	3	—
49—50	5	3	3	75—76	—	—	1
50—51	7	8	4	76—77	—	2	—
51—52	6	10	5	77—78	—	2	1
52—53	1	7	2	78—79	—	—	1
53—54	12	6	5	79—80	—	1	—
54—55	4	3	6	80—81	—	—	—
55—56	2	5	7	81—82	—	—	—
56—57	4	4	4	82—83	—	1	1
57—58	5	7	6	S:a 38—40	—	5	—
58—59	5	8	3	40—50	31	27	25
59—60	8	5	7	50—60	54	63	49
60—61	4	6	11	60—70	46	38	67
61—62	7	3	9	70—80	7	14	8
62—63	3	5	7	80—83	—	1	1
63—64	3	4	5	Summa	138	148	150

kan uppgå till nio år, måste däraf blifva en följd, att den boningsort, som nu angifves för en riksdagsman, icke alltid är densamma som vid tiden för hans inval, och att sålunda mängden, som vid sistnämnda tillfälle var bosatt inom valkretsen, nu ej längre har där sin boningsort, utan afflyttat till annan del af riket, merendels hufvudstaden.

Åldersfördelningen af Första kammarens ledamöter år 1903 utfaller på sätt tab. D närmare angifver, hvarvid till jämförelse äfven meddelas dylika uppgifter för åren 1885 och 1894. I motsats till förhållandet under föregående år innefattar för närvarande åldersgruppen 60—70 år de fleste representanterna, nämligen 67, eller inemot 45 % af hela antalet, hvarefter närmast följer gruppen 50—60-åringar, utgörande 49 (33 %), så att med inräknande af de 9 (6 %), som öfverskridit 70 år, hela antalet riksdagsmän i Första kammaren öfver 50 år utgör 125, eller något mer än 83 % af samtliga. Medelåldern för hvarje riksdagsman öfver hufvud uppgår nu till 59½ år efter att sedan år 1867, då den utgjorde allenast 52½ år, hafva nästan oafbrutet varit i stigande, såsom ock närmare framgår beträffande åren 1888—1903 af efterföljande uppgifter:

	Medel- ålder, år.		Medel- ålder, år.
År 1888	57½	År 1897	58½
» 1891	57½	» 1900	59½
» 1894	57½	» 1903	59½

Den äldste af Första kammarens nuvarande ledamöter är född år 1820, den yngste år 1860.

Efter senaste valår fördela sig Första kammarens ledamöter på följande sätt:

Valår.	Hela antalet valde.	Däraf nu kvarstående. Antal.	%.
1894	22	10	45.9
1895	21	14	66.7
1896	17	11	64.7
1897	19	13	68.4
1898	20	16	80.0
1899	25	23	92.0
1900	17	15	88.2
1901	19	19	100.0
1902	29	29	100.0
	= 189	150	79.4

Till jämförelse må härvid anföras, att de under åren 1885—1893 invalde riksdagsmän i Första kammaren utgjorde ett antal af 204, af hvilka vid 1894 års riksdag kvarstodo 148, eller 72½ %.

Angående valmånaden framgår af tab. 2, att de fleste af kammarens ledamöter, nämligen 133 (88.7 %) blifvit invalde i september eller i början af oktober, alltså vid landstingens ordinarie sammanträden, och endast 17 (11.3 %) å annan tid, af hvilka 7 äro representanter för städer och 10 för landstingsområden.

En fördelning af Första kammarens ledamöter efter deras hela funktionstid, eller det antal sammanlagda år, under hvilka de tillhört nämnda kammare, vare sig som representanter för

en och samma valkrets eller för olika valkretsar, såsom eger rum i fråga om 15 personer, utfaller beträffande åren 1897, 1900 och 1903 på följande sätt:

Funktions- tid.	1897.	1900.	1903.	Funktions- tid.	1897.	1900.	1903.
35 år	—	—	1	17 år	2	1	7
34 »	—	1	—	16 »	—	4	5
33 »	—	—	1	15 »	3	3	8
32 »	—	1	—	14 »	1	9	7
31 »	3	—	—	13 »	4	7	4
30 »	—	1	—	12 »	3	7	9
29 »	1	—	—	11 »	9	10	7
28 »	—	—	—	10 »	9	4	9
27 »	1	1	—	9 »	10	10	10
26 »	1	—	2	8 »	11	10	9
25 »	—	1	1	7 »	8	11	8
24 »	1	—	—	6 »	14	11	5
23 »	—	4	2	5 »	11	8	8
22 »	1	2	—	4 »	15	10	15
21 »	1	—	1	3 »	15	7	5
20 »	5	2	—	2 »	8	9	10
19 »	1	—	3	1 »	7	14	12
18 »	5	2	1				
				Summa	150	150	150

Enligt hvad ofvanstående uppgifter för 1903 gifva vid handen, utgör antalet af dem, som fungerat 27 år eller ännu längre tid, endast 2; fungerande under 18 år eller mera utgöra 12, under 9 år eller längre tid ej mindre än 78, eller 52 % af hela antalet. Oafbruten funktionstid utvisa 125 ledamöter, hvaremot 25 med afbrott fungerat vare sig såsom representanter för samma eller olika valkretsar.

Med hänsyn till hela antalet bevistade riksdagar, den nu pågående inräknad, fördela sig Första kammarens nuvarande ledamöter sålunda:

Bevistade riksdagar.	Antal riks- dagsmän.	Bevistade riksdagar.	Antal riks- dagsmän.	Bevistade riksdagar.	Antal riks- dagsmän.
40	1	26	—	12	7
39	—	25	3	11	3
38	1	24	1	10	7
37	—	23	3	9	8
36	—	22	—	8	8
35	—	21	3	7	8
34	—	20	1	6	5
33	1	19	6	5	7
32	—	18	3	4	10
31	1	17	3	3	5
30	1	16	10	2	8
29	2	15	8	1	10
28	2	14	5		
27	—	13	9	Summa	150

Ännu finnas bland Första kammarens ledamöter 10, hvilka bevistat ständsriksdag, däraf 9 såsom medlemmar af Ridderskapet och Adeln och 1 af Borgarståndet. Förutvarande representanter i Andra kammaren utgöra ett antal af 27.

Riksdagens Andra kammare.

(Tab. 3—5.)

I. Fyllnadsvalen åren 1900—1902.

(Tab. 3.)

Af de 230 för perioden 1900—1902 valde riksdagsmän i Andra kammaren afgingo före denna tids utgång 24, efter hvilka fyllnadsval egde rum. Af dessa val skedde 6 under år 1900, 12 under år 1901 och 6 under år 1902. Enligt hvad tab. 3 utvisar, skedde endast 3 af valen i början af året, men alla de öfriga under årets senare hälft; samtliga valen år 1902 höllos under årets tre sista månader.

Från och med år 1885 hafva fyllnadsvalen under de särskilda riksdagsperioderna uppgått till följande antal, och fördela de sig på hvarterdera af *periodens trenne år* sålunda:

Riksdagsperiod.	1:a året.	2:a året.	3:e året.	Summa fyllnadsval.
1885—1887	4	18	2	24
1888—1890	5	7	4	16
1891—1893	8	9	2	19
1894—1896	9	9	3	21
1897—1899	4	8	—	12
1900—1902	6	12	6	24

Antalet fyllnadsval var alltså under åren 1900—1902 dubbelt så stort som under näst föregående period och jämväl större än för hvardera af de tre perioderna 1888—1896.

Under hela tidrymden 1876—1902 utgjorde antalet fyllnadsval 186, däraf 56 under riksdagsperiodernas första år, 107 under deras andra, men endast 23 under deras tredje år. För hvarje särskild period har ock enligt regel största antalet egt rum under andra året och det minsta antalet under tredje året.

Särskildt för *landsbygd* och *städer* utgjorde fyllnadsvalen nedanstående antal, dels i och för sig och dels i förhållande till hela antalet representanter i Andra kammaren.

Riksdagsperiod.	Landsbygd.		Städer.		Hela riket.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
1885—1887	16	11.0	8	11.6	24	11.2
1888—1890	9	6.2	7	9.2	16	7.2
1891—1893	10	6.8	9	11.1	19	8.3
1894—1896	17	11.7	4	4.8	21	9.2
1897—1899	6	4.0	6	7.5	12	5.2
1900—1902	15	10.0	9	11.3	24	10.4

Då medeltalet fyllnadsval för hvar och en af de anförda riksdagsperioderna uppgick till 12 för landsbygden och 7 för städerna, utvisade alltså perioden 1900—1902 i båda hänseendena ett något högre antal än det vanliga.

Angående *orsakerna* till de ledigheter, som föranlett ifrågasvarande val, meddelas efterföljande uppgifter:

Riksdagsperiod.	Afsägelse.	Dödsfall.	Summa.
1885—1887	16	8	24
1888—1890	10	6	16
1891—1893	15	4	19
1894—1896	14	7	21
1897—1899	4	8	12
1900—1902	16	8	24

Anförda uppgifter ådagalägga sålunda, att af de ledigheter i Andra kammaren, som under dessa 18 år uppstått, 64.7 % haft sin grund i afsägelse före mandatets utgång och 35.3 % i dödsfall. Ensamt för perioden 1900—1902 utgjorde motsvarande tal resp. 66.7 och 33.3 %. Med ledning af ofvanstående data torde man kunna beräkna, att hvarje år ungefär 6 platser i kammaren blifva lediga, nämligen 4 genom afsägelse och 2 i följd af dödsfall.

Deltagandet i fyllnadsvalen under åren 1900—1902, eller 31.4 % af samtliga valberättigade, visade sig öfver hufvud taget betydligt mindre än vid de allmänna valen 1899, däri 40.3 % af valmännen deltog. Men denna nedgång i det hela synes till största delen bero på det utomordentligt ringa deltagandet i 1902 års fyllnadsval, hvilka alla egde rum mot slutet af året och därför ej kunde tillvinna sig något allmännare intresse. Frånräknas sistnämnda val, i hvilka endast 8.2 % af de valberättigade deltog, visar sig det relativa antalet valdeltagare under åren 1900 och 1901 hafva uppgått till 40.1 %. Högst var antalet deltagande vid valet i Halmstad (74.0 %) och därefter i valkretsen Marstrand, Kungälf, Alingsås och Ulricehamn (68.7 %); lägst åter i Vestervik och Eksjö (1.5 %), där valet egde rum i slutet af november 1902.

Två af de under nämnda tid verkställda fyllnadsval *öfverklagades*. Jfr tab. 3, anm. 1 och 2.

II. Allmänna valen för riksdagsperioden 1903—1905.

(Tab. 4 och 5.)

A) Valkretsarne.

Antalet valkretsar för val till Riksdagens Andra kammare är genom Eders Kungl. Majts nådiga kungörelse den 22 maj

1896 bestämdt att, intill dess annorlunda varder stadgadt, utgöra 196, af hvilka 150 tillhöra landsbygden och 46 omfatta städerna, Stockholms stad härvid räknad såsom blott *en* valkrets, enär den för hufvudstaden gällande kretsfördelning endast

afser själfva valförrättningen och i öfrigt icke innebär någon afvikelse från de för riksdagsmannavalen stadgade grunder.

I § 13 riksdagsordningen är stadgadt, att Andra kammarens ledamöter skola utgöra ett antal af 230, däraf 150 för landet och 80 för städerna; att å landet skall för hvarje domsaga utses en riksdagsman, hvarvid dock, i fall domsagornas antal understiger 150, de folkrikaste domsagorna skola för ernående af det bestämda antalet riksdagsmän, såvidt ske kan häradsvis, indelas i två valkretsar, som hvardera välja en riksdagsman; att i stad, hvars folkmängd uppgår till eller öfverstiger en åttiondedel af folkmängden i rikets alla städer, skall väljas efter stadens folkmängd en riksdagsman för hvarje fullt tal, motsvarande en åttiondedel af städernas folkmängd, samt att städer med mindre folkmängd än nyss anförda skola ordnas, såvidt lämpligen ske kan länsvis, i så många valkretsar, som med iakttagande af, att hvardera utser en riksdagsman, erfordras för uppnående af det föreskrifna antalet riksdagsmän för städerna. Därför är stadgadt, att indelningen af ofvannämnda valkretsar, så ock riksdagsmännens antal för hvar och en af de städer, hvilkas folkmängd i och för sig berättigar dem att utan förening med annan stad välja riksdagsman, skall efter ofvan angifna grunder hvarvtionde år bestämmas af Konungen.

På grund däraf och med ledning af de uppgifter om folkmängden den 31 december 1895, som blifvit af Statistiska Centralbyrån meddelade, förordnade Eders Kungl. Maj:t genom ofvannämnda nådiga kungörelse dels huruledes 33 af rikets 117 domsagor skulle för uppnående af antalet 150 valkretsar å landsbygden delas i hvardera två valkretsar, dels ock hvilka städer egde hvar för sig välja en eller flere riksdagsmän samt på hvad sätt de mindre städernas indelning i valkretsar skulle ega rum. För dessa förhållanden är närmare redogörelse meddelad i Statistiska Centralbyråns underdåniga berättelse angående riksdagsmannavalen åren 1893—1896, till hvilken därför torde få hänvisas. Dock må erinras, att de båda valkretsar, som vid nämnda tid utgjorde Vester-Dalarnes domsaga, och de båda kretsar, hvilka ingingo i Norra Ångermanlands domsaga, numera utgöra särskilda domsagor, hvadan hela antalet domsagor för närvarande uppgår till 119, däraf 31 äro hvar för sig delade på två valkretsar.

Rikets landsbygd egde vid 1901 års slut en sammanlagd folkmängd af 4,053,414 personer, hvadan på hvar och en af de 150 valkretsarne eller, hvilket här är detsamma, på hvarje representant kom öfver hufvud en folkmängd af 27,023. I fråga om fördelningen på län af såväl ofvannämnda folkmängdssumma som ock antalet representanter samt angående förhållandet vid de fem närmast föregående ordinarie allmänna valen till Andra kamraren upplyser efterföljande öfversikt:

L ä n (landsbygd).	Folkmängd vid näst föregående års slut.	Antal valkretsar eller represen- tanter.	Folkmängd pr valkrets eller representant.
Stockholms län	160,530	5	32,106
Uppsala län	96,902	4	24,226
Södermanlands län	140,707	6	23,451
Östergötlands län	216,795	8	27,099
Jönköpings län	175,231	7	25,033
Kronobergs län	151,767	6	25,295
Kalmar län	196,251	8	24,531
Gotlands län	44,446	2	22,223

L ä n (landsbygd).	Folkmängd vid näst föregående års slut.	Antal valkretsar eller represen- tanter.	Folkmängd pr valkrets eller representant.
Blekinge län	109,855	4	27,464
Kristianstads län	204,041	7	29,149
Malmöhus län	279,777	11	25,434
Hallands län	114,303	5	22,861
Göteborgs och Bohus län	192,892	7	27,556
Elfsborgs län	249,268	9	27,696
Skaraborgs län	217,286	7	31,041
Vernlands län	232,202	8	29,025
Örebro län	168,227	6	28,038
Vestmanlands län	120,113	4	30,028
Kopparbergs län	207,525	8	25,941
Gefleborgs län	194,912	7	27,815
Vesternorrlands län	209,122	8	26,140
Jemtlands län	105,756	4	26,439
Vesterbottens län	140,549	5	28,110
Norrbottnens län	124,957	4	31,239
Landsbygden år 1902	4,053,414	150	27,023
» » 1899	4,004,521	150	26,697
» » 1896	3,939,824	150	26,265
» » 1893	3,884,517	145	26,790
» » 1890	3,890,667	147	26,467
» » 1887	3,891,801	146	26,656

Såsom här af framgår, äro skiljaktigheterna emellan länen i fråga om medelfolkmängden på hvarje valkrets eller representant i många fall ganska betydande. Högsta talet uppnås af Stockholms län, 32,106, hvarefter närmast följa Norrbottens och Skaraborgs län; lägsta talet utvisar Gotlands län, 22,223, och det näst lägsta Hallands län.

I dessa medeltal för länen framträda likväl icke de för särskilda valkretsar egendomliga olikheter. Dessa tydliggöras närmare genom efterföljande öfversikt af landsbygdens valkretsar, fördelade efter folkmängd vid allmänna valen nedannämnda år:

	1887.	1890.	1893.	1896.	1899.	1902.
Öfver 40,000 inv.	—	—	—	—	—	3
35,000—40,000 »	19	13	17	14	16	15
30,000—35,000 »	25	28	22	25	25	28
25,000—30,000 »	38	42	49	46	48	42
20,000—25,000 »	44	47	42	46	44	44
15,000—20,000 »	17	13	13	16	14	15
Under 15,000 »	3	4	2	3	3	3
Summa valkretsar	146	147	145	150	150	150

Största folkmängden hade vid 1902 års val Södra Roslags domsaga, 45,842 inv., och därefter Södertörns domsaga med 41,360 inv. samt Vesterbottens norra domsaga, 40,393. Minsta folkmängden egde däremot Redvägs härad med 10,481 inv., och kommo Villåttinge härad med 12,153 inv. samt Himle härad med 13,356 inv. närmast. Sammanlagda folkmängden i dessa tre valkretsar understeg sålunda med inemot 10,000 invånareantalet i Södra Roslags domsaga ensam. Om indelning af valkretsar skett på grund af 1901 års folkmängd, skulle ock ej allenast sistnämnda domsaga utan äfven Södertörns och Vesterbottens norra domsaga blifvit hvar för sig delade i två val-

kretsar, medan i följd däraf Kinds och Redvägs domsaga, Östersysslets domsaga samt Sunnerbo domsaga skulle blifvit odelade.

Vid redogörelsen för valkretsindelningen må äfven tagas i betraktande dels valkretsarnes *utsträckning*, dels ock det *antal kommuner*, som hvarje valkrets omfattar, då ju dessa förhållanden måste utöfva ett visst inflytande på det större eller mindre deltagandet i valen. I anledning häraf meddelas i efterföljande *tab. E.* uppgifter för hvarje valkrets å dess areal och kommunantal år 1902. Hvad arealuppgifterna vidkommer, äro dessa hämtade ur Statistiska Centralbyråns underdåniga berättelse angående rikets befolkningsförhållanden år 1890, andra afdelningen, och hafva sedermera inträffade områdesförändringar blifvit enligt här befintliga uppgifter iakttagna. Så har likväl ej kunnat ske i några fall, då mindre förändringar i judiciellt hänseende egt rum och upplysningar om de öfverflyttade områdenas yttinnehåll ej varit tillgängliga. Vidare torde böra erinras, att arealerna för de norrländska länen, i synnerhet Norrbottens län, ännu ej äro nöjaktigt kända, samt att i de angifna arealerna ej ingå de fyra stora insjöarna Mälaren, Hjelmaren, Venern och Vettern.

Såsom af *tab. E.* framgår, äro valkretsarnes områden till sitt yttinnehåll i högst betydande mån olika, och gäller härvid som regel, att i rikets södra delar äro områdena små, i de norra däremot af en mycket stor omfattning. Inom den del af riket, som utgöres af Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands samt Göteborgs och Bohus län, finnes sålunda ingen valkrets, där arealen uppnår 1,500 kvkm., hvaremot i de norrländska länen samtliga valkretsar, blott med ett undantag, mer eller mindre öfverstiga detta tal. Medelarealen pr valkrets utgör för Malmöhus län endast 432 kvkm., för Göteborgs och Bohus län 711 kvkm., för Blekinge län 748 kvkm. o. s. v., men uppgår för Norrbottens län ända till 26,077 kvkm., för Jemtlands län till 12,668 kvkm. och för Vesterbottens län till 11,796 kvkm. Det högsta medeltalet, för Norrbottens län, är alltså fullt 60 gånger större än det lägsta, för Malmöhus län. Utsträckes undersökningen till de särskilda valkretsarne, finner man, att den till yttinnehållet allra största valkretsen i riket är Vesterbottens vestra domsaga, 38,491 kvkm., och kommer Tornéa domsaga med 31,257 kvkm. närmast därefter. Den minsta arealen utvisar Sköns tingslag, nära 219 kvkm., och den näst minsta Vestra och Östra Hisings tingslag, 220 kvkm. Den till arealen största valkretsen är alltså ungefär 176 gånger större än den minsta.

Äfven i fråga om det antal kommuner och kommundelar, som valkretsarne omfatta, göra sig betydande skiljaktigheter gällande. Å rikets landsbygd utgjorde år 1902 kommunernas hela antal 2,406, af hvilka 11 voro hvar för sig delade på två olika valkretsar. Om nämnda antal kommuner och kommundelar, tillsammans 2,417, lika fördelas på landsbygdens 150 valkretsar, utgör alltså medeltalet för hvarje valkrets öfver hufvud 16.1. Ytterligheterna i detta afseende förete Gotlands län med 46 och Vesterbottens län med ungefär 5 kommuner i hvarje valkrets öfver hufvud. Af de särskilda valkretsarne utvisar Gotlands norra domsaga det högsta antalet kommuner, nämligen 48, och komma närmast därefter Kinnefjerdings, Kinne och Kållands domsaga med 47 kommuner samt Vartofta och Frökinds domsaga med 45 kommuner och 1 kommunedel, under det minimum träffas för Sköns tingslag, Nordmalings, Bjurholms och Deger-

fors tingslag samt Umeå tingslag, hvilka omfatta endast 3 kommuner hvardera. I öfrigt finnas 6 valkretsar med hvardera blott 4 kommuner, däraf 3 kretsar i Norrbottens, 2 i Kopparbergs och 1 i Vesterbottens län.

Städernas nuvarande 46 valkretsar kunna lämpligen fördelas i följande tre grupper:

Första gruppen, omfattande städer, som hvardera ega utse 2 eller flere riksdagsmän. Hit höra endast de 5 städerna Stockholm med 22 riksdagsmän, Göteborg med 9, Malmö med 4 samt Norrköping och Gefle med hvardera 2 riksdagsmän. Sammanlagda folkmängden i dessa städer uppgick vid 1901 års slut till 570,116 inv., hvadan mot hvar och en af deras 39 representanter svarade i medeltal en folkmängd af 14,618. Medan Stockholm har en representant mot 13,789 inv. och Göteborg en mot 14,679 inv., eger Norrköping, som bland dessa städer är ogynnsammast lottad, blott en mot 20,775 inv.

Andra gruppen omfattar de städer, som hvar för sig välja en riksdagsman. Antalet af dessa städer utgör 20, nämligen Uppsala, Eskilstuna, Linköping, Jönköping, Vexjö, Kalmar, Visby, Karlskrona, Kristianstad, Lund, Helsingborg, Landskrona, Ystad, Halmstad, Borås, Karlstad, Örebro, Vesterås, Söderhamn och Sundsvall. Hela gruppens folkmängd utgjorde vid 1901 års slut 311,859 inv., hvadan mot hvar och en af de 20 riksdagsmännen för dessa städer svarade i medeltal 15,593 inv. Ytterligheterna inom gruppen bilda Helsingborg med 25,164 inv. och Vexjö med 7,499 inv. Sistnämnda valkrets är ock med hänsyn till folkmängden numera den minsta af alla rikets valkretsar.

Tredje gruppen utgöres af rikets öfriga 67 städer, ordnade i 21 valkretsar och med en folkmängd af 239,839 inv., hvilket efter fördelning på samtliga dessa valkretsar utgör en representant på 11,421 inv. Växlingarna härutinnan framgå af efterföljande öfersikt, hvarvid till jämförelse äfven redogöres för de regleringar, som egde rum åren 1866, 1876, 1886 och 1896.

Folkmängd.	Antal valkretsar					
	vid regleringarna				vid valen	
	1866.	1876.	1886.	1896.	1899.	1902.
15,000—16,000	—	—	—	—	—	1
14,000—15,000	—	—	—	—	—	—
13,000—14,000	—	—	—	—	1	1
12,000—13,000	—	—	—	—	1	7
11,000—12,000	—	—	6	5	8	4
10,000—11,000	1	4	6	7	4	3
9,000—10,000	1	4	9	3	4	2
8,000—9,000	3	7	2	3	1	2
7,000—8,000	10	7	2	3	2	1
6,000—7,000	9	2	—	—	—	—
	Summa 24	24	25	21	21	21

Största folkmängden utvisade år 1902 bland dessa valkretsar Södertelge m. fl. städer, 15,751 inv., hvaremot kretsen Marstrand, Kungelf, Alingsås och Ulricehamn egde den minsta folkmängden eller 7,653 inv.

Vid ifrågavarande tredje grupp af städer kan i öfrigt anföras, att 1 valkrets omfattar *sex* städer, 2 valkretsar *fem*, 4 valkretsar *fyra*, 7 valkretsar *tre* och likaledes 7 valkretsar *två* städer hvardera. — Städer tillhörande *tre* län ingå i 1 valkrets, tillhörande *två* län i 7 valkretsar, under det hvardera

Tab. E. Valkretsarnes å landsbygden areal och kommunantal.

L ä n (landsbygd).	V a l k r e t s.	Areal (i kvadrat- kilometer).	Kom- muner.	Kom- mun- delar.
Stockholms län .	Norra Roslags domsaga	2,037.12	16	—
	Mellersta Roslags domsaga	1,230.05	15	—
	Södra Roslags domsaga	1,455.32	30	1
	Stockholms läns vestra domsaga	1,134.69	26	1
	Södertörns domsaga	1,918.66	24	—
	Summa	7,775.84	111	2
Uppsala län	Norunda och Örbyhus härad	1,560.71	11	—
	Olands härad	1,312.81	11	—
	Uppsala läns mellersta domsaga	1,427.34	33	—
	Uppsala läns södra domsaga	985.19	30	—
Summa	5,286.05	85	—	
Södermanlands län	Jönäkers härad	936.88	11	—
	Rönö, Hölbo och Daga härad	1,636.30	25	—
	Oppunda härad	1,559.49	13	—
	Villåttinge härad	655.95	9	—
	Vester- och Öster-Rekarne härad	1,130.92	19	—
	Åkers och Selebo härad	837.93	15	—
Summa	6,757.47	92	—	
Östergötlands län	Kinda och Ydre domsaga	2,323.32	16	1
	Björkekinds, Östkind, Lösings, Bråbo och Memmings domsaga	1,361.75	23	—
	Lysings och Göstrings domsaga	1,166.67	20	1
	Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds domsaga	1,076.91	20	—
	Vifolka, Valkebo och Gullbergs domsaga	1,065.96	21	—
	Finspånge läns domsaga	1,796.58	7	—
	Aska, Dals och Bobergs domsaga	851.77	27	—
	Hammarkinds och Skärkinds domsaga	1,369.52	14	—
Summa	11,012.48	148	2	
Jönköpings län	Vestra härads domsaga	1,955.73	20	—
	Östra härads domsaga	1,399.77	18	—
	Östbo härad	1,679.27	14	—
	Vestbo härad	2,191.77	25	—
	Tveta härad	958.06	15	—
	Vista och Mo härad	1,285.48	15	—
	Norra och Södra Vedbo domsaga	2,007.14	22	—
Summa	11,477.22	129	—	
Kronobergs län	Uppvidinge härad	2,235.07	13	—
	Konga härad	1,704.14	15	—
	Mellersta Värends domsaga	1,549.69	18	1
	Vestra Värends domsaga	1,588.71	16	1
	Sunnerbo domsagas östra valkrets	1,313.32	12	—
	Sunnerbo domsagas vestra valkrets	1,503.29	11	—
Summa	9,899.22	85	2	

L ä n (landsbygd).	V a l k r e t s.	Areal (i kvadrat- kilometer).	Kom- muner.	Kom- mun- delar.
Kalmar län	Norra Tjusts härad	1,363.71	9	—
	Södra Tjusts härad	1,336.93	9	—
	Aspelands och Handbörds domsaga	2,242.37	13	—
	Sevede och Tunaläns domsaga	2,025.81	11	—
	Norra Möre och Stranda domsaga	1,411.91	12	—
	Södra Möre domsagas vestra valkrets	1,020.31	6	—
Södra Möre domsagas östra valkrets	738.47	11	—	
Ölands domsaga	1,344.98	34	—	
Summa	11,484.49	105	—	
Gotlands län	Gotlands södra domsaga	1,359.54	44	—
	Gotlands norra domsaga	1,777.51	48	—
	Summa	3,137.05	92	—
Blekinge län	Listers domsaga	668.07	8	—
	Bräkne domsaga	676.62	6	—
	Östra härads domsaga	635.55	9	—
	Medelstads domsaga	1,010.46	12	—
Summa	2,990.70	35	—	
Kristianstads län	Ingelstads och Jerrestads domsaga	585.30	31	—
	Villands härad	769.43	16	—
	Östra Göinge härad	1,102.66	13	—
	Gärds och Albo domsaga	952.05	27	—
	Vestra Göinge domsaga	1,448.98	24	—
	Norra Åsbo domsaga	1,027.48	15	1
Södra Åsbo och Bjäre domsaga	535.62	18	—	
Summa	6,421.52	144	1	
Malmöhus län	Oxie härad	260.71	23	—
	Skytts härad	247.87	22	—
	Färs domsaga	604.65	18	—
	Frosta domsaga	748.62	22	1
	Rönnebergs och Harjagers härad	407.55	29	3
	Onsjö härad	384.04	14	2
	Luggude domsagas norra valkrets	275.57	10	—
	Luggude domsagas södra valkrets	407.27	17	1
Bara härad	313.60	18	—	
Torna härad	461.64	26	1	
Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads domsaga	641.44	40	—	
Summa	4,752.96	239	8	
Hallands län	Halmstads och Tönnersjö härad	1,268.31	18	—
	Höks härad	942.76	10	1
	Årstads och Faurås härad	1,308.47	25	—
	Himle härad	420.36	13	—
	Hallands läns norra domsaga	940.59	19	—
Summa	4,880.49	85	1	

L ä n (landsbygd).	V a l k r e t s.	Areal (i kvadrat- kilometer).	Kom- muner.	Kom- mun- delar.	L ä n (landsbygd).	V a l k r e t s.	Areal (i kvadrat- kilometer).	Kom- muner.	Kom- mun- delar.
Göteborgs och Bohus län .	Åsims och Säfvedals härad . . .	468.32	11	—	Kopparbergs län	Leksands tingslag	1,543.21	4	—
	Vestra och Östra Hisings härad .	220.46	8	—		Gagnefs och Rättviks tingslag . .	2,580.78	4	—
	Inlands domsaga	1,034.19	19	—		Ofvan-Siljans domsaga	11,751.28	7	—
	Orusts och Tjörns domsaga . . .	559.94	16	—		Hedemora domsaga	1,879.61	9	—
	Norrrikeus domsaga	1,399.48	12	—		Falu domsagas södra tingslag . .	991.87	5	—
	Lane och Stångenäs härad	578.41	11	—		Falu domsagas norra tingslag . .	2,119.59	6	—
	Tunge, Sörbygdens och Sotenäs härad	715.48	10	—		Smedjebackens domsaga	1,992.27	5	—
Summa	4,976.28	87	—	Nås och Malungs domsaga	6,949.16	8	—		
Elfsborgs län .	Summa	4,976.28	87	—	Summa	29,807.77	48	—	
	Marks härad	1,414.51	24	—	Gefleborgs län .	Gestriklands östra tingslag	1,988.73	6	—
	Vedeus och Bollebygd's härad . .	803.87	10	—		Gestriklands vestra tingslag . . .	2,410.26	5	—
	Flundre, Väne och Bjerke domsaga	785.99	16	—		Bergejö och Delsbo tingslag . . .	2,798.36	8	—
	Kinds härad	2,217.97	35	—		Enångers och Forsa tingslag . . .	1,203.88	9	—
	Redvägs härad	623.14	17	1		Vestra Helsinglands domsaga . . .	5,996.03	7	—
	Vätile, Ale och Kullings domsaga	1,645.30	36	—		Södra Helsinglands vestra tingslag	3,415.37	6	—
	Ås och Gäsene domsaga	1,046.61	38	—		Södra Helsinglands östra tingslag	1,296.02	6	—
Nordala, Sundals och Valbo domsaga	1,732.15	22	—	Summa		19,108.65	47	—	
Tössbo och Vedbo domsaga	2,388.85	21	—	Vesternorrlands län	Medelpads vestra domsaga	4,911.21	8	—	
Summa	12,658.39	219	1		Sköns tingslag	218.76	3	—	
Åse, Viste, Barne och Laske dom- saga	1,092.07	45	—		Njurunda, Indals och Ljustorps tingslag	2,337.57	7	—	
Kinnefjerdings, Kinne och Källands domsaga	1,026.93	47	—		Ångermanlands södra domsaga . .	1,711.85	10	—	
Skånings, Vilske och Valle dom- saga	1,012.61	38	—		Ångermanlands mellersta domsaga	2,091.10	13	—	
Gudhema och Käkinds domsaga . .	1,037.17	41	—		Ångermanlands vestra domsaga . .	6,791.93	9	—	
Vartofta och Frökinds domsaga . .	1,508.01	45	1		Nättra och Nordingrå domsaga . .	4,570.77	7	—	
Norra Vadsbo domsaga	1,315.26	17	—	Sjulevads och Arnäs domsaga . . .	2,835.01	7	—		
Södra Vadsbo domsaga	1,417.46	30	—	Summa	25,468.20	64	—		
Summa	8,409.51	263	1	Jemtlands län .	Jemtlands norra domsaga	14,427.20	15	—	
Ölme, Visnums och Väse härad . .	1,386.68	9	1		Jemtlands vestra domsaga	12,267.08	14	—	
Fernebo härad	1,959.30	7	—		Jemtlands östra domsaga	7,455.08	16	—	
Mellansyslets domsaga	1,606.45	13	—		Herjedalens domsaga	16,520.73	14	—	
Södersyslets domsaga	2,017.29	18	—		Summa	50,670.09	59	—	
Nordmarks domsaga	2,033.10	11	—		Vesterbottens län	Nordmalings och Bjurholms samt Degerfors tingslag	5,644.58	3	—
Fryksdals domsaga	2,774.73	9	—	Umeå tingslag		2,778.11	3	—	
Jösse domsaga	1,983.89	11	—	Vesterbottens vestra domsaga . . .		38,491.10	9	—	
Elfdals och Nyeds domsaga	5,491.01	11	—	Vesterbottens norra domsaga . . .		8,193.57	5	—	
Summa	10,252.45	89	1	Vesterbottens mellersta domsaga . .		3,874.76	4	—	
Örebro län .	Edsbergs, Grimstens och Hardemo härad	1,272.13	11	1	Summa	58,982.12	24	—	
	Kumla och Sundbo härad	1,119.96	6	—	Norrbottnens län	Piteå domsaga	25,688.87	4	—
	Glanhammars och Örebro härad . .	983.34	17	—		Luleå domsaga	23,525.43	4	—
	Askers och Sköllersta härad	940.07	9	—		Kalix domsaga	23,835.54	4	—
	Lindes domsaga	2,148.65	6	—		Torneå domsaga	31,257.37	9	—
	Nora domsaga	2,609.76	8	—		Summa	104,306.71	21	—
Summa	9,073.91	57	1	Vestmanlands län	Vestmanlands södra domsaga . . .	1,321.42	22	1	
Vestmanlands södra domsaga	1,321.42	22	1		Vestmanlands vestra domsaga . . .	1,632.02	16	—	
Vestmanlands vestra domsaga	1,632.02	16	—		Vestmanlands norra domsaga	1,490.96	10	1	
Vestmanlands norra domsaga	1,490.96	10	1		Vestmanlands östra domsaga	2,119.70	19	—	
Vestmanlands östra domsaga	2,119.70	19	—		Summa	6,567.10	67	2	
Summa	6,567.10	67	2						

af de återstående 13 valkretsarne bildas uteslutande af städer tillhörande ett län.

Sammanställas de tre stadsgrupperna med hvarandra och utsträckes jämförelsen till närmast föregående valperioder, så befinnes, att vid de särskilda valen *en representant blifvit utsedd för i medeltal nedannämnda folkmängd.*

	Första gruppen.	Andra gruppen.	Tredje gruppen.	Samtliga städer.
År 1887, senare valet . . .	10,543	13,905	10,163	10,860
» 1890	10,442	13,943	10,700	10,910
» 1893	10,650	13,917	11,140	11,113
» 1896	12,828	13,538	9,924	12,243
» 1899	13,942	14,575	10,627	13,230
» 1902	14,618	15,593	11,421	14,023

Proportionen emellan antalet representanter och folkmängden har alltså för städerna blifvit mer och mer ogynnsam, och tydligt är, att med städernas växande folkmängd skall nämnda förhållande göra sig ännu mera gällande.

B) Valberättigade.

Vid 1902 års allmänna val till Riksdagens Andra kammare utgjorde *antalet valberättigade* i hela riket 382,075, af hvilka 285,765 tillhörde landsbygden och 96,310 städerna, och visar sig vid en jämförelse med förhållandet år 1899, att antalet i det hela ökats med 42,199, eller 12·4 %, däraf 21,926 (8·3 %) å landsbygden och 20,273 (26·7 %) i städerna. Dessa tal äro såväl absolut som relativt de högsta, som hittills förekommit, och för städerna var den absoluta tillväxten mer än dubbelt så stor som under näst föregående period.

Vid ordinarie allmänna valen från och med år 1887 har tillväxten (+) eller minskningen (—) af antalet valberättigade under närmast förflutna treårsperiod befunnits utgöra:

År.	Landsbygden		Städerna.		Hela riket.	
	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%
1887, senare valet	— 15,895	— 6·5	+ 2,266	+ 4·6	— 13,629	— 4·7
1890	+ 4,090	+ 1·8	+ 5,967	+ 11·7	+ 10,057	+ 3·6
1893	+ 7,255	+ 3·1	+ 3,459	+ 6·1	+ 10,714	+ 3·7
1896	+ 5,642	+ 2·4	+ 5,437	+ 9·0	+ 11,079	+ 3·7
1899	+ 19,949	+ 8·2	+ 10,038	+ 15·2	+ 29,987	+ 9·7
1902	+ 21,926	+ 8·3	+ 20,273	+ 26·7	+ 42,199	+ 12·4

Såsom en naturlig följd af den relativt starkare ökningen för städerna har proportionen emellan deras och landsbygdens valberättigade gradvis förändrats, hvilket närmare framgår af efterföljande beräkningar af hvarderas antal *valberättigade i procent af summan för hela riket:*

	Landsbygden.	Städerna.
År 1887, senare valet . . .	81·6 %	18·4 %
» 1890	80·2 »	19·8 »
» 1893	79·7 »	20·3 »
» 1896	78·7 »	21·3 »
» 1899	77·6 »	22·4 »
» 1902	74·8 »	25·2 »

Till ofvannämnda ökning af antalet valberättigade år 1902 bidrogo samtliga län utan undantag. Hvad de särskilda länens

landsbygder beträffar, visar sig, att valmännens antal ökades i Gefleborgs län med 2,226, i Malmöhus län med 1,983, i Kopparbergs län med 1,877 o. s. v., hvaremot någon minskning inträdde i Hallands och Gotlands län. Relativt högst var tillväxten i Södermanlands län (19 %), hvarefter närmast följa Vestmanlands (18 %) och Örebro län (17 %). Inom Skaraborgs, Vesterbottens, Kalmar och Kristianstads län var däremot ökningen jämförelsevis obetydlig.

Af landsbygdens valkretsar utvisade 124 ökning och 26 minskning af de valberättigades antal. Sammanlagda ökningen för de förstnämnda uppgick till 23,303, under det minskningen för de senare utgjorde 1,377. Relativt största tillväxten förekom i Smedjebackens domsaga (42 %) och därefter i Vestmanlands norra domsaga (40 %). Samtliga de valkretsar å landsbygden, där valmännens antal *ökades* med 20 % eller ännu mera, voro följande 24, och angifves för hvar och en af dem såväl det absoluta som relativa antal, hvartill ökningen uppgick.

Stockholms län: Södra Roslags domsaga 648 (32 %); Södertörns domsaga 625 (38 %);

Uppsala län: Norunda och Örbyhus härad 444 (24 %);

Södermanlands län: Jönåkers härad 253 (36 %); Vester- och Öster-Rekarne härad 487 (30 %);

Östergötlands län: Aska, Dals och Bobergs domsaga 479 (38 %);

Jönköpings län: Tvetå härad 446 (22 %);

Blekinge län: Listers domsaga 287 (31 %);

Malmöhus län: Skytts härad 319 (22 %);

Göteborgs och Bohus län: Askims och Säfvedals härad 470 (29 %); Vestra och Östra Hisings härad 208 (22 %);

Vermlands län: Fernebo härad 288 (39 %); Elfdals och Nyeds domsaga 369 (23 %);

Örebro län: Lindes domsaga 542 (27 %); Nora domsaga 589 (29 %);

Vestmanlands län: Vestmanlands vestra domsaga 321 (21 %); Vestmanlands norra domsaga 634 (40 %);

Kopparbergs län: Smedjebackens domsaga 626 (42 %);

Gefleborgs län: Gestriklands östra domsaga 807 (34 %); Gestriklands vestra domsaga 536 (26 %);

Vesternorrlands län: Sköns tingslag 506 (36 %); Ångermanlands södra domsaga 598 (27 %);

Vesterbottens län: Umeå tingslag 476 (22 %);

Norbottens län: Kalix domsaga 569 (26 %).

De 26 valkretsar, där antalet valberättigade *minskades*, voro följande, hvarvid tillika anföres det absoluta tal, hvarmed minskningen i hvarje fall egde rum.

Stockholms län: Stockholms läns vestra domsaga 8;

Uppsala län: Uppsala läns södra domsaga 7;

Östergötlands län: Kinda och Ydre domsaga 47;

Kronobergs län: Mellersta Värends domsaga 5;

Kalmar län: Sevede och Tunälans domsaga 36;

Gotlands län: Gotlands södra domsaga 34; Gotlands norra domsaga 46;

Blekinge län: Östra häradens domsaga 13; Medelstads domsaga 67;

Kristianstads län: Ingelstads och Jerrestads domsaga 1; Gärd och Albo domsaga 132; Södra Åsbo och Bjäre domsaga 69;

Malmöhus län: Frosta domsaga 40;

Hallands län: Himle härad 17; Hallands läns norra domsaga 250;

Göteborgs och Bohus län: Inlands domsaga 23;

Elfsborgs län: Tössbo och Vedbo domsaga 104;

Skaraborgs län: Åse, Viste, Barne och Laske domsaga 34;

Norra Vadsbo domsaga 69;

Vermlands län: Nordmarks domsaga 69;

Kopparbergs län: Näs och Malungs domsaga 23;

Vesternorrlands län: Ångermanlands vestra domsaga 2;

Jemtlands län: Herjeädalens domsaga 68;

Vesterbottens län: Nordmalings och Bjurholms samt Degerfors tingslag 52; Vesterbottens norra domsaga 88; Vesterbottens mellersta domsaga 73.

Städernas valkretsar företedde, såsom redan är anfördt, öfver hufvud taget en väsentligt större tillväxt i de valberättigades antal än landsbygden, och uppgick denna ökning för första gruppen, eller städer som hvar för sig ega utse två eller flere riksdagsmän, till 10,077 (28 %); för andra gruppens städer till 6,449 (31 %) och för tredje gruppens städer till 3,747 (20 %). Af samtliga 46 stadsvalkretsar kunde ej mindre än 31 uppvisa en ökning i de valberättigades antal af 20 % eller mera. Allra främst kom Vesterås stad, där antalet valmän ökades med 575, eller 87 %, hvarefter med hänsyn till det relativa talet närmast följa Söderhamn med en ökning af 504 (62 %), Sundsvall med 509 (60 %), Södertelge m. fl. städer 661 (56 %), Malmö 2,156 (52 %), Kristianstad 303 (45 %), Vestervik och Eksjö 316 (42 %), Ystad 317 (41 %) o. s. v. För Stockholm och Göteborg utgjorde ökningen af antalet valmän resp. 4,777 och 1,783, eller i hvardera fallet 24 %. Endast 2 af städernas valkretsar, nämligen Luleå och Haparanda samt Vadstena m. fl. städer, utvisa nedgång i de valberättigades antal. För den förstnämnda valkretsen utgjorde minskningen 223, för den senare 57.

I fråga om antalet valberättigade i förhållande till folkmängden upplyser efterföljande tab. F, att detsamma utgjorde vid 1902 års allmänna val 7.4 % i hela riket, 7.0 % å landsbygden och 8.6 % i städerna. Dessa tal äro de högsta, som hittills iakttagits, efter det att procentsiffrorna nästan för hvarje allmänt val varit i stigande från 1872, för hvilket år de första uppgifter i detta hänseende föreligga.

Beräknas däremot antalet valberättigade i procent af den manliga folkmängden, komma tydligen de relativa talen att mer än fördubblas, såsom visar sig af efterföljande uppgifter för de fyra senaste allmänna valen:

	Landsbygden.	Städerna.	Hela riket.
År 1893	12.5 %	14.4 %	12.8 %
» 1896	12.6 »	14.8 »	13.0 »
» 1899	13.3 »	15.6 »	13.8 »
» 1902	14.2 »	18.7 »	15.1 »

De valberättigades proportion till den manliga folkmängd, som upphunnit myndig ålder, har approximativt beräknats sålunda:

	Landsbygden.	Städerna.	Hela riket.
År 1893	23.3 %	25.6 %	23.7 %
» 1896	23.4 »	26.2 »	23.9 »
» 1899	24.8 »	27.6 »	25.4 »
» 1902	26.4 »	32.6 »	27.7 »

Äfven i sist anförda båda hänseenden inträffade alltså ej obetydliga höjningar i de valberättigades relativa antal.

Jämföras de i tab. F meddelade uppgifter om antalet valmän i förhållande till folkmängden med motsvarande data för näst föregående val, så visar sig, att en större eller mindre höjning af procenttalen egt rum för alla län med undantag af Vesterbottens län, där en obetydlig nedgång inträddt, samt Gotlands och Norrbottens län, hvilka utvisa samma relativa tal som vid 1899 års val. För de särskilda landsbygderna har likaledes ökning inträffat utom för Gotlands och Vesterbottens län, hvilkas procenttal i någon mån nedgått, samt för Jemtlands län, hvars procentsiffra kvarstår oförändrad. För städerna inom hvarje län äro, blott med undantag af Norrbotten, samtliga talen högre än vid näst föregående val.

Fortfarande innehar Gotlands län med 10.1 % den gynnsammaste ställningen i fråga om det relativa antalet valberättigade, hvarefter närmast följa Kopparbergs län med 9.4 % och Malmöhus län med 9.3 %. Öfver riksmedeltalet (7.4 %) komma

Tab. F. Valberättigade länsvis.

L ä n.	Antal valberättigade.			Valberättigade i % af folkmängden.		
	Landsbyg.	Städer.	Landsbyg och städer.	Landsbyg.	Städer.	Landsbyg o. städer.
Stockholms stad	—	24,337	24,337	—	8.0	8.0
Stockholms län	9,563	1,734	11,297	6.0	11.0	6.4
Uppsala län	6,154	2,223	8,377	6.4	7.9	6.9
Södermanlands län	7,091	3,232	10,323	5.0	11.9	6.1
Östergötlands län	10,978	4,715	15,693	5.1	7.3	5.6
Jönköpings län	14,977	2,369	17,346	8.5	8.3	8.5
Kronobergs län	11,362	617	11,979	7.5	8.2	7.5
Kalmar län	11,722	2,494	14,216	6.0	7.8	6.2
Gotlands län	4,547	779	5,326	10.2	9.3	10.1
Blekinge län	4,607	3,231	7,838	4.2	8.7	5.3
Kristianstads län	14,442	1,557	15,999	7.1	10.1	7.3
Malmöhus län	25,090	13,541	38,631	9.0	10.1	9.3
Hallands län	8,403	2,101	10,504	7.4	7.8	7.4
Göteborgs och Bohus län	12,535	10,385	22,920	6.5	7.0	6.7
Elfsborgs län	16,852	2,322	19,174	6.8	7.5	6.8
Skaraborgs län	14,968	2,101	17,069	6.9	8.9	7.1
Vermlands län	15,720	2,153	17,873	6.8	9.5	7.0
Örebro län	11,462	2,352	13,814	6.8	8.3	7.0
Vestmanlands län	8,312	2,879	11,191	6.9	9.9	7.5
Kopparbergs län	19,588	1,191	20,779	9.4	9.5	9.4
Gefleborgs län	15,781	5,115	20,896	8.1	11.0	8.7
Vesternorrlands län	15,211	2,374	17,585	7.3	9.2	7.5
Jemtlands län	6,921	742	7,663	6.5	10.6	6.8
Vesterbottens län	11,547	603	12,150	8.2	11.1	8.3
Norrbottens län	7,932	1,163	9,095	6.3	8.5	6.6
Hela riket år 1902	285,765	96,310	382,075	7.0	8.6	7.4
» » » 1899	263,839	76,037	339,876	6.6	7.2	6.7
» » » 1896	243,890	65,999	309,889	6.2	6.7	6.3
» » » 1893	238,248	60,562	298,810	6.1	6.6	6.2
» » » 1890	230,993	57,103	288,096	5.9	6.5	6.0
» » » 1887, senare valet	226,903	51,136	278,039	5.8	6.2	5.9

dessutom, i ordning från högre till lägre tal, Gefleborgs, Jönköpings, Vesterbottens län, Stockholms stad, Kronobergs, Vestmanlands och Västernorrlands län; lika med rikssiffran står procenttalet för Hallands län. Under detta medeltal befinna sig däremot Kristianstads, Skaraborgs, Örebro, Vermlands, Uppsala, Elfsborgs, Jemtlands, Göteborgs och Bohus, Norrbottens, Stockholms, Kalmar, Södermanlands, Östergötlands och Blekinge län, hvilket med allenast 5·3 % härvid, som förut varit vanligt, intager sista rummet. Hvad nu blifvit anfördt beträffande länen i deras helhet gäller i allmänhet äfven för de särskilda landsbygderna, af hvilka Gotlands (10·2 %) och Blekinge län (4·2 %) förete de båda ytterligheterna.

En fördelning af *landsbygdens valkretsar* efter antalet valberättigade i procent af folkmängden utfaller för nedannämnda år sålunda:

Valberättigade.	1887, senare valet.	1890.	1893.	1896.	1899.	1902.
2-3 %	1	1	—	—	—	—
3-4 »	19	17	16	13	5	2
4-5 »	24	25	22	22	20	14
5-6 »	36	27	25	31	24	23
6-7 »	28	39	39	32	40	37
7-8 »	28	23	26	35	29	27
8-9 »	7	9	10	9	22	27
9-10 »	2	5	3	4	4	12
10 % och därofver .	1	1	4	4	6	8
Summa valkretsar	146	147	145	150	150	150

Främsta rummet af landsbygdens valkretsar intages år 1902 likasom vid näst föregående val af Leksands tingslag med 12·3 % valberättigade, och följa närmast därefter Ofvan-Siljans domsaga (11·3 %), Gotlands södra domsaga (10·6 %), Falu domsagas södra tingslag (10·6 %), Umeå tingslag (10·5 %), Vestbo härad (10·4 %), Färs domsaga (10·1 %) och Vesterbottens mellersta domsaga (10·0 %). Lägst på skalan stå däremot Östra härads domsaga i Blekinge län med allenast 3·4 % samt Rönö, Hölebo och Daga härad med 3·8 %.

Alla valkretsarna å landsbygden i Gotlands, Malmöhus och Kopparbergs län hade lika eller högre procenttal valberättigade än rikets landsbygd i dess helhet (7·0 %). Å andra sidan uppnådde däremot ingen enda valkrets i Södermanlands, Östergötlands, Blekinge och Norrbottens län sistnämnda procenttal.

Städernas relativa antal valmän är, enligt hvad tab. F utvisar, i de flesta län högre än å landsbygden. Ett motsatt förhållande inträffade dock, hvad 1902 års val vidkommer, i Jönköpings och Gotlands län. Inom Södermanlands och Blekinge län voro städernas procentsiffror mer än dubbelt så höga som å landsbygden.

Fördelas städernas valkretsar efter deras antal valberättigade i procent af folkmängden, blir resultatet beträffande allmänna valen nedannämnda år följande:

Valberättigade.	1887, senare valet.	1890.	1893.	1896.	1899.	1902.
4-5 %	2	3	1	—	—	—
5-6 »	12	5	8	6	2	—
6-7 »	10	19	14	15	13	1
7-8 »	11	6	9	11	11	11
8-9 »	4	6	7	9	12	10
9-10 »	2	2	2	4	4	11
10 % och därofver .	—	—	—	1	4	13
Summa valkretsar	41	41	41	46	46	46

Högsta relativa antalet valberättigade förekom år 1902 i valkretsen Trelleborg, Skanör med Falsterbo samt Simrishamn och Engelholm (14·2 %) och det näst högsta i Eskilstuna (14·0 %). De lägsta talen träffas för Borås (6·6 %) och Göteborg (7·0 %).

För hvar och en af de trenne här förut anförda stadsgrupperna utgjorde vid allmänna valen nedannämnda år de valberättigade, dels absolut och dels i förhållande till folkmängden, följande antal:

	1896.		1899.		1902.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Första gruppen	51,228	6·2	36,017	6·6	46,094	8·1
Andra gruppen	18,348	6·8	21,066	7·2	27,515	8·8
Tredje gruppen	16,423	7·9	18,954	8·5	22,701	9·5
Samtliga städer	65,999	6·7	76,037	7·2	96,310	8·6

I full öfverensstämmelse med hvad som förut iakttagits utvisar sålunda den grupp, som består af rikets mindre städer, det relativt högsta antalet valmän. Fortfarande torde ock kunna sägas, att valrätten i städerna öfver hufvud taget står i omvändt förhållande till deras storlek, så att ju mindre stadssamhället är, dess större andel af folkmängden är valberättigad, och synes detta i väsentlig mån bero på det större eller mindre antalet eljest valberättigade, men för oguldna kommunalutskylder häftande, hvarför här nedan kommer att redogöras. I fråga om 1902 års val utvisa enligt tab. 5 följande städer de relativt högsta antalen valberättigade, nämligen Skanör med Falsterbo (19·1 %), Trelleborg (16·5 %), Öregrund (13·6 %), Lindesberg (12·8 %), Engelholm (12·6 %), Nora (12·5 %), Östhammar (12·2 %), Mariefred (12·0 %) o. s. v. De lägsta talen träffas däremot för Skeninge (6·2 %), Borås (6·6 %) och Uddevalla (6·9 %), men Oskarshamn, Göteborg och Norrköping komma sistnämnda procentsiffror ganska nära.

Förhållandet emellan de *valberättigades och representanternas antal* utvisar för riket i dess helhet, att i medeltal 1,661 valmän svara mot hvarje representant i Andra kammaren. För landsbygden ensam stiger motsvarande antal till 1,905, men utgör för städerna 1,204. Vid 1899 års allmänna val belöpte sig antalet valmän på hvarje representant till 1,478 för hela riket, 1,759 för landsbygden och 950 för städerna.

Hvad de särskilda *landsbygderna* vidkommer, hade Blekinge län år 1902 det lägsta antalet valberättigade mot hvarje representant, eller 1,152, och Södermanlands län det näst lägsta, 1,182. Högst var antalet för Kopparbergs län, 2,449; närmast därtill kommo Vesterbottens län med 2,309 och Malmöhus län med 2,281 valmän pr representant. För de särskilda *valkretsarne* har ifrågavarande proportion vid valen nedannämnda år ställt sig på följande sätt, hvarvid jämväl framgår, huru de valberättigade å rikets landsbygd fördela sig emellan olika valkretsar.

Valberättigade.	1887, senare valet.	1890.	1893.	1896.	1899.	1902.
Under 500	2	1	1	1	—	—
500-1,000	14	15	13	14	14	7
1,000-1,500	57	59	51	47	32	33
1,500-2,000	45	44	46	53	53	46
2,000-2,500	18	17	21	26	40	39
2,500-3,000	8	10	11	8	8	19
3,000 och därofver .	2	1	2	1	3	6
Summa valkretsar	146	147	145	150	150	150

Likasom vid de fem närmast föregående allmänna valen förekom äfven vid 1902 års val det lägsta antalet valberättigade i Villåttinge härad, nu 591, hvarigenom denna valkrets med afseende på antalet valmän fortfarande är den minsta i hela riket. Närmast därefter följde bland landsbygdens valkretsar Åkers och Selebo härad (622), Redvägs härad (853), Östra härads domsaga i Blekinge län (859), Norra Tjusts härad (925), Jönåkers härad (963) samt Vedens och Bollebygdens härad (967). De högsta talen träffas däremot för Ofvan-Siljans domsaga, som hade ej mindre än 3,353 valmän; vidare Hedemora domsaga (3,345), Vesterbottens norra domsaga (3,322), Gestriklands östra tingslag (3,175), Vemmenhøgs, Ljunits och Herrestads domsaga (3,036) samt Ingelstads och Jerrestads domsaga (3,007). Den af Ofvan-Siljans domsaga bildade valkretsen räknar alltså inemot sex gånger så många valmän som Villåttinge härad.

Det anförda medeltalet af 1,204 valberättigade på hvarje representant för städerna öfverträffas ej obetydligt af andra gruppens städer, för hvilka motsvarande antal uppgick till 1,376, medan första gruppens städer utvisade 1,182 och de till tredje gruppen hörande endast 1,081. Oafsedt de 5 städer, som hvardera välja flere riksdagsmän, funnos mer än 2,000 valberättigade i 1 valkrets, Helsingborg (2,584), samt 1,000—2,000 valberättigade i 28 valkretsar, däraf samtliga städer i andra gruppen utom 5, samt 13 valkretsar tillhörande tredje gruppen. Lägsta antalet valberättigade hade Vexjö (617), hvilken i detta hänseende fortfarande är den minsta af städernas valkretsar.

Bland här ofvan angifne valmän äro ej inräknade för oguldna kommunalutskylder häftande, som eljest vore valberättigade. Antalet af dessa uppgick vid 1902 års allmänna val till 90,475 för hela riket, nämligen 26,033 för landsbygden och 64,442 för städerna (tab. 4, kol. 8). Sammanställas nämnda data med uppgifterna om verkliga valberättigade, blir resultatet följande:

	Landsbygden.		Städerna.		Hela riket.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Verkligen valberättigade	285,765	91.7	96,310	59.9	382,075	80.9
Eljest valberättigade, men för oguldna kommunalutskylder häftande	26,033	8.3	64,442	40.1	90,475	19.1
Summa	311,798	100.0	160,752	100.0	472,550	100.0

En jämförelse med förhållandet vid 1899 års val ådagalägger, att antalet för oguldna kommunalutskylder häftande sedan dess ökats i det hela med 29,242, eller 47.8 %; för landsbygden med 6,168 (31.0 %) och för städerna med 23,074 (55.8 %). Tillväxten var alltså både för landsbygden och städerna betydligt större än af hvaraderas antal verkliga valberättigade.

Om Stockholms stad, som i fråga om antalet af de för oguldna kommunalutskylder häftande intager en afgjordt dominerande ställning, frånräknas, sjunker antalet för städerna till 23,207 och för riket i dess helhet till 49,240.

Af här ofvan meddelade öfversikt framgår, att om samtliga personer, hvilka i öfrigt innehade de kvalifikationer, som enligt riksdagsordningen berättiga till deltagande i valen till Andra kammaren, äfven betalt sina kommunala utskylder, skulle hela antalet valmän år 1902 hafva utgjort 472,550, eller 9.1 % af rikets folkmängd. Å landsbygden skulle de valberättigade icke hafva ökats mer än till 311,798, eller 7.7 %, men i städerna hade antalet uppgått till 160,752, motsvarande 14.3 % af deras

folkmängd, dock för städerna utom Stockholm endast till 95,180 (11.6 %).

Huru antalet eljest valberättigade, men för oguldna kommunalutskylder häftande fördelar sig på de särskilda länen, upplyser efterföljande tab. G. Däraf framgår bland annat, hvad ensamt beträffar landsbygden, att ifrågavarande antal var relativt högst i Blekinge län, som härvid fortfarande tog försteget långt framför alla de öfriga länen. Antalet för oguldna kommunalutskylder häftande, som eljest skulle varit valberättigade, utgjorde nämligen i förhållande till summan af detta och de verkliga valberättigade inom detta län ej mindre än 27.9 % (näst föregående val 29.3 %), hvilket till stor del förklarar den ofvan påvisade ogynnsamma ställning länet intager i fråga om det relativa antalet verkliga valberättigade. Närmast därefter följde Norrbottens län med 23.0 %, Stockholms län med 15.8 %, Vesternorrlands län med 14.6 %, Göteborgs och Bohus län med 12.3 % o. s. v. Synnerligen låga tal utvisade däremot Koppar-

Tab. G. För oguldna kommunalutskylder häftande, som eljest vore valberättigade, länsvis.

L ä n.	Antal för oguldna kommunalutskylder häftande, som eljest vore valberättigade.			Förestående antal i % af summan af detta och de verkliga valberättigade.		
	Landsbygd.	Städer.	Landsbygd o. städer.	Landsbygd.	Städer.	Landsbygd o. städer.
Stockholms stad	—	41,235	41,235	—	62.9	62.9
Stockholms län	1,799	216	2,015	15.8	11.1	15.1
Uppsala län	497	408	905	7.5	15.5	9.8
Södermanlands län	550	646	1,196	7.2	16.7	10.4
Östergötlands län	737	1,513	2,250	6.3	24.3	12.5
Jönköpings län	457	437	894	3.0	15.6	4.9
Kronobergs län	830	17	847	6.8	2.7	6.6
Kalmar län	685	374	1,059	5.5	13.0	6.9
Gotlands län	353	111	464	7.2	12.5	8.0
Blekinge län	1,782	925	2,707	27.9	22.3	25.7
Kristianstads län	1,389	72	1,461	8.8	4.4	8.4
Malmöhus län	1,409	4,431	5,840	5.3	24.7	13.1
Hallands län	568	446	1,014	6.3	17.5	8.8
Göteborgs och Bohus län	1,754	7,810	9,564	12.3	42.9	29.4
Elfsborgs län	1,024	255	1,279	5.7	9.9	6.3
Skaraborgs län	783	214	997	5.0	9.2	5.5
Vernlands län	1,742	405	2,147	9.4	15.8	10.7
Örebro län	677	469	1,146	5.6	16.6	7.7
Vestmanlands län	318	443	761	3.7	13.3	6.4
Kopparbergs län	882	368	1,250	4.3	23.6	5.7
Gefleborgs län	1,293	1,497	2,790	7.6	22.6	11.8
Vesternorrlands län	2,593	924	3,517	14.6	28.0	16.7
Jemtlands län	453	117	570	6.1	13.6	6.9
Vesterbottens län	1,090	62	1,152	8.6	9.3	8.7
Norrbottens län	2,368	1,047	3,415	23.0	47.4	27.3
Hela riket år 1902	26,033	64,442	90,475	8.3	40.1	19.1
" 1899	19,865	41,368	61,233	7.0	35.2	15.3
" 1896	18,735	34,119	52,854	7.1	34.1	14.6

bergs län (4·3 %) samt Vestmanlands (3·7 %) och Jönköpings län, hvilket med allenast 3·0 % kom i sista rummet.

Bland *landsbygdens valkretsar* kom likasom vid näst föregående val Östra härads domsaga, Blekinge län, i första rummet. Där funnos nämligen 859 verkliga valberättigade och 639 för oguldna kommunalutskylder häftande personer, som eljest skulle egt rösträtt. Sistnämnda antal utgör i förhållande till summan af detta och de verkliga valberättigade 43 %. Närmast därefter följa Medelstads domsaga (35 %), Luleå domsaga (31 %), Kalix domsaga (26 %), Vestra och Östra Hisings härad (25 %) samt Sköns tingslag (25 %). Å andra sidan träffas de lägsta procentalen för Norra Tjusts härad, Gagnefs och Rättviks tingslag, Ofvan-Siljans domsaga, Vesterbottens mellersta domsaga, samtliga med 0·5 %, och i sista rummet Södra Møre domsagas vestra valkrets med 0·1 %. Där utgjorde nämligen antalet för oguldna kommunalutskylder häftande endast 2, men de valberättigade 1,846.

Angående *städerna*, ordnade såsom förut i trenne grupper, upplyser efterföljande öfversikt:

	Första gruppen.		Andra gruppen.		Tredje gruppen.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Verkligen valberättigade	46,094	45·9	27,515	81·9	22,701	84·7
Eljest valberättigade, men för oguldna kommunalutskylder häftande	54,232	54·1	6,095	18·1	4,115	15·3
Summa	100,326	100·0	33,610	100·0	26,816	100·0

I första gruppen ingår Stockholm med sitt betydliga antal af 41,235 (62·9 %) för oguldna kommunalutskylder häftande, eljest valberättigade personer, hvilket med 16,898 öfverstiger antalet verkliga valberättigade. Frånräknas de förstnämnda, utgör motsvarande antal för öfriga hithörande städer 12,997 (37·4 %), däraf för Göteborg 7,633 (45·3 %), Malmö 2,967 (32·0 %), Norrköping 1,314 (30·9 %) och Gefle 1,083 (24·7 %).

Af andra gruppens städer utvisar Sundsvall med 662 (32·7 %) det relativt högsta talet, och kommer Karlskrona med 745 (27·5 %) därtill närmast. Sista rummet intages af Vexjö med blott 17 (2·7 %) och det näst sista af Kristianstad, 38 (3·8 %).

Inom tredje gruppens stadsvalkretsar uppnåddes det proportionsvis högsta talet af Luleå och Haparanda med 980 (53·8 %), däraf dock Luleå ensam hade 928 (56·4 %); vidare, ehuru långt därefter, följer valkretsen Falun, Hedemora och Säter med 368 (23·6 %) samt Hernösand och Örnköldsvik med 262 (20·6 %), hvaremot talen för samtliga öfriga till denna grupp hörande valkretsar äro betydligt lägre. Sist på skalan står kretsen Venersborg och Åmål med 62 (6·9 %). Bland de särskilda städerna inom gruppen märkes dock en, nämligen Säter, i hvilken ingen enda person på grund af uraktläthenhet att erlagga utskylder var oberättigad till deltagande i valet.

Om man jämför de trenne gruppernas procentsiffror med hvarandra, framgår otvetydigt, att antalet för oguldna kommunalutskylder häftande, som eljest vore valberättigade, öfver hufvud taget står i direkt förhållande till städernas folkmängd. I de stora städerna är ifrågakvarande antal vanligen högt, i de mindre städerna lågt, ofta ej högre än å landsbygden. De skilligheter emellan stadsgrupperna i afseende på det relativa antalet verkliga valberättigade, som här förut blifvit påvisade, torde sålunda, åtminstone till en stor del, kunna härigenom förklaras.

C) Valsättet.

Af de båda valsätt, hvilka jämlikt § 16 riksdagsordningen kunna förekomma, användes vid 1902 års allmänna val det *omedelbara* sättet i 186 och det *medelbara* i 10 valkretsar, alla de senare å landsbygden. I hvilken utsträckning det ena eller andra valsättet användts å rikets landsbygd från och med valet till 1887 års senare riksdag, framgår af efterföljande uppgifter:

År.	Omedelbara val.		Medelbara val.		Summa val.
	Antal.	%.	Antal.	%.	
1887, senare riksdagen	104	71·2	42	28·8	146
1890	108	73·5	39	26·5	147
1893	120	82·8	25	17·2	145
1896	130	86·7	20	13·3	150
1899	135	90·0	15	10·0	150
1902	140	93·3	10	6·7	150

Utvecklingen har sålunda fortfarande gått i samma riktning som under den föregående tiden, nämligen så att allt flere valkretsar antagit det omedelbara valsättet, hvilket numera beagnas af 93·3 % af hela antalet valkretsar å landsbygden. De 5 kretsar, som efter 1899 års allmänna val öfvergått från det medelbara valsättet, äro följande:

- i Stockholms län: Södra Roslags domsaga;
- i Uppsala län: Olands härad;
- i Malmöhus län: Bara härad;
- i Göteborgs och Bohus län: Askims och Säfvedals härad;
- i Skaraborgs län: Norra Vadsbo domsaga.

Numera är det *omedelbara* valsättet allmänt antaget inom 18 af rikets län samt är nästan enrådande i 3 län, nämligen Kronobergs, Kalmar och Norrbottens län. De 10 valkretsar, som ännu vidhålla det *medelbara* valsättet, äro följande:

- i Stockholms län: Mellersta Roslags domsaga; Stockholms läns vestra domsaga;
- i Uppsala län: Uppsala läns mellersta domsaga; Uppsala läns södra domsaga;
- i Kronobergs län: Mellersta Väreuds domsaga;
- i Kalmar län: Södra Tjusts härad;
- i Elfsborgs län: Marks härad; Vedens och Bollebygds härad;
- Flundre, Väne och Bjerke domsaga;
- i Norrbottens län: Torneå domsaga.

Hela det område af rikets landsbygd, som numera antagit det omedelbara valsättet, eger 94 % af landsbygdens folkmängd och mer än 95 % af dess antal valberättigade. Utvecklingsgången, som i dessa hänseenden varit oafbruten allt ifrån nu gällande riksdagsordnings införande, angifves beträffande ordinarie allmänna valen från år 1887 af efterföljande uppgifter:

År.	Landsvalkretsar med omedelbara val.		Valberättigade.	
	Folkmängd.	% af landsbygdens folkmängd.	Antal.	% af landsbygdens valberättigade.
1887, senare valet	2,825,500	72·6	167,695	73·9
1890	2,902,428	74·6	171,908	74·4
1893	3,245,640	83·6	200,327	84·1
1896	3,433,928	87·2	214,305	87·9
1899	3,623,833	90·5	242,443	91·9
1902	3,811,062	94·0	272,152	95·2

I de 10 valkretsar, där det medelbara valsättet användes, uppgick sammanlagda folkmängden vid 1902 års val till 242,352,

eller 6.0 % af landsbygdens hela folkmängd, och antalet valberättigade till 13,613, utgörande 4.8 % af landsbygdens samtliga valmän.

Från och med 1890 års allmänna val har inom alla *stadsvalkretsarne* det omedelbara valsättet uteslutande varit användt.

Rikets samtliga valkretsar jämte deras folkmängd och valberättigade fördelade sig vid 1902 års allmänna val, allt eftersom de valde omedelbart eller medelbart, på följande sätt:

	Valkretsar.		Folkmängd.		Valberättigade.	
	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%
Omedelbara val	186	94.9	4,932,876	95.3	368,462	96.4
Medelbara val	10	5.1	242,352	4.7	13,613	3.6
Summa	196	100.0	5,175,228	100.0	382,075	100.0

I förhållande till folkmängden utgjorde alltså antalet valberättigade 7.5 % öfver hufvud i de valkretsar, där omedelbart valsätt användes, men endast 5.6 % i kretsarne med medelbara val.

D) I valen deltagande.

Om de väljandes absoluta antal och dettas förhållande till antalet valberättigade finnas för hvarje valkrets uppgifter meddelade i tab. 4 (kol. 9-11). I vissa fall afvika likväl dessa uppgifter från de af valförrättarne lemnade, och har detta merendels sin grund däri, att genom Centralbyråns skriftväxling med vederbörande kommunalmyndigheter åtskilliga rättelser vidtagits. Bland annat har det visat sig, att en del kommuner verkligen deltagit i valen, ehuru valförrättaren därom icke haft kännedom eller kunnat meddela uppgift, enär intet valprotokoll till honom insändts. De personer, som under sådana förhållanden deltagit i omröstningen, hafva i likhet med hvad som skett i föregående redogörelser inräknats bland dem, som i valen deltagit, men hvilkas röster kasserats.

I efterföljande tab. H meddelas en sammanställning af uppgifterna om de väljandes absoluta och relativa antal vid de ordinarie allmänna valen från och med 1887. Däraf framgår, att i 1902 års allmänna val deltog sammanlagt 180,529 personer, af hvilka 119,294 å landsbygden och 61,235 i städerna. Samtliga dessa tal äro högre än för något föregående riksdagsmannaval, och visar en jämförelse med förhållandet vid 1899 års val, att antalet deltagande i det hela ökats med 43,547, eller 31.8 %. Ensamt å landsbygden ökades valdeltagarnes antal med 25,539 (27.2 %) och i städerna med 18,008 (41.7 %).

Om man vidare ställer antalet i valen deltagande i relation till de valberättigade, så visar sig likaledes, att deltagandet i valen enligt regel för hvarje gång omfattas med allt större intresse från valmännens sida, och gäller denna iakttagelse såväl landsbygden som städerna. I 1887 års senare val deltog sålunda endast 35.9 % af de valberättigade i allmänhet, 31.3 % å landet och 56.5 % i städerna, men år 1902 hade antalet väljande steg för steg, dock med afbrott år 1899, hunnit upp till 47.2 % för riket i dess helhet, 41.7 % ensamt för landsbygden och 63.6 % för städerna.

Liksom deltagandet i valen alltid varit liffigare i städerna än på landet, är det ock betydligt större vid de *omedelbara* än vid de *medelbara* valen. Inom de valkretsar, i hvilka det

omedelbara valsättet användes, deltog nämligen år 1902 öfver hufvud taget 48.5 % af deras hela antal valmän, men i kretsarne med medelbara val endast 13.2 %. Sistnämnda procentsiffra är dock i någon mån högre än vid 1899 års val.

I fråga om särskilda *landsbygder* synes deltagandet i 1902 års val hafva varit liffigast i Vestmanlands och Södermanlands län. Jämförelsevis talrikt deltog äfven valmännen i Örebro, Östergötlands och Gefleborgs län. Minst var deltagandet i Kalmar län, och kommo Hallands och Norrbottens län därintill närmast.

De särskilda *landsvalkretsarne* hafva, allt eftersom de omfattat det omedelbara valsättet eller vidhålla det medelbara, att uppvisa följande skiljaktigheter med hänsyn till det större eller mindre deltagandet i valen:

Deltagande i % af valberättigade.	Antal valkretsar.	
	Omedelbara val.	Medelbara val.
Under 10 %	—	3
10—20 »	12	5
20—30 »	26	2
30—40 »	25	—
40—50 »	23	—
50—60 »	27	—
60—70 »	17	—
70—80 »	7	—
80—90 »	3	—
Summa valkretsar	140	10

Tab. H. Antal deltagande i de allmänna valen åren 1887—1902.

	Omedelbara val.		Medelbara val.		Samtliga val.	
	Antal deltagande.	% af valberättigade.	Antal deltagande.	% af valberättigade.	Antal deltagande.	% af valberättigade.
A. Landsbygden.						
År 1887, senare valet	58,879	35.1	12,094	20.4	70,973	31.3
» 1890	63,836	37.1	13,127	22.2	76,963	33.3
» 1893	82,643	41.3	6,644	17.5	89,287	37.5
» 1896	94,007	43.9	4,905	16.6	98,912	40.6
» 1899	91,178	37.6	2,577	12.0	93,755	35.5
» 1902	117,494	43.2	1,800	13.2	119,294	41.7
B. Städerna.						
År 1887, senare valet	28,537	56.5	360	58.3	28,897	56.5
» 1890	33,933	59.4	—	—	33,933	59.4
» 1893	37,404	61.8	—	—	37,404	61.8
» 1896	41,576	63.0	—	—	41,576	63.0
» 1899	43,227	56.8	—	—	43,227	56.8
» 1902	61,235	63.6	—	—	61,235	63.6
C. Hela riket.						
År 1887, senare valet	87,416	40.1	12,454	20.8	99,870	35.9
» 1890	97,769	42.7	13,127	22.2	110,896	38.5
» 1893	120,047	46.0	6,644	17.5	126,691	42.4
» 1896	135,583	48.4	4,905	16.6	140,488	45.3
» 1899	134,405	42.2	2,577	12.0	136,982	40.3
» 1902	178,729	48.5	1,800	13.2	180,529	47.2

Bland dessa valkretsar uppnåddes i fråga om de *omedelbara* valen de högsta procenttalen af Kumla och Sundbo härad (87·3 %), Villåttinge härad (82·7 %) samt Vestmanlands vestradsdomsaga (80·8 %). Minst var deltagandet i Vesterbottens mellersta domsaga (11·3 %) och därefter i Södra Møre domsagas östra valkrets (12·8 %). Vid de *medelbara* valen utvisade Uppsala läns södra domsaga det högsta procenttalet (20·7 %) och Vedens och Bollebygds härad det lägsta (6·3 %).

För de särskilda grupperna af *städer* — de som hvar för sig utse två eller flere riksdagsmän, de som hvar för sig utse en och de som tillsammans med annan eller andra städer utse en riksdagsman — befunnos de i 1902 års allmänna val deltagande, såväl absolut som i förhållande till antalet valberättigade, hafva utgjort:

	Antal valdeltagare.	Procent af valberättigade.
Första gruppen	29,194	63·3
Andra gruppen	17,554	63·8
Tredje gruppen	14,487	63·8
Samtliga städer 61,235		63·6

Procenttalen visa sig alltså märkvärdigt öfverensstämmande. För samtliga grupper äro de högre än i fråga om 1899 års val. Fördelningen af stadsvalkretsarne och städerna efter deltagandet i senaste allmänna valen utfaller på följande sätt:

Deltagande i % af valberättigade.	Första gruppen.		Andra gruppen.		Tredje gruppen.		Summa.	
	Valkretsar (= städer).		Valkretsar.		Städer.		Valkretsar. Städer.	
Under 20 %	—	—	—	—	—	—	—	—
20—30 %	—	1	—	2	1	3	—	—
30—40 %	—	1	—	4	1	5	—	—
40—50 %	—	2	2	4	4	6	—	—
50—60 %	1	5	5	15	11	21	—	—
60—70 %	3	3	9	21	15	27	—	—
70—80 %	1	6	5	15	12	22	—	—
80—90 %	—	2	—	5	2	7	—	—
Öfver 90 %	—	—	—	1	—	1	—	—
Summa	5	20	21	67	46	92	—	—

Inom första gruppen var deltagandet störst i Norrköping (72·4 %), såsom vanligt, och minst i Stockholm, hvars relativa antal väljande utgjorde 59·3 %, växlande mellan 68·6 %, för dess första krets, och 52·6 %, för fjärde kretsen.

Af de städer, som tillhöra andra gruppen, utvisade Ystad med 86·5 % det högsta procenttalet och Visby det lägsta, eller endast 28·5 %, hvilket är lägre än för någon annan af rikets städer.

Bland tredje gruppens stadsvalkretsar intogs främsta rummet, likasom vid 1899 års val, af kretsen Vadstena, Skeninge, Söderköping, Motala och Grenna, där 78·0 % af valmännen afgåvo röster, och sista rummet af valkretsen Karlshamn, Sölvesborg och Ronneby med allenast 47·4 %. Af de särskilda städerna inom gruppen uppnådde äfven denna gång, likasom 1899, Vadstena maximum med ej mindre än 91·9 %, hvilket alltså är det högsta procenttalet för någon stad. Lägst inom gruppen kom Skanör med Falsterbo, där endast 28·9 % af valmännen deltog i valet.

Att öfvergången från medelbart till omedelbart valsätt äfven skall medföra ett i väsentlig mån lifigare intresse för valet, synes vara helt naturligt. I de 5 valkretsar, som vid 1902 års

Valstatistik 1900—1902.

val första gången använde det omedelbara valsättet, uppgick sålunda antalet i dessa val deltagande till 6,004, eller 61·7 % af de valberättigade, motsvarande 950, eller 11·4 %, i elektorsvalen därstädes deltagande år 1899.

I afseende på deltagandet i valen må här jämväl anföras, att de val, som förrättats sedan föregående ordinarie val blifvit efter öfverklagande upphäfd, städe utvisa ett högre antal deltagare än de första valen. Sålunda utgjorde sammanlagda antalet deltagande i de 4 under år 1902 öfverklagade och upphäfd valen 4,329, eller 69·5 % af de valberättigade, men i de nya val, som därefter egde rum, deltog 5,392, hvilket utgör 80·2 % af samtliga valmän. Ökningen uppgick alltså till 1,063, d. v. s. inemot 25 %.

Till besvarande af frågan, huruvida de å söndagar förrättade riksdagsmannavalen vinna en allmännare tillslutning än å sökdagar, torde böra meddelas, att i de 89 valkretsar å landsbygden, där omedelbara val år 1902 egde rum på söndagar, steg antalet omedelbara till fullt 47 % af de valberättigade, medan i öfriga omedelbara val å landet deltog endast 36 % af valmännen. Denna skillnad synes alltså ganska afsevärd.

I föregående redogörelser för riksdagsmannavalen äro de fall särskildt framhållna, då inom en kommun eller kommundel *intet val egde rum*. Antalet af sådana fall, hvilket för år 1902 inskränkte sig till 2, har från och med 1887 års senare val utgjort:

År.	Kommuner och kommundelar.	Antal valberättigade.
1887, senare valet	24	689
1890	15	365
1893	7	88
1896	9	106
1899	14	355
1902	2	27

De sist anförda kommunerna voro Broddetorp och Bjerka, båda tillhörande Gudhems och Kåkind domsaga i Skaraborgs län. Angående orsakerna, hvarför inga val skedde, upplyses beträffande förstnämnda kommun, att ingen valberättigad vid tillfället infann sig, och från den senare förmåles endast, att där blef nej någon röst afgifven.

E) Valförrättningen och röstfördelningen.

Angående *tiden* för 1902 års allmänna val till Riksdagens Andra kammare torde böra erinras, att samtliga dessa val i följd af den år 1900 vidtagna ändringen i riksdagsordningen förrättades under loppet af september månad.

Till fortsättning af de i föregående redogörelser anförda uppgifter om valens fördelning på särskilda *veckodagar* meddelas efterföljande öfversikt af 1902 års val.

	Landsbygden.		Städerna.	Hela riket.
	Omedelbara val.	Medelbara val.		
Söndag	89	—	—	89
Måndag	8	3	3	14
Tisdag	2	1	14	17
Onsdag	6	3	2	11
Torsdag	7	—	6	13
Fredag	4	1	9	14
Lördag	24	2	12	38
Summa val	140	10	46	196

3 röster mindre än den valde. Skillnaderna voro äfven obetydliga i Ofvan-Siljans domsaga, Aspelands och Handbörds domsaga, Östra häradss domsaga i Blekinge län, Herjeådalens domsaga m. fl. Af de medelbara valen förekom ett, nämligen i Flundre, Väne och Bjerke domsaga, där närmaste man undfick endast 2 elektorsröster mindre än den valde.

Vid valen i *städerna* erhöles de, som kommo närmast de valde eller i fråga om första gruppens städer närmast de med lägsta röstetalen utsedde representanterna, följande antal röster i förhållande till de valdes röstetal, och har Stockholms stad härvid måst upptagas som 5 valkretsar.

Röstetal.	Första gruppen.	Andra gruppen.	Tredje gruppen.	Summa.
Under 25 %	—	2	—	2
25—50 >	1	6	2	9
50—75 >	4	3	10	17
75 % och därförver	4	9	9	22
Summa valkretsar	9	20	21	50.

Valresultatet synes varit på förhand gifvet i Eskilstuna, där närmaste man erhöles blott 2 röster af 901 afgifna, samt i Karlstad, där röstetalet närmast efter den valde utgjorde endast 9. Å andra sidan kom däremot i 22 stadsvalkretsar den i röstetal närmaste till mer än 75 % af den valdes hela röstsumma, och i 8 af ifrågavarande kretsar stego medtäflarnes röstetal ända upp öfver 90 % af den valdes. Minsta skillnaderna mellan den valdes eller sist valdes och närmaste röstetal förekommo i Göteborg (2) och Örebro (9). Valets utgång synes och varit tämligen tvifvelaktig i Helsingborg, Laholm m. fl. städer, samt i Västerås.

Det antal godkända röster, som afgafs å *andra personer än den valde och hans närmaste man*, uppgick för samtliga valkretsar å *landsbygden* med omedelbart valsätt till 5,549, eller 4·7 % af alla afgifna, hvilket är lägre än vid samtliga föregående val utom förra valet år 1887. Inom 10 af ifrågavarande valkretsar afgafs ingen enda godkänd röst på annan person än den valde och den i röstetal närmaste, och i hvar och en af 10 valkretsar förekom blott 1 röst på tredje man. Vid medelbara valen utgjorde antalet stänkröster endast 4, fördelade på lika många valkretsar, enär i 4 af dessa kretsar den valde erhöles alla godkända elektorsrösterna, och i 2 kretsar ingen röst till föll andra personer än de valde och i röstetal närmaste.

Inom första gruppens *städer*, där hvarje valsedel måste innehålla 2 eller flere namn och de röstande alltså faktiskt egde ett motsvarande antal röster, uppgick hela antalet å 29,124 valsedlar afgifna röster till 145,036. Däraf erhöles de valde sammanlagt 104,237 och de 9, en för hvarje valkrets, som kommo närmast de med lägsta röstetalet valde, 12,677, hvadan efter ytterligare afräkning af 197 kasserade röster återstod ett samfaldt röstetal af 27,925 för andra personer än de valde och de 9 i röstetal närmaste. För andra gruppens städer belöpte sig motsvarande röstetal till 477, däraf ensamt i Örebro 196, i Karlskrona 193 och i Vexjö 65, och för tredje gruppens stadsvalkretsar till 346, af hvilka 124 kommo på Umeå, Skellefteå och Piteå, 120 på Uddevalla och Strömstad samt 71 på valkretsen Laholm, Falkenberg, Varberg och Kungsbacka. Med dessa få undantag visar sig sålunda, att splittringen vid städernas val öfver hufvud taget var ganska obetydlig. I 10 valkretsar, näm-

ligen Kalmar, Visby, Lund, Landskrona, Venersborg och Åmål, Köping m. fl. städer, Arboga och Sala, Falun m. fl. städer, Östersund och Hudiksvall samt Luleå och Haparanda, var partisammanhållningen å ömse sidor så fast, att ingen enda röst till föll andra personer än den valde och hans närmaste man, och i hvar och en af 14 stadsvalkretsar förekom blott en enda stänkröst.

Antalet *kasserade valsedlar* vid 1902 års allmänna val utgjorde tillsammans 2,053, nämligen 2,051 vid omedelbara och 2 vid medelbara val. Af hela antalet belöpte sig 1,958 på landsbygden och 95 på städerna. För landsbygden och i följd däraf för hela riket är antalet högre än vid näst föregående val, såsom närmare framgår af efterföljande uppgifter om antalet kasserade valsedlar vid de omedelbara valen 1890—1902, dels absolut och dels i förhållande till samtliga därvid afgifna valsedlar:

År.	Landsbygden.		Städerna.		Summa.	
	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%
1890	1,326	2·1	107	0·3	1,433	1·5
1893	1,268	1·5	83	0·2	1,351	1·1
1896	1,744	1·9	132	0·3	1,876	1·4
1899	900	1·0	135	0·3	1,035	0·8
1902	1,956	1·7	95	0·2	2,051	1·2

I förestående antal ingå ej blott de valsedlar, som af olika anledningar vid själfva valtillfällena kasserades eller som vid sammanräkning inför vederbörande domhafvande eller magistrat förklarades ogiltiga, utan ock alla de röster, som afgåfvos inom kommuner, från hvilka valprotokoll icke blefvo inom behörig tid insända. För de fall, då af nämnda eller andra orsaker samtliga inom en kommun vid omedelbara val afgifna röster blefvo kasserade eller då vid medelbart val utsedd elektor ej i valet deltog, hvarigenom i båda fallen valmännen gingo miste om allt inflytande på valens utgång, meddelas i fråga om 1902 års allmänna val nedanstående redogörelse:

A) *Omedelbara val:*

Valkretsar.	Kommuner.	I riksdagsmvalen deltagande.
Jönåkers härad:	St Nikolai	284
Rönö, Hölebo och Daga härad:	Bälinge (22), Torsåker (3), Mörkö (73), Vaguhärad (22), Gryt (32)	152
Vester- och Öster-Rekarne härad:	Ärla	76
Kinda och Ydre domsaga:	Vestra Ryd	9
Gotlands norra domsaga:	Hejdeby	9
Östra häradss domsaga (Blekinge län):	Lösen	24
Medelstads domsaga:	Haselö och Aspö	13
Frosta domsaga:	Södra Rörum (35), Östra Strö (33)	68
Rönnebergs och Harjagers härad:	Kvistofta	32
Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads domsaga:	Hemmingsdyng (21), Gerdslöf (13), Svenstorp (14), Skifarp (39), Grönby (16), Skårby (16), Stora Herrestad (34), Bromma (33), Högstad (8)	194
Årstads och Faurås härad:	Vesige	19
Himle härad:	Grimeton	11
Vartofta och Frökinds domsaga:	Kymbo (14), Falköpings östra landskommun (3)	17
Ölme, Visnums och Väse härad:	Visnum (131), Visnums-Kil (50), Nysunds kommunel (29)	210
Fernebo härad:	Gåsborn	19
Nordmarks domsaga:	Järuskog	36

Valkretsar.	Kommuner.	I riksdagsm.- valen del- tagande.
Elfdals och Nyeds domsaga:	Nyskoga	8
Ångermanlands södra domsaga:	Häggdånger (17), Skog (32)	49
Vesterbottens västra domsaga:	Lycksele (143), Vilhelmina (92) 235	

B) Medelbart val:

		I elektors- valet del- tagande.
Flundre, Väne och Bjerke domsaga:	Norra Björke	15

Antalet i det hela utgör alltså 37 kommuner och 1 kommundel med tillsammans 1,480 i riksdagsmänna- eller elektorsval deltagande personer. En jämförelse härutinnan med närmast föregående allmänna val utfaller på följande sätt, hvarvid dock bör anmärkas, att uppgifterna för åren 1887 och 1890 endast afse då förrättade omedelbara val, när motsvarande data för de medelbara valen saknas.

År.	Kommuner och kommun- delar.	I valen deltagande.
1887, senare valet	27	851
1890	36	974
1893	54	984
1896	49	1,223
1899	28	483
1902	38	1,480

Här uppgifna antal kommuner år 1902 visar sig sålunda betydligt större än år 1899, och valdeltagarnes antal vid förstnämnda tid är i väsentlig mån högre än vid något af de föregående, här anförda valen. En närmare undersökning af orsakerna till de i ofvannämnda 38 fall verkställda röstkasseringar vid sistlidet års allmänna väl ådgalägger i fråga om de omedelbara valen, att i 30 fall det ingifna valprotokollet befunnits ofullständigt eller felaktigt, och voro dessa protokoll insända från St Nikolai, Torsåker, Mörkö, Vagnhärad, Gryt, Hasslö och Aspö, Södra Rörum, Östra Strö, Hemmingsdyngge, Gärdslöf, Svenstorp, Skifarp, Grönby, Skärby, Stora Herrestad, Bromma, Högestad, Vessige, Grimeton, Kymbö, Falköpings östra landskommun, Visnum, Visnums-Kil, Nysunds kommundel, Gåsborn, Nyskoga, Häggdånger, Skog, Lycksele och Vilhelmina. Från 3 kommuner, nämligen Bälinge, Årila och Hejdeby, inkom ej alls något valprotokoll till valförrättande domhufvanden, ehuru val där hållits, och från 4 kommuner, Vestra Ryd, Lösen, Kvis-tofta och Järnskog, ingafs protokollet först efter den bestämda tidens utgång.

Beträffande medelbara val är redan i det föregående anfördt, att hela antalet valde elektorer utgjorde 336. Af dessa deltog i riksdagsmannavalen 333 (tab. 4, kol. 11), medan 3 uteblevo, hvilket i ett fall hade till följd, att kommunen förlorade allt inflytande på valet. Rörande skälen för elektorernas uteblifvande har upplysts, att den för Norra Björke utsedde elektorn var af annat offentligt uppdrag hindrad att infinna sig vid valet, samt att 2 af de för Neder-Torneå valde elektorerne ej ville för den ringa ersättningen företaga den långa resan till valstället, särdeles som valets utgång ansågs på förhand gifven.

Antalet öfverklagade val af de under år 1902 förrättade allmänna valen utgjorde 20, däraf 17 för valkretsar å lands-

bygden och 3 för stadsvalkretsar. Resultaten af de anförda besvären framgå af efterföljande öfversikt:

	Öfverklagade val.	Landsbygden.	Städerna.	Summa.
Ej till pröfning upptaget af K. M. Befallningshafvande	—	—	1	1
Fastställda af K. M. Befallningshafvande	4	—	—	4
Fastställda af K. M. Befallningshafvande och Kungl. Maj:t	9	—	1	10
Upphäfda af K. M. Befallningshafvande	3	—	1	4
Upphäfdt af K. M. Befallningshafvande och Kungl. Maj:t	1	—	—	1
	Summa 17		3	20

I ofvanstående öfversikt ingå 2 öfverklagade val för Kumla och Sundbo härad samt likaledes 2 för Vestmanlands västra domsaga (jfr anm. 9 och 11 till tab. 4).

Af de 11 val, som drogos under Eders Kungl. Maj:ts pröfning, blefvo 10 fastställda, men endast 1 upphäfdt. Närmare upplysningar härutinnan samt om de 5 nya val, som måste ske i följd af Eders Kungl. Maj:ts och Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag, och de båda val, som erfordrades i anledning däraf, att 2 af de valde riksdagsmännen före 1902 års slut med döden afgingo, meddelas i anmärkningarna till tab. 4.

Till jämförelse med förhållandet under föregående år lemnas här nedan en summarisk redogörelse för antalet öfverklagade val af de allmänna valen från och med 1887 års senare val, hvarvid äfven angifves, huru många val blifvit upphäfda, vare sig i sista instansen eller i första, utan att målen vidare fullföljts:

År.	Landsbygden.		Städerna.		Summa.	
	Öfverklagade val.	Däraf upphäfda.	Öfverklagade val.	Däraf upphäfda.	Öfverklagade val.	Däraf upphäfda.
1887, senare valet	24	3	4	2	28	5
1890	20	4	5	2	25	6
1893	26	3	9	2	35	5
1896	20	3	6	2	26	5
1899	11	5	2	1	13	6
1902	17	4	3	1	20	5

Medeltalet öfverklagade val utgjorde alltså för ofvannämnda år ungefär 25, hvaraf 5 upphäfdes.

F) Kammarens sammansättning på grund af valen.

Antalet ledamöter i Andra kammaren utgör jämlikt § 13 riksdagsordningen 230, af hvilka 150 äro valde af landsbygden och 80 af städernas valkretsar. I Riksdagens hela ledamotsantal, utgörande 380, ingår Första kammaren med 39.5 % och Andra kammaren med 60.5 %, och fördelar sig sistnämnda relativa antal med 39.5 % på landsbygden och 21.0 % på städerna.

Den yrkesfördelning af Andra kammarens ledamöter, som meddelas i tab. K, utvisar, att inga väsentliga förändringar i de särskilda yrkesklassernas styrka sedan år 1900 inträdt. Fortfarande är ock klassen »hemmansegare och landtbrukare» talrikast representerad, utgörande vid 1903 års riksdag jämnt 40 % af hela antalet ledamöter i kammaren. Sammanföras däremot å andra sidan alla till kammaren hörande civile och militäre tjänstemän, präster, lärare och läkare till en enda grupp, kommer denna att uppgå till ett antal af 72, eller något mer än 31 % af

samtliga, då alltså återstående 158, eller inemot 69 %, skulle förnämligast utgöras af representanter för jordbruk, industri och handel.

Af nuvarande ledamöter af statsrådet är 1 tillika ledamot af Andra kammaren, hvarjämte en förutvarande medlem af statsrådet där har plats.

Åldersfördelningen af Andra kammarens ledamöter år 1903 utfaller på sätt tab. L närmare angifver, hvarvid till jämförelse äfven meddelas dylika uppgifter för åren 1885 och 1894. Likasom under de senare åren utvisar äfven för närvarande åldersgruppen 50—60-åriga det högsta antalet, nämligen 83, och kommer närmast därefter gruppen 40—50 år, hvars antal utgör 73. Medelåldern för hvar och en af kammarens nuvarande ledamöter öfver hufvud har beräknats utgöra 52.6 år, särskildt för landsbygdsrepresentanter 53.0 år och för stadsrepresentanter 51.8 år. Att nämnda medelålder, särskildt hvad angår städernas riksdagsmän, är något lägre än år 1900, framgår af efterföljande öfversikt, utvisande medelåldern (år) för Andra kammarens ledamöter vid de första riksdagarna under hvarje valperiod från och med år 1888:

År.	Landsbygdsrepresentanter.	Stadsrepresentanter.	Samtliga representanter.
1888	50.1 år	52.1 år	50.8 år
1891	52.0 »	52.1 »	52.1 »
1894	52.3 »	52.3 »	52.3 »
1897	52.3 »	53.4 »	52.7 »
1900	53.1 »	53.0 »	53.1 »
1903	53.0 »	51.8 »	52.6 »

Den äldste af kammarens nuvarande ledamöter är född år 1829, den yngste år 1869.

En iakttagelse, som städse förut blifvit gjord, att representanternas medelålder är betydligt högre för Första kammaren än för Andra, bekräftas äfven denna gång. Skillnaden utgör för närvarande 6.9 år och har från 1900 stigit med inemot 1 år.

Tab. K. Yrkesfördelning af Andra kammarens ledamöter.

Ämbete eller yrke.	Riksdagen år							
	1888-1894					1903.		
	1888.	1891.	1894.	1897.	1900.	Riket.	Landsb.	Städer.
Civile ämbetsmän	29	21	24	25	26	30	4	26
Militärer	10	12	7	7	6	3	—	3
Präster	4	3	6	10	10	6	5	1
Professorer, lärare vid läroverk	12	18	14	15	15	16	—	16
Kyrkobetjening, folkskollärare	4	8	8	8	8	15	11	4
Läkare, apotekare	3	1	2	1	3	2	—	2
Litteratörer, boktryckare	3	11	8	8	9	9	1	8
Godsegare	9	8	14	16	17	15	15	—
Hemmansegare, landbrukare	107	100	99	98	92	92	92	—
Inspektorer, arrendatorer	2	5	3	2	5	3	3	—
Bruksegare, bergsmän	6	6	5	4	4	7	7	—
Sägverksidkare	—	—	1	1	—	1	1	—
Fabriksidkare, handverkare	14	14	10	11	12	13	6	7
Köpmän o. dyl.	17	17	20	18	19	15	4	11
Öfrige	2	4	7	6	4	3	1	2
Summa	222	228	228	230	230	230	150	80

Med afseende på personalomsättningen inom Andra kammaren i följd af 1902 års allmänna val fördela sig kammarens ledamöter på följande sätt:

Representanter.	Landsbygden.		Städerna.		Summa.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Omvalde	107	71.3	53	66.2	160	69.6
Repr. före år 1902	10	6.7	1	1.3	11	4.8
Nyvalde	33	22.0	26	32.0	59	25.6
Samtl. repr.	150	100.0	80	100.0	230	100.0

Före innevarande års riksdag hafva alltså 171, eller 74.4 %, deltagit i kammarens förhandlingar och endast 59, eller 25.6 %, äro nya medlemmar.

Efter antalet bevistade riksdagar, den nu pågående inräknad, fördela sig Andra kammarens ledamöter på följande sätt:

Bevistade riksdagar.	Antal riksdagsmän.		Bevistade riksdagar.	Antal riksdagsmän.		Bevistade riksdagar.	Antal riksdagsmän.	
	rik.	landsb.		rik.	landsb.		rik.	landsb.
33	1	—	21	6	—	9	4	—
32	—	—	20	4	—	8	4	—
31	—	—	19	—	—	7	30	—
30	—	—	18	13	—	6	3	—
29	1	—	17	2	—	5	2	—
28	2	—	16	1	—	4	35	—
27	3	—	15	3	—	3	5	—
26	1	—	14	10	—	2	7	—
25	2	—	13	5	—	1	59	—
24	2	—	12	3	—	Summa	230	—
23	—	—	11	2	—			
22	2	—	10	18	—			

Tab. L. Åldersfördelning af Andra kammarens ledamöter.

Åldersår.	1885.	1894.	1903.	Åldersår.	1885.	1894.	1903.
31—32	1	—	—	56—57	12	10	4
32—33	—	1	—	57—58	7	9	9
33—34	—	2	3	58—59	7	12	11
34—35	2	3	1	59—60	9	5	10
35—36	3	3	1	60—61	7	6	5
36—37	4	1	4	61—62	6	4	6
37—38	4	2	3	62—63	3	2	6
38—39	3	5	7	63—64	2	3	12
39—40	4	6	4	64—65	6	2	5
40—41	7	5	8	65—66	2	5	4
41—42	9	3	4	66—67	2	3	6
42—43	7	7	9	67—68	1	4	4
43—44	10	5	8	68—69	4	1	1
44—45	9	7	10	69—70	2	1	1
45—46	13	6	6	70—71	2	2	—
46—47	6	7	9	71—72	1	—	—
47—48	7	5	4	72—73	—	—	—
48—49	5	11	5	73—74	—	1	1
49—50	6	11	10	Summa	214	228	230
50—51	8	11	11	31—40	21	23	23
51—52	8	11	9	40—50	79	67	73
52—53	8	9	5	50—60	76	104	83
53—54	5	11	8	60—70	35	31	50
54—55	5	17	8	70—74	3	3	1
55—56	7	9	8				

Andra kammaren. Kammarrens sammansättning på grund af valen.

Bland kammarens nuvarande ledamöter hafva 4 förut varit representanter i Första kammaren, och ännu finnes i Andra kammaren 1 person, som deltagit i ständsriksdag, nämligen såsom medlem af Ridderskapet och Adeln.

Stockholm den 14 april 1903.

Underdånigst

KARL SIDENBLADH.

K. G. Odén.

VALEN TILL FÖRSTA KAMMAREN, ÅREN 1900—1902.

1. Valkrets.	2. Den valdes namn och ämbete eller yrke (samt boningsort utom valkretsen).	3. Födelse- år.	4. Valdag.	5. A n t a l		7. Den valdes röstetal.	8. När- maste röstetal.	9. Kas- serade val- sedlar.
				valmän.	i valet del- tagande.			
Valde år 1900.			1900					
Stockholms län . . .	Frih. Carl Joachim Beck-Friis, bruksdisponent	1856	$\frac{7}{9}$	47	47	24	23	—
Södermanlands län . . .	Edvard Magnus Sederholm, godsegare (Stockholm)* ¹⁾	1828	$\frac{1,8}{9}$	46	46	43	2	—
Kristianstads län . . .	Grefve Raoul Gustaf Hamilton, godsegare*	1855	$\frac{2,5}{9}$	55	53	51	—	—
	Johan Amilon, godsegare	1852						
Hallands län	Frih. Gerard Louis De Geer, godsegare	1854	$\frac{1,9}{9}$	40	40	38	1	1
	Adolf Peter von Möller, godsegare*	1855						
Göteborgs o. Bohus län	Fredrik Emil Pettersson, f. d. kapten*	1855	$\frac{1,8}{9}$	55	55	52	—	—
	Carl Ludvig Hippolit Nyström, fil. och med. doktor (Stockholm)	1839						
Elfsborgs län	Johan Olof Rylander, landtbruksskoleföreståndare	1851	$\frac{1,8}{9}$	74	74	39	34	—
Skaraborgs län	Ivar Wijk, godsegare*	1841	$\frac{1,8}{9}$	67	67	65	—	—
	Cornelius Alexander Sjöerona, landshöfding	1835						
Vermlands län	Gustaf Mauritz Ulrik Rudebeck, häradshöfding* ²⁾	1842	$\frac{1,8}{9}$	66	66	64	—	—
	Frih. Conrad Henrik Falkenberg, kapten	1860						
Örebro län	Frih. Johan Theodor Gripenstedt, f. d. ryttmästare, godsegare*	1851	$\frac{1,8}{9}$	52	51	50	1	—
Vestmanlands län	Gustaf Benedicks, bruksegare*	1848	$\frac{2,5}{9}$	42	42	35	6	1
Kopparbergs län	Martin Samuel Nisser, bruksegare*	1840	$\frac{2,4}{9}$	55	53	43	7	—
Vesternorrlands län . . .	Axel Gustaf Andersson, rådman	1853	$\frac{1,9}{9}$	60	60	38	22	—
Valde år 1901.			1901					
Stockholms stad	Frih. Claes Gustaf Adolf Tamm, förutv. statsråd, öfverståthållare	1838	$\frac{2,7}{9}$	100	89	81	3	2
Östergötlands län . . .	Gustaf Andersson, godsegare	1840	$\frac{2}{4}$	65	65	44	15	—
	Carl Gustaf Rydberg, godsegare	1844						
Jönköpings län	Carl Harder von Mentzer, kronofogde ³⁾	1857	$\frac{1,7}{9}$	51	51	18	14	10
Kronobergs län	Charles Emil von Oelreich, landshöfding	1839	$\frac{1,7}{9}$	36	35	22	—	—
	Axel Fredrik Hummel, direktör ⁴⁾	1860						
Kalmar läns norra del	Albrecht Theodor Odelberg, statsråd (Stockholm)*	1847	$\frac{2,4}{9}$	23	23	23	—	—
Kalmar läns södra del	Frih. Christoffer Johan Rappe, godsegare	1843	$\frac{2,5}{9}$	36	36	34	1	1
Blekinge län	Grefve Hans Hansson Wachtmeister, statsråd (Stockholm)*	1851	$\frac{2}{10}$	40	40	40	—	—
Kristianstads län	John Jeppsson, hemmansegare	1854	$\frac{1}{10}$	53	53	36	7	1
Malmöhus län	Per Bondesson, landtbrukare*	1843	$\frac{1}{10}$	93	93	58	31	—
Hallands län	Anders Lorents Apelstam, grosshandlare	1855	$\frac{1,8}{9}$	42	41	25	16	—
Skaraborgs län	Nils Johan Boström, godsegare*	1824	$\frac{1,7}{9}$	67	66	30	13	6
	Teofron Adolf Säve, lektor*	1842						
Vermlands län	Albert Bergström, bruksegare	1847	$\frac{1,7}{9}$	66	65	64	—	—
	Anders Richard Åkerman, generaldirektör (Stockholm)*	1837						
Vestmanlands län	Grefve Gustaf Erik Lewenhaupt, godsegare*	1849	$\frac{1}{10}$	42	42	23	18	1
Kopparbergs län	Gustaf Ros, godsegare	1852	$\frac{3,0}{9}$	56	55	28	27	—
Norrbottnens län	Lars Berg, generaldirektör (Stockholm)	1838	$\frac{1,8}{9}$	39	39	33	4	—
Valde år 1902.			1902					
Stockholms stad	Wilhelm Walldén, godsegare*	1836	$\frac{2,4}{9}$	100	85	84	—	1
Stockholms län	Oscar Wilhelm Odelberg, f. d. löjtnant, fabriksdisponent*	1814	$\frac{1,6}{9}$	49	47	47	—	—
	H. Exc. Erik Gustaf Bernhard Boström, statsminister (Stockholm)*	1842						
Uppsala län	Gustaf Fredrik Gilljam, förutv. statsråd, universitetskansler (Stockholm)	1832	$\frac{1,6}{9}$	38	38	35	1	1
Södermanlands län	Grefve Fredrik Thomas Carl von Rosen, kammarherre, godsegare	1849	$\frac{1,6}{9}$	47	47	27	19	—
Östergötlands län	Niklas Fossar, godsegare*	1835	$\frac{1,6}{9}$	66	66	58	2	4

1. Valkrets.	2. Den valdes namn och ämbete eller yrke (samt boningsort utom valkretsen).	3. Födelse- år.	4. Valdag.	5. 6. A n t a l		7. Den valdes röstetal.	8. När- maste röstetal.	9. Kns- serade val- sedlar.
				valmän.	i valet del- tagande.			
Jönköpings län . . .	Johan Arvid Lilliesköld, häradshöfding	1849	$\frac{7}{1}$	51	51	25	24	—
	Axel Petri, rådmän	1835	$\frac{1,9}{9}$	52	52	33	7	1
Kronobergs län . . .	Grefve Knut Arvid Posse, godsegare *	1855	$\frac{1,9}{9}$	36	36	35	1	—
Blekinge län	Frih. Fredrik Wilhelm von Otter, förutv. statsminister, f. d. amiral	1833	$\frac{1,6}{10}$	40	40	30	6	—
Malmöhus län . . .	Frih. Werner Gottlob von Schwerin, godsegare	1851	$\frac{3,0}{9}$	94	94	67	—	1
	Per Olof Liedberg, f. d. ryttmästare, godsegare	1857				64	—	
	Per Lundsten, tegelbruksegare	1845				51	37	
Göteborgs o. Bohus län	Alexis Hammarström, byråchef (Stockholm)	1858	$\frac{1,6}{9}$	56	56	47	—	—
	Pontus Erland Fahlbeck, e. o. professor (Malmöhus län)	1850				37	22	
Elfsborgs län	Leonard Grundberg, lasarettsläkare *	1842	$\frac{1,6}{9}$	74	74	49	24	—
Vermlands län . . .	Hampus Edvard Montgomery, godsegare	1852	$\frac{1,6}{9}$	65	63	51	—	—
	Johan Fredrik Wester, ingenjör, godsegare *	1845				49	—	
	Gottfrid Olsén, fabriksidkare	1848				39	36	
Örebro län	Edvin Magnus Unger, f. d. häradshöfding (Stockholm) *	1832	$\frac{1,5}{9}$	53	53	38	7	—
Kopparbergs län . . .	Knut Hugo Blomberg, professor (Uppsala län) *	1850	$\frac{1,1}{10}$	57	56	49	—	—
	Erik Lorentz Petersson, kontraktsprost	1849				35	20	
Gefle stad	John Robert Rettig, grosshandlare *	1847	$\frac{3,1}{7}$	45	39	33	1	4
Vesternorrlands län	Carl David Theodor Uppström, häradshöfding	1846	$\frac{1,7}{9}$	62	62	55	—	—
	Erik Hägglund, kronolänsman	1854				31	26	
Jemtlands län	Hugo Petrus Percival Tamm, godsegare (Uppsala län) *	1840	$\frac{1,6}{9}$	30	30	29	—	—
	Olof Björklund, godsegare	1849				18	12	
Vesterbottens län . .	Axel Fredrik Oscar Oederberg, tillf. landshöfding *	1837	$\frac{1,7}{9}$	34	34	31	1	—
	Gustaf Robert Edström, kontraktsprost	1836				34	29	

A n m ä r k n i n g a r .

Tecknet * utmärker omval.

1) Afsade sig uppdraget under tiden emellan riksdagarna 1902 och 1903.

2) Afsade sig uppdraget under tiden emellan riksdagarna 1902 och 1903.

3) Vid valet erhöles häradshöfdingen J. A. Lilliesköld och kronofogden C. H.

von Meutzer lika antal röster, och afgjordes genom lottning, att den

förstöämnde var utsedd till riksdagsman, men efter anförda besvär förklarade Kungl. Maj:t den senare hafva vid valet erhållit de flesta rösterna och alltså vara lagligen vald.

4) Valet afgjordes genom lottning.

FÖRSTA KAMMARENS SAMMANSÄTTNING VID LAGTIDA RIKSDAGEN ÅR 1903.

1. Valkrets.	2. Den valdes namn och ämbete eller yrke (samt boningsort utom valkretsen).	3. Födelseår.	4. Senast vald.	5. År, under hvilka den valde förut bevistat lagtida riksdag såsom ledamot af Första kammaren.																				
				1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896	1895	1894	1893	1892	1891	1890	1889	1888	1887	1886	1885	1884	1883	
Stockholms stad	Carl Sebastian von Friesen, statsråd	1846	18 $\frac{2}{3}$ 96																					
	Edvard Fränckel, generalkonsul	1836	18 $\frac{2}{3}$ 97																					
	Johan Fredrik Ivar Afzelius, ordförande i Lagberedningen, f. d. justitieråd	1848	18 $\frac{1}{2}$ 97																					
	Henrik Ragnar Törnebladh, lektor ¹¹	1833	18 $\frac{1}{3}$ 98																					1)
	Oscar Mauritz Almgren, grosshandlare	1842	18 $\frac{1}{3}$ 99																					
	Per Samuel Ludvig Annerstedt, förntv. statsråd, f. d. president	1836	18 $\frac{2}{3}$ 99																					
Stockholms län	Frih. Claes Gustaf Adolf Tamm, förntv. statsråd, f. d. öfverståhållare ¹¹	1838	19 $\frac{2}{3}$ 01																				2)	
	Wilhelm Waldén, godsegare ¹¹	1836	19 $\frac{2}{3}$ 02																					
Uppsala län	Gustaf Fredrik Östberg, godsegare (Stockholm) ¹¹	1847	18 $\frac{2}{3}$ 96																					
	Gustaf Adalrik Ekdahl, handlande ¹¹	1835	18 $\frac{2}{3}$ 96																					
	Frih. Carl Joachim Beck-Friis, bruksdisponent	1856	19 $\frac{1}{3}$ 00																					
	Oscar Wilhelm Odelberg, f. d. löjtnant, fabriksdisponent (Stockholm)	1844	19 $\frac{1}{3}$ 02																					
Södermanlands län	H. Exc. Erik Gustaf Bernhard Boström, statsminister (Stockholm) ¹¹	1842	19 $\frac{1}{3}$ 02																					
	Fredrik Gustaf Magnus Ridderbjelke, f. d. kapten, godsegare	1848	18 $\frac{2}{3}$ 97																					
	Per Gustaf Tamm, bruksegare (Stockholm)	1842	18 $\frac{3}{4}$ 99																					
Östergötlands län	Johan Fredrik Nyström, lektor (Stockholm)	1855	18 $\frac{1}{3}$ 99																					
	Gustaf Fredrik Gilljam, förntv. statsråd, universitetskansler (Stockholm) ¹¹	1832	19 $\frac{1}{3}$ 02																					
	Grefve Axel Fredrik Claesson Wachtmeister, generaldirektör (Stockholm)	1855	18 $\frac{1}{3}$ 94																					
	Filip August Boström, landshöfding	1843	18 $\frac{1}{3}$ 95																					
	Lars Albert Sjöholm, kontraktsprost	1841	18 $\frac{2}{3}$ 98																					
Norrköpings stad	Carl August Tamm, f. d. rytmästare, godsegare	1840	18 $\frac{1}{3}$ 99																					
	Grefve Fredrik Thomas Carl von Rosen, öfverceremonimästare, godsegare	1849	19 $\frac{1}{3}$ 02																					
	Grefve Philip Otto Leonard Klingspor, hofmarskalk, godsegare	1845	18 $\frac{1}{3}$ 95																					
	Fredrik Axel Hugo Hedenstierna, häradshöfding	1836	18 $\frac{2}{3}$ 98																					
	Erik Gustaf Axel Danckwardt-Lillieström, godsegare ⁺	1839	18 $\frac{2}{3}$ 98																					
	Grefve Gustaf Harald Spens, f. d. landshöfding, godsegare ⁺	1827	18 $\frac{1}{3}$ 99																					3)
Jönköpings län	Gustaf Andersson, godsegare	1840	19 $\frac{2}{3}$ 01																					
	Carl Gustaf Rydberg, godsegare ¹¹	1844	19 $\frac{1}{3}$ 01																					
	Niklas Fösser, godsegare ¹¹	1835	19 $\frac{1}{3}$ 02																				4)	
	Carl Johan Gustaf Swartz, fabriksidkare	1858	18 $\frac{1}{3}$ 99																					
Kronobergs län	Gustaf Johan Georg Axel Berg, häradshöfding ¹¹	1844	18 $\frac{1}{3}$ 99																					
	Per Magnus Söderberg, landbrukare	1835	18 $\frac{1}{3}$ 99																				5)	
	Frih. Nils Axel Hjalmar Palmstierna, förntv. statsråd, landshöfding ¹¹⁺	1836	18 $\frac{1}{3}$ 99																					
	Carl Harder von Mentzer, kronofogde	1857	19 $\frac{1}{3}$ 01																					
	Johan Arvid Lilliesköld, häradshöfding	1849	19 $\frac{1}{3}$ 02																					
Kalmar läns norra del	Axel Petri, rådman, handlande ¹¹	1835	19 $\frac{1}{3}$ 02																					
	Josef Samuel Frithiof Stephens, bruksegare	1841	18 $\frac{1}{3}$ 95																					
	Axel Gustaf Georg Törner, läroverksadjunkt	1837	18 $\frac{1}{3}$ 99																					
	Charles Emil von Oelreich, landshöfding	1839	19 $\frac{1}{3}$ 01																					
Kalmar läns södra del	Axel Fredrik Hummel, direktör	1860	19 $\frac{1}{3}$ 01																					
	Grefve Knut Arvid Posse, godsegare	1855	19 $\frac{1}{3}$ 02																					
	Carl Ulrik Samuel Lybeck, godsegare	1838	18 $\frac{2}{3}$ 94																					
Kalmar läns västra del	Knut Henning Robert Tillberg, vice häradshöfding (Stockholm)	1860	18 $\frac{2}{3}$ 96																					
	Albrecht Theodor Odelberg, statsråd (Stockholm)	1847	19 $\frac{2}{3}$ 01																					

Anmärkning. Tecknet — (i kol. 5—22) utmärker bevistade lagtida riksdagar i Första kammaren såsom representant för samma valkrets; .. för annan valkrets. Tecknet ¹¹ utmärker föregående ledamotskap af Andra kammaren; + deltagande i stadsriksdag.

1. Valkrets.	2. Den valdes namn och ämbete eller yrke (samt boningsort utom valkretsen).	3. Födelseår.	4. Senast vald.	5. År, under hvilka den valde förut bevisat lagtima riksdag såsom ledamot af Första kammaren.																			
				5. 1902.	6. 1901.	7. 1900.	8. 1899.	9. 1898.	10. 1897.	11. 1896.	12. 1895.	13. 1894.	14. 1893.	15. 1892.	16. 1891.	17. 1890.	18. 1889.	19. 1888.	20. 1887.	21. 1886.	22. 1885.	23. t. o. m. 1884.	
Vesternorrlands län	Johan Petter Dahlberg, bruksegare ¹¹	1843	18 $\frac{1}{2}$ 94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Frans Albert Anderson, f. d. generaldirektör (Stockholm)	1831	18 $\frac{1}{2}$ 95	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8)
	Grefve Nils Gustaf Alexander Sparre, godsegare (Skaraborgs län) ⁴	1834	18 $\frac{3}{4}$ 97	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9)
	Christian August Fröberg, borgmästare ¹¹	1835	18 $\frac{3}{4}$ 98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10)
	Axel Gustaf Andersson, vice häradshöfding, rådman	1853	19 $\frac{1}{2}$ 00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Carl David Theodor Uppström, häradshöfding	1846	19 $\frac{1}{2}$ 02	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erik Hägglund, kronolänsman	1854	19 $\frac{1}{2}$ 02	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Jemtlands län	Frih. Anders Robert von Kræmer, hofmarskalk, godsegare (Södermanlands län) ^{4 11)}	1825	18 $\frac{1}{2}$ 97	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Hugo Petrus Percival Tamm, godsegare (Uppsala län)	1840	19 $\frac{1}{2}$ 02	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Olof Björklund, godsegare	1849	19 $\frac{1}{2}$ 02	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Vesterbottens län	Frans Oscar Bremberg, jägmästare (Stockholm)	1846	18 $\frac{1}{2}$ 94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Jakob Berliu, sekreterare (Stockholm)	1841	18 $\frac{1}{2}$ 97	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Axel Fredrik Oscar Cederberg, tillf. landshöfding ¹¹	1837	19 $\frac{1}{2}$ 02	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Gustaf Robert Edström, kontraktsprost	1836	19 $\frac{1}{2}$ 02	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Norrbottens län	Grefve Carl Oscar Taube, distriktschef (Stockholm)	1843	18 $\frac{1}{2}$ 98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Knut Gillis Bildt, öfverste (Stockholm)	1854	18 $\frac{1}{2}$ 99	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Lars Berg, generaldirektör (Stockholm)	1838	19 $\frac{1}{2}$ 01	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Hela riket:
 30 valkretsar 150 riksdagsmän.
 Däraf:
 25 landstingsområden 135
 5 städer 15

Anmärkingar.

- 1) Representant för annan valkrets åren 1880—1884.
- 2) Representant för annan valkrets åren 1883 och 1884.
- 3) Representant för samma valkrets åren 1876—1879.
- 4) Representant för samma valkrets åren 1883 och 1884.
- 5) Representant för samma valkrets åren 1883 och 1884.
- 6) Representant för annan valkrets åren 1880—1884.
- 7) Representant för samma valkrets åren 1876—1884 och för annan valkrets åren 1867—1874.
- 8) Representant för annan valkrets åren 1878—1884.
- 9) Representant för annan valkrets åren 1871—1884.
- 10) Representant för samma valkrets åren 1877—1879 och 1881—1884.
- 11) Representant för annan valkrets åren 1877—1884. — Afled den 13 mars 1903.

Tab. 3.

FYLLNADSVALEN TILL ANDRA KAMMAREN ÅREN 1900—1902.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Län.	Valkrets.	Den valdes namn och ämbete eller yrke samt boningsort, då valkretsen omfattar mer än en kommun.	Den valdes födelseår.	Valdag.	Valberättigade.	I valen deltagande.		Röstetal.		Kasserade valsedlar.	Öfverklagade val.
						Vid omdebatterade el. elektorval.	Elektorer (vid medelbara val).	För den valde.	För närmaste man.		
Stockholms stad	Stockholms stad, fjärde valkretsen .	Victor Ludvig Moll, kamrerare	1858 19 $\frac{1}{2}$ 01		5,830	1,414	—	833	500	1	—
Uppsala län . . .	Olands härad	Karl Georg Björkman, landtbrukare, Löten	1854 19 $\frac{3}{8}$ 00		1,062	341	27	18	9	—	—
Östergötlands län	Finspånge läns domsaga	Axel Ekman, bruksegare, Finspång	1869 19 $\frac{1}{2}$ 02		1,371	333	—	245	32	3	—
Jönköpings län	Östra härads domsaga	Carl August Danielsson, landtbrukare, Farstorp	1838 19 $\frac{3}{8}$ 00		1,719	603	—	273	215	—	—
	Norra och Södra Vedbo domsaga	Johan August Jonsson, landtbrukare, Hökhult	1851 19 $\frac{1}{8}$ 01		2,072	1,186	—	557	382	3	—
	Jönköpings stad	Carl Magnus Ericsson, advokatfiskal	1860 19 $\frac{2}{8}$ 00		1,784	1,034	—	578	438	5	—
Kalmar län . . .	Vesterviks och Eksjö städer	Anders Axel Vilhelm Lund, läroverksadjunkt, Vestervik	1839 19 $\frac{1}{2}$ 02		1,084	16	—	6	3	—	—
Gotlands län . . .	Gotlands norra domsaga	Karl Laurentius Johan Larsson, hemmansegare, Bondarve	1854 19 $\frac{3}{8}$ 00		2,246	583	—	377	106	23	—
Blekinge län . . .	Karlskrona stad	Gustaf Vilhelm Alexander Roos, landssekreterare	1859 19 $\frac{1}{8}$ 02		2,118	286	—	277	4	—	—
Kristianstads län	Villands härad	Anders Jönsson, hemmansegare, Yngsjö	1852 19 $\frac{3}{8}$ 01		1,306	467	—	154	150	5	—
Hallands län . . .	Halmstads stad	Ivar Viktor Kasimir Larsson, redaktör	1863 19 $\frac{1}{2}$ 01		1,302	964	—	520	431	5	—
Göteb. o. Bohus län	Vestra och Östra Hisings härad	Herman Teodor Andersson, landtbrukare, Grimbo	1869 19 $\frac{1}{8}$ 01		1,156	604	—	292	180	1	1)
	Norrvikens domsaga	Carl Tobias Lind, hemmansegare, Gerum	1859 19 $\frac{1}{8}$ 01		2,168	808	—	558	242	5	—
Elfsborgs län . . .	Flundre, Väne och Bjerke domsaga	Karl Ludvig Johansson, kontraktsprost, Stora Mellby	1845 19 $\frac{3}{8}$ 00		1,864	225	40	22	17	—	—
	Tösbo och Vedbo domsaga	Vilhelm Heimer, folkskolelärare, Gäserud	1857 19 $\frac{2}{8}$ 01		2,197	685	—	298	156	—	—
	Marstrands, Kungelfs, Alingsås och Ulrichamns städer	Georg Mauritz Bäärnhjelm, häradshöfding, Kungelf	1853 19 $\frac{3}{8}$ 00		585	402	—	208	194	—	—
Vestmanlands län	Vestmanlands södra domsaga	Grefve Malcolm Alexander Hugo Hamilton, arrendator, Hedensberg	1855 19 $\frac{3}{8}$ 01		1,989	1,153	—	592	559	2	2)
	Vestmanlands östra domsaga	Carl Leonard Emanuel Lindewall, landtbrukare, Flosta	1852 19 $\frac{1}{8}$ 02		2,199	200	—	177	7	2	—
	Vesterås stad	Oscar Ludvig Maximilian Schenström, häradshöfding	1843 19 $\frac{3}{8}$ 01		1,117	666	—	356	309	1	—
Kopparbergs län	Nås och Malungs domsaga	Johan Ström, folkskolelärare, Transtrand	1848 19 $\frac{1}{2}$ 02		2,221	53	—	35	5	7	—
Vesternorrlands län	Sundsvalls stad	August Bystedt, läroverksadjunkt ³⁾	1848 19 $\frac{1}{8}$ 01		1,179	535	—	447	58	5	—
Jemtlands län . . .	Östersunds och Hudiksvalls städer	Karl Starbäck, läroverksadjunkt, Hudiksvall	1863 19 $\frac{1}{8}$ 01		1,146	614	—	320	292	—	—
Vesterbottens län	Vesterbottens vestra domsaga	Adam Fredrik Burman, lappfogde, Lycksele	1862 19 $\frac{1}{8}$ 01		2,039	868	—	291	156	206	—
	Vesterbottens norra domsaga	Pehr Zimdahl, organist, Skellefteå	1836 19 $\frac{1}{8}$ 02		3,324	120	—	64	15	1	—

Anmärkningar.

¹⁾ Förut valdes, den 11 november 1900, fabriksidkaren David Vilhelm Flobeck med 247 röster, men detta val blef efter anförda besvär af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande upphäfdt. Det nya valet, likaledes öfverklagadt, fastställdes så väl af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande som af Kungl. Maj:t.

²⁾ Förut valdes, den 8 september 1901, folkskoleläraren Johan Forssell med 417 röster, men detta val blef efter anförda klagomål upphäfdt så väl af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande som af Kungl. Maj:t.

³⁾ Afled den 6 december 1902, men ytterligare fyllnadsval skedde ej.

ALLMÄNNA VALEN TILL ANDRA KAMMAREN FÖR RIKSDAGSPERIODEN 1903—1905.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Län och valkrets ¹⁾ .	Den valdes namn och ämbete eller yrke samt boningsort, då valkretsen omfattar mer än en kommun.	Den valdes födelseår.	Folkmängd d. 31 dec. 1901.	Valdag i september 1902.	Valberättigade. Antal.	% af folk- månken.	Eljest valberättigade, men för ogudna kom- munalskyldighärfnande.	I valet deltagande. Vid omvalbara eller eljestval. % af valberätti- gade (kol. 6).	Elektorer (vid omvalbara val).	Röstetal. För den valde.	För närmaste man.	Kasserade valsedlar.	Öfverlagade val.	
Stockholms stad²⁾.														
Första valkretsen	Curt Wallis, c. o. professor*	1845	57,871	26	3,401	5.9	9,006	2,333	68.6	2,324	—	—	—	—
	Fridtjuf Berg, folkskolelärare*	1851								2,323				
	Martin Filip Nyström, telegrafkommisarie*	1845								2,311				
	Gustaf Oscar Wallenberg, kapten*	1863								1,205				
Andra valkretsen	Johan Henrik Gotthard Fredholm, civilingeniör*	1838	49,850	26	4,907	9.8	6,761	2,589	52.8	1,126	—	—	—	—
	Sixten Gabriel von Friesen, lektor*	1847								2,569				
	Carl Albert Lindhagen, revisionssekreterare*	1860								2,564				
	Oscar Gustaf Eklund, boktryckare*	1861								2,557				
Tredje valkretsen	Sven Adolf Hedlin, litteratör*	1834	66,619	26	5,166	7.8	8,936	3,301	63.9	1,003	—	—	—	—
	Emil Hammarlund, redaktör*	1853								3,271				
	Jakob Byström, redaktör*	1857								2,359				
	Karl Albert Staaff, vice häradshöfding, advokat*	1860								2,332				
Fjärde valkretsen	Edvard Otto Vilhelm Wavrinsky, direktör*	1848	66,227	26	7,002	10.6	6,681	3,681	52.6	971	—	—	—	—
	Carl Fredrik Theodor Nordström, general- direktör*	1843								2,331				
	Julius Edvard von Krusenstjerna, förutv. statsråd, generaldirektör* ¹⁾	1841								2,320				
	Frih. Gerard Jakob De Geer, professor*	1858								3,623				
Femte valkretsen	Victor Ludvig Moll, kamrerare*	1858	61,128	26	3,861	6.3	9,851	2,523	65.3	1,560	—	—	—	—
	Svante Adam Knutson Natt och Dag, kapten	1861								2,139				
	Magnus Mauritz Höjer, lektor*	1840								2,138				
	David Kristian Bergström, redaktör*	1858								2,098				
	John Olsson, advokat*	1858	61,128	26	3,861	6.3	9,851	2,523	65.3	1,560	—	—	—	—
	Karl Hjalmar Branting, redaktör*	1860								2,511				
			2,510	1,729	1,560	954	5	—	—	—	—	—	—	—
	Stockholms stad	—	2,303,356	26	24,337	8.0	41,235	14,427	59.3	—	—	—	15	—
Stockholms län.														
Norra Roslags domsaga	Carl Sandquist, hemmansegare, Söderby gård*	1841	30,179	7	1,956	6.5	58	767	39.2	—	480	252	6	—
Mellersta Roslags domsaga	Erik Gabriel Henrik Åkerlund, godsegare, Lo- visedal*	1853	22,584	3	1,624	7.2	114	150	9.2	29	26	2	—	—
Södra Roslags domsaga	Ernst Johan Beckman, direktör, Djarsholm***	1850	45,842	7	2,668	5.8	830	1,525	57.2	—	870	649	6	—
Stockholms läns vestra dom- saga	Johan Wilhelm Lundin, godsegare, Karby*	1846	20,565	29	1,029	5.0	72	176	17.1	31	31	—	—	—
Södertörns domsaga	Richard August Wavrinsky, medicinalråd, Salt- sjöbaden	1852	41,360	6	2,286	5.5	725	1,201	52.5	—	716	478	4	3)
Södertelge, Norrtelge, Östham- mars, Öregrund, Sigtuna och Vaxholms städer	Jakob Gustaf Pettersson, borgmästare, Söder- telge*	1866	15,751	11	1,734	11.0	216	1,189	68.6	—	764	422	2	—
Uppsala län.														
Norunda och Örbyhus härad	Johan Eric Ericsson, hemmansegare, Alberga*	1837	31,652	7	2,287	7.2	408	1,510	66.0	—	1,199	300	7	—
Olands härad	Arvid Adam Natanael Reuterskiöld, bruks- disponent, Gimo	1866	20,241	7	1,346	6.6	31	694	51.6	—	333	278	3	—
Uppsala läns mellersta dom- saga	Carl Robert Höök, godsegare, Edeby	1848	23,429	20	1,395	6.0	38	285	20.4	39	23	15	—	—
Uppsala läns södra domsaga	Lars Petter Mallmin, godsegare, Gran*	1843	21,580	9	1,126	5.2	20	233	20.7	37	32	5	—	—
Uppsala stad	Harald Gabriel Hjärne, professor	1848	23,802	26	1,795	7.5	356	1,155	64.3	—	731	422	1	—

Anm. Tecknet * utmärker, att den valde blifvit omvald för samma valkrets; ** att den valde endast före år 1902 representerat samma eller delvis samma valkrets; *** att den valde förut representerat annan valkrets; + deltagande i ständsriksdag.

Tab. 4 (forts.). ALLMÄNNA VALEN TILL ANDRA KAMMAREN FÖR RIKSDAGSPERIODEN 1903—1905. 31

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Län och valkrets ¹⁾ .	Den valdes namn och ämbete eller yrke samt boningsort, då valkretsen omfattar mer än en kommun.	Den valdes födelseår.	Folk-mängd d. 31 dec. 1901.	Valdag i september 1902.	Valberättigade.		Bljst valberättigade, men för ogulda kommunaltkyröförfattande.	I valet deltagande.		Röstetal.		Kasserade valsedlar.	Öfverklagade val.	
					Antal.	% af folk-mängden.		Vid omedelbara eller elektorsval.	Vid omedelbara eller elektorsval.	För den valde.	För närmaste man.			
Södermanlands län.														
Jönåkers härad	Fredrik Pettersson, arrendator, Tjärsta*	1837	17,845	7	963	5.4	30	722	75.0	—	289	88	287	—
Rönö, Hölöbo och Daga härad	Ernst August Lindblad, tf. domänintendent, gods-egare, Närlunda*	1857	27,023	7	1,019	3.8	24	775	76.1	—	369	252	153	—
Oppunda härad	Frih. Carl Carlson Bonde, öfverstekammarjunkare, godsegare, Eriksberg**	1850	34,977	7	1,793	5.1	116	1,133	63.2	—	686	443	2	—
Villåttinge härad	Gösta Tamm, hofstallmästare, godsegare, Malstansås	1866	12,153	7	591	4.9	22	489	82.7	—	253	234	1	—
Vester- och Öster-Rekarne härad	Wilhelm Johansson, organist och folkskolelärare, Öja*	1843	33,492	14	2,103	6.3	339	1,596	75.9	—	1,008	508	80	—
Åkers och Selebo härad	Knut Fredrik Gerhard Almqvist, godsegare, Janslunda*	1863	15,217	3	622	4.1	19	114	18.3	—	113	1	—	—
Nyköpings, Torshälla, Strengnäs, Mariefreds och Trosa städer	Johan Widén, landssekreterare, Nyköping*	1856	13,603	11	1,333	9.8	156	1,021	76.6	—	570	448	2	—
Eskilstuna stad	Carl Gustaf Österberg, boktryckerifaktor*	1864	13,578	18	1,899	14.0	490	901	47.4	—	893	2	—	—
Östergötlands län.														
Kinda och Ydre domsaga	Carl Emil Johansson, hemmansegare, Berga*	1852	26,397	4	1,311	5.0	156	359	27.4	—	211	61	9	—
Björkekind, Östkind, Lösings, Bråbo och Memmings domsaga	Wilhelm Andersson, arrendator, Bråborg*	1849	36,334	7	1,583	4.4	238	722	45.6	—	393	323	3	—
Lysings och Göstrings domsaga	Carl Hjalmar Pontus Burén, bruksegare, Flemminge	1861	24,666	7	1,415	5.7	26	583	41.2	—	522	60	1	—
Åkerbo, Bankekind och Hanekinds domsaga	Carl Johan Jonsson, landtbrukare, Skog	1845	24,412	7	1,145	4.7	72	532	46.5	—	376	146	1	—
Vifolka, Valkebo och Gullbergs domsaga	Carl Herman Gustafsson, disponent, Lyekås	1862	25,565	7	1,345	5.3	38	699	52.0	—	379	294	6	—
Finspångs län domsaga	Axel Ekman, bruksegare, Finspång	1869	27,171	4)	1,373	5.1	27	775	56.4	—	505	235	2	—
Aska, Dals och Bobergs domsaga	Carl Jakob Jakobson, landtbrukare, Karlshult*	1839	29,567	7	1,752	5.9	119	1,353	77.2	—	596	436	2	—
Hammarkinds och Skärkinds domsaga	August Henriesson, landtbrukare, Karlslund*	1839	22,683	7	1,054	4.6	61	620	58.8	—	345	270	1	—
Linköpings stad	Anders Sterner, läroverksadjunkt	1843	14,653	23	1,114	7.6	87	817	73.3	—	434	380	2	—
Norrköpings stad	Teodor Zetterstrand, justitierådman*	1852	41,549	18	2,937	7.1	1,314	2,126	72.4	—	2,096	—	—	—
	Frans Johan Axel Swartling, vice konsul, fabriksdisponent*	1840												
Vadstena, Skeninge, Söderköpings, Motala och Grenna städer ²⁾	Conrad Fredrik Vahlquist, regementsläkare, Skeninge*	1856	9,827	23	759	7.7	119	592	78.0	—	316	273	1	—
Jönköpings län.														
Vestra härads domsaga	Johan Sjöberg, hemmansegare, Bodaryd*	1837	29,112	7	2,658	9.1	81	1,420	53.4	—	692	330	4	—
Östra härads domsaga	Carl August Danielsson, landtbrukare, Fars-torp*	1838	22,968	7	1,810	7.9	50	727	40.2	—	427	157	4	—
Östbo härad	Johannes Wilhelm Bengtsson, landtbrukare, Häradsköp*	1841	21,642	7	1,728	8.0	55	563	32.6	—	495	26	10	—
Vestbo härad	Johannes Gustaf Hazén, kontraktspost, Fors-heda*	1849	27,911	7	2,901	10.4	63	1,100	40.0	—	735	306	4	—
Tveta härad	Erik Räf, fabriksdisponent, Attarp	1858	26,550	7	2,450	9.2	130	1,766	72.1	—	946	812	6	3)
Vista och Mo härad	Carl Gottfrid Johansson, hemmansegare, Af-lösa*	1851	15,011	7	1,308	8.7	29	727	55.6	—	552	167	2	—
Norra och Södra Vedbo domsaga	Johan August Jonsson, landtbrukare, Hökhult*	1851	32,037	7	2,122	6.6	49	1,123	52.9	—	825	291	2	—
Jönköpings stad	Carl Robert Johansson, folkskoleinspektör	1862	23,519	27	1,932	8.2	416	1,262	65.3	—	703	557	—	—

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Län och valkrets ¹⁾ .	Den valdes namn och ämbete eller yrke samt boningsort, då valkretsen omfattar mer än en kommun.	Den valdes födelseår.	Folk- mängd d. 31 dec. 1901.	Valdag i september 1902.	Valberätti- gade.		Högst valberättigade, men för öppna kom- munktyckerhållande.	I valet deltagande.			Röstetal.		Kasserade valsedlar.	Överklagade val.
					Ansl.	% af folk- mängden.		Vid omedelbara eller elektorsval.	Elektorer (vid omedelbara val).	% af valberätti- gade (kol. 9).	För den valde.	För närvarande man.		
Kronobergs län.														
Uppvidinge härad	Jonas Eriksson, hemmansegare, Lindehult*	1848	25,885	6	1,785	6.9	195	647	36.2	—	461	176	2	—
Konga härad	Johan August Sjö, landbrukare, Linneryd*	1839	30,591	6	2,156	7.0	175	288	13.4	—	235	15	1	—
Mellersta Väreuds domsaga	Carl Fredrik Petersson, landbrukare, Dänninge- landa*	1839	26,547	24	1,800	6.8	39	244	13.6	38	38	—	—	—
Vestra Väreuds domsaga	Magnus Andersson, hemmansegare, Löfhult*	1833	28,950	14	2,462	8.5	91	895	36.4	—	699	175	7	—
Sunnerbo domsagas östra val- krets	Ernst Otto Magnusson, hemmansegare, Tomhult	1864	19,260	7	1,532	8.0	105	797	52.0	—	360	195	2	—
Sunnerbo domsagas vestra valkrets	Johan Peter Persson, hemmansegare, Hult	1849	20,534	7	1,627	7.9	195	628	38.6	—	301	221	3	—
Vexjö stad	Klas Hugo Bergendahl, borgmästare	1851	7,499	20	617	8.2	17	346	56.1	—	220	60	1	—
Kalmar län.														
Norra Tjusts härad	Sven Magnus Petersson, landbrukare, Snällebo*	1843	19,659	14	925	4.7	5	231	25.0	—	211	7	2	—
Södra Tjusts härad	Otto Wilhelm Redelius, kontraktsprost, Hallinge- berg*	1835	20,978	24	1,088	4.9	47	108	10.4	25	20	5	—	—
Aspelands och Handbörds domsaga	Anders Petrus Risberg, komminister, Mörlunda	1852	29,304	14	1,703	5.8	96	595	34.9	—	250	239	8	—
Sevede och Tunälans domsaga	Åke Hugo Hammarskjöld, arkitekt, godsegare, Tunn**	1845	27,035	7	1,564	5.8	92	466	29.8	—	232	201	—	—
Norra Møre och Stranda domsaga	Per Olof Lundell, landbrukare, Ebbetorp*	1849	28,240	6	1,261	4.5	294	170	13.5	—	150	8	—	—
Södra Møre domsagas vestra valkrets	Carl Israel Carlsson, landbrukare, Norra Smeda- torp*	1845	22,794	7	1,846	8.1	2	320	17.3	—	171	76	—	—
Södra Møre domsagas östra valkrets	Per Alfred Petersson, landbrukare, Påboda*	1860	19,116	7	1,052	5.5	45	135	12.8	—	132	1	—	—
Ölands domsaga	Anders Adolf Johansson, landbrukare, Mölls- torp*	1848	29,125	7	2,333	8.0	104	490	21.0	—	272	129	4	—
Kalmar stad	Carl Adolf Johan Fagerlund, landshövding* ¹⁴⁾	1842	12,889	20	969	7.5	144	563	58.1	—	315	247	1	—
Vesterviks och Eksjö städer ⁵⁾	Anders Axel Vilhelm Lund, läroverksadjunkt, Vestervik**	1839	12,371	26	1,070	8.6	171	583	54.5	—	325	256	1	—
Oskarshamn, Vimmerby och Borgholms städer	Nils Peter Bertrand Lindgren, borgmästare, Oskarshamn*	1841	10,435	17	797	7.6	73	397	49.8	—	235	160	1	—
Gotlands län.														
Gotlands södra domsaga	Nils Johan Broander, landbrukare, Bölske	1868	22,553	15	2,380	10.6	169	781	32.8	—	455	126	8	—
Gotlands norra domsaga	Karl Laurentius Johan Larsson, hemmansegare, Bondarfe*	1854	21,893	15	2,167	9.9	184	647	29.9	—	361	179	11	—
Visby stad	Knut Henning Gezelius von Schéele, biskop**	1838	8,382	5	779	9.3	111	222	28.5	—	158	63	1	—
Blekinge län.														
Listers domsaga	Nils Jönsson, landbrukare, Gammaletorp*	1844	26,005	12	1,209	4.6	206	660	54.6	—	366	275	4	—
Bräkne domsaga	Pehr Pehrson, landbrukare, Törneryd*	1845	24,764	14	1,181	4.8	191	349	29.6	—	282	64	2	—
Östra härads domsaga	Sven Arnoldsson, landbrukare, Vestra Röde- by**	1843	25,273	7	859	3.4	639	275	32.0	—	120	112	29	—
Medelstads domsaga	Axel Edvard Lindvall, landbrukare, Nätraby*	1852	33,813	10	1,358	4.0	746	309	22.8	—	217	71	18	—
Karlekrona stad	Gustaf Vilhelm Alexander Roos, landssekreterare	1859	24,607	30	1,965	8.0	745	1,086	55.3	—	634	256	3	—
Karlshamn, Sölvesborgs och Ronneby städer	Ernst Fredrik Wilhelm Meyer, statsråd, Stock- holm*	1847	12,325	9	1,266	10.3	180	600	47.4	—	357	240	1	—
Kristianstads län.														
Ingelstads och Jerrestads domsaga	Eshjörn Persson, hemmansegare, Borrry*	1849	35,028	13	3,007	8.6	245	793	26.4	—	582	118	7	—
Villands härad	Anders Jönsson, hemmansegare, Yngsjö*	1852	23,699	6)	1,416	6.0	43	954	67.4	—	520	428	6	6)

Tab. 4 (forts.). ALLMÄNNA VALEN TILL ANDRA KAMMAREN FÖR RIKSDAGSPERIODEN 1903—1905. 33

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Län och valkrets ¹⁾ .	Den valdes namn och ämbete eller yrke samt boupingsort, då valkretsen omfattar mer än en kommun.	Den valdes födelseår.	Folk-mängd d. 31 dec. 1901.	Valdag i september 1902.	Valberättigade.		Ejst valberättigade, men för ögnidn kom-munalskylder hafvande.	I valen deltagande.		Röstetal.		Kasserade valsedlar.	Öfverligande val.	
					Antal.	% af folk-mängden.		Vid omedelbara eller elftorsval.	% af valberättigade (kol. 6).	För den valde.	För närmaste man.			
Östra Göinge härad	Per Jönsson, hemmansegare, Färeköp*	1845	26,192	7	1,258	4.8	233	780	62.0	—	451	295	2	—
Gårds och Albo domsaga	Nils Svensson, hemmansegare, Olseröd*	1844	33,684	7	1,948	5.8	194	464	23.8	—	397	51	6	—
Vestra Göinge domsaga	Frih. Fredrik Christian Kjell Barnekow, gods-egare, Åraslöf* ¹	1839	33,488	6	2,543	7.6	322	692	27.2	—	389	278	1	7)
Norra Åsbo domsaga	Per Nilsson, hemmansegare, Bonarp	1865	24,907	7	1,955	7.8	170	1,186	60.7	—	467	380	2	—
Södra Åsbo och Bjäre domsaga	Olof Persson, arrendator, Killebäckstorp*	1839	27,043	10	2,315	8.6	182	748	32.3	—	514	196	7	—
Kristianstads stad	Carl Johan Fredrik Ljunggren, vice konsul, ingenjör	1858	10,446	6	970	9.3	38	628	64.7	—	418	208	1	—
Malmöhus län.														
Oxie härad	Mårten Dahn, landtbrukare, Östra Grefvie*	1849	30,449	13	2,399	7.9	473	1,227	51.1	—	807	416	2	—
Skytts härad	Nils Andersson, landtbrukare, Pettersborg*	1847	18,605	13	1,786	9.6	84	247	13.8	—	235	6	1	—
Färs domsaga	Nils Nilsson, hemmansegare, Skårhus*	1841	24,951	6	2,529	10.1	57	515	20.4	—	425	51	4	—
Frosta domsaga	Carl Axel Trolle, vice häradshöfding, godsegare, Fulltofta*	1862	24,543	5	2,263	9.2	54	782	34.6	—	395	251	71	—
Rönnebergs och Harjagers härad	Jöns Andersson, landtbrukare, Örstorp*	1838	29,859	4	2,612	8.7	157	1,262	48.3	—	841	372	39	—
Onsjö härad	Ivar Månsson, ff. domänintendent, Trä*	1845	15,953	4	1,322	8.3	48	508	38.4	—	379	118	4	—
Luggude domsagas norra valkrets	Christian Olsson, godsegare, Viken*	1859	23,119	6	2,270	9.8	29	1,338	58.9	—	861	470	1	3)
Luggude domsagas södra valkrets	Lars Gustaf Broomé, folkskolelärare, Bårslöf*	1853	31,756	6	2,899	9.1	164	1,766	60.9	—	1,018	741	4	—
Bara härad	Pehr Pehrsson, landtbrukare, Åkarp*	1853	21,030	4	1,883	9.0	104	1,424	75.6	—	879	543	2	—
Torna härad	Nils Åkesson, landtbrukare, Södra Sandby*	1836	22,837	4	2,091	9.2	65	648	31.0	—	457	143	35	—
Vemmenhög, Ljunits och Herrestads domsaga	Hans Andersson, landtbrukare, Vesta Nöbbelöf*	1848	36,675	6	3,036	8.3	174	823	27.1	—	562	58	197	—
Malmö stad	Robert Erik Leonard Darin, lektor*	1843	62,954	27	6,292	10.0	2,967	4,378	69.6	—	4,351	—	8	—
	Anders Thylander, folkskolelärare*	1846									2,588	—		
	Nils Persson, murare	1865									2,581	—		
	Cornelius Faxe, grosshandlare*	1847									2,207	2,158		
Lunds stad	Jacob Timoteus Larsson, vice häradshöfding, ombudsman	1851	16,943	27	1,568	9.3	347	1,215	77.5	—	818	397	—	—
Helsingborgs stad	Oscar Ferdinand Trapp, vice konsul, direktör*	1847	25,164	27	2,584	10.3	301	1,890	73.1	—	949	936	4	—
Landskrona stad	Hans Fabian Axel Erik Pautzarhielm, f. d. kapten*	1844	14,635	6	1,321	9.0	565	1,016	76.9	—	685	327	4	—
Ystads stad	Fredrik Wilhelm Thorsson, parkföreståndare	1865	9,973	27	1,096	11.0	130	948	86.5	—	497	449	—	—
Trelleborgs, Skanörs med Falsterbo samt Simrishamns och Engelholms städer ²⁾	Knut Ebbe von Geijer, borgmästare	1864	8,947	16	1,267	14.2	155	749	59.1	—	464	280	4	—
Hallands län.														
Halmstads och Tönnersjö härad	Johannes Bengtsson, landtbrukare, Bjernalt*	1844	27,946	12	1,803	6.5	79	653	36.2	—	489	159	2	—
Höks härad	Adolf Theodor Carlheim-Gyllensköld, kammarjunkare, godsegare, Vallen* ¹	1835	18,515	12	1,556	8.4	106	216	13.9	—	182	24	7	—
Årstads och Faurås härad	Gustaf Birger Hellman, landtbrukare, Fors	1859	27,665	16	2,208	8.0	52	320	14.5	—	238	53	23	—
Himle härad	Anders Olsson, landtbrukare, Tyllered*	1849	13,356	16	1,113	8.3	35	152	13.7	—	125	10	12	—
Hallands läns norra domsaga	Aron Christoffer Gunnarsson, landtbrukare, Ax-torp	1855	26,821	7	1,723	6.4	296	598	34.7	—	371	202	1	—
Halmstads stad	Johan Edvard Alfred Ohlsson, läroverksadjunkt	1850	15,567	12	1,126	7.2	295	887	78.8	—	491	391	4	3)
Laholms, Falkenbergs, Varbergs och Knungsbacka städer	Johan Alfred Lundgren, musikdirektör, orga-nist, Varberg	1843	11,474	4	975	8.5	151	628	64.4	—	284	270	3	—

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.		
Län och valkrets ¹⁾ .	Den valdes namn och ämbete eller yrke samt boningsort, då valkretsen omfattar mer än en kommun.	Den valdes födelseår.	Folkmängd d. 31 dec. 1901.	Valdags i september 1902.	Valberättigade.	% af folk-mängden.	Eljest valberättigade, men för öppnads-kommunikationskyrkor häfande.	I valen deltagande.	% af valberättigade (kol. 6).	Blottor (vid medelbara val).	Röstetal.	For närmaste man.	Kassande valsedlar.	Överklagade val.		
					Antal.			Vid omelbarhet eller elektorval.			For den valde.					
Göteborgs och Bohus län.																
Askims och Säfvedals härad	David Mecher Lyckholm, bryggare, Vilhelmsdal*	1856	34,373	14	2,100	6.1	632	1,297	61.8	—	827	271	9	7)		
Vestra och Östra Hisings härad	Herman Teodor Andersson, landbrukare, Grimbo*	1869	19,428	14	1,146	5.9	386	715	62.4	—	381	228	4	—		
Inlands domsaga	Johan Larsson, landbrukare, Presstorp*	1853	29,805	14	1,898	6.4	349	531	28.0	—	491	29	—	—		
Ornusta och Tjörns domsaga	Carl Julius Ödman, f. d. sjökaptan, landbrukare, Stora Grönskult*	1839	30,566	6	2,077	6.8	162	757	36.4	—	413	333	—	—		
Norrvikens domsaga	Carl Tobias Lind, hemmansegare, Gerum*	1859	33,485	14	2,213	6.6	74	633	28.6	—	423	195	5	—		
Lane och Stängenäs härad	Oscar Nataniel Olsson, landbrukare, Heden	1856	21,874	14	1,477	6.8	70	930	63.0	—	469	320	4	7)		
Tunge, Sörbygdens och Sotenäs härad	Carl Herman Wallentin, handlande, Smögen**	1856	23,361	14	1,624	7.0	81	1,070	65.9	—	584	436	1	3)		
Göteborgs stad	Erik Wijk, grosshandlare*	1836	132,111	19	9,226	7.0	7,633	6,008	65.1	—	5,957	—	11	—		
	Carl Fredrik Ernst Carlsson, lektor*	1854													5,952	—
	Erik Andreas Traana, justitierådman	1847													3,186	—
	Carl Hjalmar Setterberg, direktör	1857													3,149	—
	Karl Gustaf Karlsson, handlande*	1856													3,135	—
	Hugo Alexander Segerdahl, auditör, stadsnotarie*	1853													3,116	—
	Frans Oskar Berg, kamrerare*	1857													3,104	—
	Carl Fredrik Knut Killander, maskindirektör	1854													3,043	—
Henrik Hedlund, redaktör*	1851	3,041	3,039													
Uddevalla och Strömstads städer	Gustaf Sixten Neiglick, borgmästare, Uddevalla	1862	12,578	9	913	7.3	143	668	73.2	—	389	158	1	—		
Elfsborgs län.																
Marks härad	Hjalmar Hallin, disponent, Svaneholm*	1859	35,550	12	1,476	4.2	242	155	10.5	47	31	15	—	—		
Vedens och Bollebygds härad	Gustaf Odqvist, godsegare, Påtorp*	1847	15,372	13	967	6.3	105	61	6.3	21	21	—	—	—		
Flundre, Väne och Bjerke domsaga	Karl Ludvig Johansson, kontraktsprost, Stora Mellby*	1845	31,636	1	1,976	6.2	196	298	15.1	39	20	18	—	—		
Kinds härad	Sixten Oskar Nylander, civilingeniör, fabriksdisponent, Axelfors*	1853	28,306	6	1,795	6.3	106	273	15.2	—	254	6	1	—		
Redvägs härad	Johan Johansson, landbrukare, Valared*	1850	10,481	6	853	8.1	6	660	77.4	—	364	294	1	—		
Vätö, Ale och Kullings domsaga	Elof Nilsson, landbrukare, Kattleberg*	1844	38,254	4	2,999	7.8	116	1,640	54.7	—	936	694	9	—		
Ås och Gäsene domsaga	Otto Herman Svensson, landbrukare, Saläng*	1857	20,596	3	1,841	8.9	12	398	21.6	—	312	76	1	—		
Nordals, Sundals och Valbo domsaga	Bengt Dahlgren, landbrukare, Assarebyn*	1836	36,728	7	2,825	7.7	53	1,247	44.1	—	800	408	6	—		
Tössbo och Vedbo domsaga	Johan Magnus Johansson, handlande och hemmansegare, Mellbyn**	1843	32,345	7	2,120	6.6	188	875	41.3	—	613	255	7	—		
Venersborgs och Åmåls städer	Lars Wilhelm Samuel Lothigius, landshövding, Venersborg* ¹⁾	1836	9,997	9	838	8.4	62	594	70.9	—	332	261	1	—		
Boris stad	Pål Alfred Bengtsson, rektor	1852	16,004	2	1,064	6.6	151	598	56.2	—	359	237	—	—		
Marstrands, Kungälf, Alingsås och Ulricehamns städer ²⁾	Magnus Johan Täcklind, häradshövding, Alingsås	1860	7,653	2	666	8.7	76	439	65.9	—	243	193	1	—		
Skaraborgs län.																
Åse, Viste, Barne och Laske domsaga	Anders Magnusson, landbrukare, Salstad*	1842	36,126	7	2,928	8.1	52	864	29.5	—	502	198	13	—		
Kinnertjerdings, Kinne och Källands domsaga	Anders Andersson, hemmansegare, Backgården*	1842	31,916	7	2,085	6.5	33	1,162	55.7	—	577	416	3	—		

Tab. 4 (forts.). ALLMÄNNA VALEN TILL ANDRA KAMMAREN FÖR RIKSDAGSPERIODEN 1903—1905. 35

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Län och valkrets ¹⁾ .	Den valdes namn och ämbete eller yrke samt boningsort, då valkretsen omfattar mer än en kommun.	Den valdes födelseår.	Folk-mängd d. 31 dec. 1901.	Valdag i september 1902.	Valberättigade.		På det valberättigade, men för oguldna kon-nunaltidskylder haftande.	I valen deltagande.			Röstetal.		Kasserade valbedlar.	Överklagade val.
					Antal.	% af folk-mängden.		Vid omrednarna eller elektorsval.	Elektor (vid medelbara val).	% af valberättigade (kol. 6).	För den valde.	För närmaste man.		
Skånings län.														
Skånings, Vilske och Valle domsaga	David Holmgren, f. d. kyrkoherde, Varnhem*	1846	27,581	14	2,029	7.4	22	1,213	59.8	—	719	485	3	—
Gudhems och Käkinds domsaga	Lars Johan Jansson, hemmansegare, Djursåtra*	1840	29,005	8	1,915	6.6	39	427	22.3	—	380	11	2	—
Vartofta och Frökinds domsaga	Carl Persson, landtbrukare, Stallerhult*	1844	35,785	14	2,331	6.5	171	524	22.5	—	456	19	28	—
Norra Vadsbo domsaga	Sten August Karl Nordström, landtbrukare, Höglunda*	1840	26,285	7	1,733	6.6	309	1,064	61.4	—	604	449	3	—
Södra Vadsbo domsaga	August Johansson, landtbrukare, Mossebo*	1839	30,588	7	1,947	6.4	157	994	51.1	—	726	245	3	—
Mariestads, Sköfde och Falköpings städer	Lars Kristian Brock, borgmästare, Mariestad	1863	11,873	2	1,096	9.2	115	706	64.4	—	433	265	—	—
Lidköpings, Skara och Hjo städer	Henrik Edvard Collvin, läkare, Skara	1851	11,748	8	1,005	8.6	99	745	74.1	—	419	322	2	—
Vermlands län.														
Ölne, Visnums och Väse härad	Olof Andersson, hemmansegare, Hasselbol*	1842	21,312	7	1,450	6.8	88	804	55.4	—	369	220	215	—
Fernebo härad	Carl Peter Jansson, hemmansegare, Edsbacken*	1858	18,248	7	1,022	5.6	98	474	46.4	—	400	50	20	—
Mellansysslets domsaga	Gustaf Magnus Sandin, folkskolelärare, Skrufstad	1864	37,646	21	2,643	7.0	285	1,309	49.5	—	920	384	4	—
Södersysslets domsaga	Karl Johan Edvard Hultkrantz, godsegare, Björnö*	1844	28,237	14	1,843	6.5	530	657	35.6	—	466	144	1	—
Nordmarks domsaga	Johan Elof Biesert, ingenjör, bruksegare, Lenartsfors*	1862	21,833	6	1,818	8.3	393	406	22.3	—	306	59	36	—
Fryksdals domsaga	Claes Johan Berggren, folkskolelärare och organist, Östmark	1853	36,325	6	2,533	7.0	61	892	35.2	—	475	416	1	—
Jösse domsaga	Magnus Matsson, hemmansegare, Grafås	1856	32,392	6	2,413	7.4	188	1,126	46.7	—	627	406	10	—
Elfdals och Nyeds domsaga	Gustaf Jansson, hemmansegare, Krakerud*	1839	36,209	7	1,998	5.5	99	439	22.0	—	370	48	10	—
Karlstads stad	Gullbrand Elowson, lektor*	1835	12,250	22	1,064	8.7	231	399	37.5	—	386	9	1	—
Kristinehamns, Filipstads och Askersunds städer ⁶⁾	Anders Fredrik Broström, boktryckare, Kristinehamn*	1835	12,307	12	1,261	10.2	180	879	69.7	—	560	313	5	—
Örebro län.														
Edsbergs, Grinstens och Har-demo härad	Olof Gustaf Erikson, landtbrukare, Öfre Odensvi**	1844	24,094	3	1,505	6.2	71	1,010	67.1	—	486	398	4	—
Kumla och Sundbo härad	Ivan Erik Gustaf Svensson, bruksegare, Skyllberg	1858	28,640	9)	2,142	7.5	22	1,871	87.3	—	966	901	3	9)
Glanshammars och Örebro härad	Anders Petter Gustafsson, landtbrukare, Sjögesta*	1852	21,428	8	1,382	6.4	14	510	36.9	—	325	182	2	—
Askers och Sköllersta härad	Folke Andersson, hemmansegare, Helgesta*	1829	21,996	8	1,211	5.5	24	286	23.6	—	147	133	—	—
Lindes domsaga	Lars Eriksson, hemmansegare, Bäck*	1855	34,484	6	2,580	7.5	300	1,010	39.1	—	786	214	—	—
Nora domsaga	Johan Gustaf Forsberg, bergsman, Stolpetorp	1844	37,585	7	2,642	7.0	246	1,366	51.7	—	737	625	2	—
Örebro stad	Göran Oskar Vilhelm Lindgren, grosshandlare	1848	22,887	18	1,729	7.6	432	1,024	59.2	—	417	408	3	10)
Vestmanlands län.														
Vestmanlands södra domsaga	Johan Forssell, folkskolelärare, Kolbäck	1855	30,391	7	2,018	6.6	83	1,393	69.0	—	727	659	4	—
Vestmanlands västra domsaga	Adolf Fredrik Janson, hemmansegare, Bråten	1860	28,266	11)	1,843	6.5	47	1,489	80.8	—	743	740	3	11)
Vestmanlands norra domsaga	Gustaf Lindgren, hemmansegare, Islingby*	1851	28,072	14	2,238	8.0	119	1,209	54.0	—	1,028	164	3	—
Vestmanlands östra domsaga	Carl Leonard Emanuel Lindwall, landtbrukare, Flosta	1852	33,384	7	2,213	6.6	69	1,412	63.8	—	740	667	2	—
Vesterås stad	Viktor Larsson, järnarbete	1869	12,482	23	1,238	9.9	240	904	73.0	—	459	442	2	—
Köpings, Nora, Lindesbergs och Enköpings städer ⁵⁾	Carl Johan Hammarström, hofslagare, Köping*	1842	12,580	2	1,428	11.4	169	901	63.1	—	554	346	1	—
Arboga och Sala städer	Jakob Persson, rektor, Arboga*	1839	12,060	16	1,092	9.1	117	691	63.3	—	528	162	1	—

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Län och valkrets ¹⁾ .	Den valdes namn och ämbete eller yrke samt boningsort, då valkretsen omfattar mer än en kommun.	Den valdes födselsår.	Folkmängd d. 31 dec. 1901.	Valdag i september 1902.	Valberättigade. Anat.	% af folk- mängden.	Elfäst valberättigade, men för öppna kom- munalutskryder härfrån.	I valen deltagande. Vid omvalbara eller valkretsval.	% af valberätti- gade (kol. 6).	Elektorat (vid omvalbara val).	Röstetal. För den valde.	För närmaste num.	Kasornde valsedlar.	Överklagade val.
Kopparbergs län.														
Leksands tingslag	Daniel Persson, hemmansegare, Tällberg*	1850	19,055	15	2,339	12.3	17	546	23.3	—	533	4	2	—
Gagnefs och Rättviks tingslag	Ollas Anders Ericsson, hemmansegare, Ofvannya*	1858	22,245	15	2,011	9.0	10	512	25.5	—	391	119	1	—
Ofvan-Siljans domsaga	Smeds Lars Olsson, hemmansegare, Elfdalsåsen	1857	29,646	7	3,353	11.3	18	1,496	44.6	—	743	726	2	3)
Hedemora domsaga	Back Per Ersson, sägverksegare, Hede**	1840	36,079	7	3,345	9.3	160	1,761	52.6	—	1,056	686	3	—
Falu domsagas södra tingslag	Anders Hansson, hemmansegare, Solberga*	1839	23,488	7	2,495	10.6	209	1,209	48.6	—	640	567	—	—
Falu domsagas norra tingslag	Samuel Söderberg, hemmansegare, Hobborn*	1859	20,245	7	1,687	8.3	98	918	54.4	—	569	346	1	—
Smedjebackens domsaga	Jan Petter Jansson, bergsbruksidkare, Saxhyttan*	1854	29,806	14	2,136	7.2	307	1,014	47.5	—	627	382	4	—
Näs och Malungs domsaga	Johan Ström, folkskolelärare, Transtrand	1848	27,011	7	2,222	8.2	63	822	37.0	—	459	244	3	—
Falu, Hedemora och Säters städer	Gustaf Nils Theodor af Callerholm, härads- höfding, Hedemora*	1852	12,591	17	1,191	9.5	368	764	64.1	—	469	294	1	—
Gefleborgs län.														
Gestriklands östra tingslag	Anders Olsson, hemmansegare, Mårdäng*	1851	36,226	14	3,175	8.8	407	1,836	57.8	—	950	879	5	—
Gestriklands västra tingslag	Olof Olsson, hemmansegare, See	1862	29,658	14	2,633	8.9	219	1,551	58.9	—	935	609	5	—
Bergsjö och Delsbo tingslag	Halvar Eriksson, hemmansegare, Elgered*	1855	24,592	7	2,200	8.9	50	910	41.4	—	539	365	2	—
Enångers och Forsa tingslag	Per Olsson, hemmansegare, Fläsbro*	1864	18,990	7	1,685	8.9	154	485	28.8	—	381	97	3	—
Vestra Helsinglands domsaga	Johan Ericsson, hemmansegare, Vallsta*	1852	32,734	14	2,039	6.2	205	1,286	63.1	—	870	411	2	—
Södra Helsinglands västra tingslag	Jonas Johnsson, handlande, Torsberg*	1837	29,739	14	2,104	7.1	157	714	33.9	—	514	196	1	—
Södra Helsinglands östra tingslag	Magnus Sundström, folkskolelärare, Östansjö	1861	22,973	14	1,945	8.5	101	1,341	68.9	—	826	485	6	—
Gefle stad	Olof August Brodin, skeppsbyggmästare*	1840	30,146	19	3,302	11.0	1,083	2,255	68.3	—	2,244	—	—	—
	Paul Petter Waldenström, lektor*	1838												
Söderhamns stad	Julius Ebbe Centerwall, rektor*	1844	11,492	13)	1,323	11.5	337	1,078	81.5	—	583	492	2	13)
Vesternorrlands län.														
Medelpads västra domsaga	Johan Erik Nordin, folkskolelärare, Sättna*	1843	32,582	7	2,337	7.2	185	1,082	46.3	—	610	469	3	—
Sköns tingslag	Svante Herman Kvarnzelius, bleckslagerimästare, Siguelund*	1864	24,409	7	1,922	7.9	640	1,021	53.1	—	852	153	4	—
Njurunda, Indals och Ljustorps tingslag	Erik Gustaf Åkerliud, predikant, hemmansegare, Hässjö*	1864	22,710	7	1,589	7.0	407	1,073	67.5	—	711	348	10	—
Ångermanlands södra domsaga	Johan Nydal, skolföreståndare, Gudmundrå*	1846	29,987	14	2,797	9.3	673	1,025	36.6	—	827	106	53	—
Ångermanlands mellersta domsaga	Andreas Wilhelm Styrländer, sakförare, Sollefteå*	1854	24,903	21	1,456	5.8	205	652	44.8	—	497	147	2	—
Ångermanlands västra domsaga	Carl Oswald Emthén, hemmansegare, Höfven*	1853	23,249	7	1,157	5.0	30	499	43.1	—	383	99	1	—
Nätra och Nordingrå domsaga	Petrus Hörnstén, hemmansegare, Nässjö	1862	24,824	8	1,963	7.9	90	822	41.9	—	427	354	4	—
Själövs och Arnäs domsaga	Carl Jonas Öberg, hemmansegare, Domsjö*	1859	26,458	7	1,990	7.5	363	1,129	56.7	—	503	351	5	3)
Hernösands och Örnsköldsviks städer	Henrik Gustaf Paulus Öhngren, vice konsul, handlande, Örnsköldsvik*	1853	10,759	6	1,012	9.4	262	573	56.6	—	329	234	1	—
Sundsvalls stad	Rudolf Ekholm, handlande	1856	15,087	13)	1,362	9.0	662	615	45.2	—	353	260	1	—
Jemtlands län.														
Jemtlands norra domsaga	Karl Karlsson, hemmansegare, Mo	1867	29,338	7	1,966	6.7	42	1,016	51.7	—	682	188	3	—
Jemtlands västra domsaga	Johan Olofsson, hemmansegare, Digernäs*	1860	26,390	6	2,056	7.8	90	831	40.4	—	457	369	1	3)
Jemtlands östra domsaga	Jöns Bromée, landbrukare, Billsta*	1841	31,094	7	1,869	6.0	201	599	32.0	—	505	56	5	—
Herjedalens domsaga	Sven Johan Evander, kyrkoherde, Lillherdal	1847	18,934	7	1,030	5.4	120	513	49.8	—	258	242	2	3)
Östersunds och Hudiksvalls städer ³⁾	Karl Starbäck, lektor, Gefle*	1863	11,875	12	1,232	10.4	194	807	65.5	—	438	368	1	—

Tab. 4 (forts.). ALLMÄNNA VALEN TILL ANDRA KAMMAREN FÖR RIKSDAGSPERIODEN 1903—1905. 37

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.			12.		13.	14.	15.
								I valen deltagande.			Röstetal.				
Län och valkrets ¹⁾ .	Den valdes namn och ämbete eller yrke samt boningsort, då valkretsen omfattar mer än en kommun.	Den valdes förtälsn.	Folkmängd d. 31 dec. 1901.	Valdag i september 1902.	Valberättigade. Antal.	% af folk-mängden.	Bäst valberättigade, men för oqvalda kommunaltkyllor haftande.	Vid omedelbara eller valberättigade.	% af valberättigade (kol. 9).	Elektorer (vid medelbara val).	För den valde.	För närmaste man.	Kasserade valsedlar.	Oöverklagade val.	
Vesterbottens län.															
Nordmalings och Bjurholms samt Degerfors tingslag	Adolf Wiklund, landbrukare, Brattfors*	1859	21,482	20	1,536	7.2	288	598	38.9	—	456	137	3	—	
Umeå tingslag	Johan Andersson, landbrukare, Baggböle**	1849	25,409	20	2,674	10.5	165	663	24.8	—	453	201	1	—	
Vesterbottens vestra domsaga	Adam Fredrik Burman, lappfogde, Lycksele*	1862	31,123	27	1,802	5.8	429	539	29.9	—	209	89	237	7)	
Vesterbottens norra domsaga	Per Zimdahl, organist, Skellefteå**	1836	40,393	7	3,322	8.2	196	1,373	41.3	—	720	618	5	—	
Vesterbottens mellersta domsaga	Nils Boström, hemmansegare, Bodbyn*	1844	22,142	7	2,213	10.0	12	249	11.3	—	188	42	3	—	
Umeå, Skellefteå och Piteå städer ⁵⁾	Göran Albin Ahlstrand, borgmästare, Umeå	1860	8,119	1	923	11.4	129	526	57.0	—	223	179	—	—	
Norrbottens län.															
Piteå domsaga	Pehr Svensson, hemmansegare, Bondön*	1856	31,038	6	2,123	6.8	220	412	19.4	—	304	101	2	—	
Luleå domsaga	Johan Erik Granlund, folkskolelärare, Harads	1858	30,377	7	1,889	6.2	831	615	32.6	—	285	186	4	—	
Kalix domsaga	Olof Harald Ström, vice konsul, handlande, Neder-Kalix*	1836	39,431	4	2,738	6.9	966	1,011	36.9	—	488	388	2	3)	
Torneå domsaga	Georg Adolf Edvin Kronlund, härads höfding, Neder-Torneå*	1860	24,111	15	1,182	4.9	351	90	7.6	8) 27	25	—	2	—	
Luleå och Haparanda städer	Paul Hellström, sekreterare, Luleå	1866	10,966	13	843	7.7	980	485	51.6	—	270	165	—	—	
Hela riket: 196 valkretsar	230 riksdagsmän	—	5,175,228	—	382,075	7.4	90,475	180,329	47.2 8) 333	—	—	—	2,053	20	
Däraf:															
vid omedelbara val 186	220	—	4,932,876	—	368,462	7.5	89,221	178,729	48.5	—	—	—	2,051	20	
vid medelbara val 10	10	—	242,352	—	13,613	5.6	1,254	1,800	13.2	8) 333	—	—	2	—	
Landsbygden: 150	150	—	4,053,414	—	285,705	7.0	26,033	119,294	41.7 8) 333	—	—	—	1,958	17	
Däraf:															
vid omedelbara val 140	140	—	3,811,062	—	272,152	7.1	24,779	117,494	43.2	—	—	—	1,956	17	
vid medelbara val 10	10	—	242,352	—	13,613	5.6	1,254	1,800	13.2	8) 333	—	—	2	—	
Städerna:															
(omedelbara val) 46	80	—	1,121,814	—	96,310	8.6	64,442	61,235	63.6	—	—	—	95	3	

Anmärkningar.

¹⁾ Angående dels vissa domsagors indelning i valkretsar för riksdagsmannaval, dels ock det antal riksdagsmän i Andra kammaren, som vissa städer ega utse, samt öfriga städers indelning i valkretsar för nämnda val äro föreskrifter meddelade i Kungl. kungörelsen den 22 maj 1896 (Sv. Förf.-saml. n:r 22 s. å.).

²⁾ Jämlikt Kungl. Maj:ts nädiga skrivelser den 8 november 1889 (Bih. till Sv. Förf.-saml. n:r 79 s. å.) och den 6 juli 1896 (Bih. till Sv. Förf.-saml. n:r 64 s. å.) i fråga om valordning för Stockholms stad m. m. är staden för val af ledamöter i Riksdagens Andra kammare delad i fem valkretsar på följande sätt: 1) Storkyrkoförsamlingen och Katarina församling; 2) Klara samt Jakobs och Johannes församlingar; 3) Adolf Fredriks och östra delen af Kungsholms församling; 4) Hedvig Eleonora församling; samt 5) Maria Magdalena och västra delen af Kungsholms församling. — Uppgifterna i kol. 4 för de särskilda valkretsarna äro mantalsskrifven folkmängd, hvaremot i summan för hela staden den kyrkoskrifna folkmängden blifvit likasom för rikets öfriga valkretsar här upptagna.

³⁾ Valet öfverklagades, men fastställdes af såväl Kungl. Maj:ts Befallningshafvande som Kungl. Maj:t.

⁴⁾ Valet egde rum den 20 november 1902, sedan den vid ett föregående val, den 7 september s. å., utsedde representanten, handlanden Olof Larsson i

Bratteberg, med döden afgått. Antalet valberättigade utgjorde då 1,382, deltagande 842, röstetalet för den valde 525 och för närmaste man 264, hvarjämte 2 valsedlar kasserades.

⁵⁾ Enär vissa stadsvalkretsar utgöras af städer tillhörande mer än ett län, äro städerna Grenna, Eksjö, Simrishamn, Engelholm, Marstrand, Kungälv, Askersund, Nora, Lindsberg, Enköping, Hudiksvall och Piteå här upptagna under annat län än det de rätteligen tillhöra. I följd däraf äro ej i tabellen några länsnummer utförda.

⁶⁾ Valet egde rum den 23 november 1902, sedan ett den 7 september s. å. förrättadt val, i hvilket af 1,330 valberättigade 620 deltago och hvarvid till riksdagsman utsågs handlanden Sven Persson i Oppmanna med 309 röster, närmaste man erhöi 298 röster och 5 valsedlar kasserats, blifvit efter anförda besvär upphäfdt af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, hvars utslag vunnit laga kraft.

⁷⁾ Valet öfverklagades, men fastställdes af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, hvars utslag vann laga kraft.

⁸⁾ Antalet valde elektorer uppgick för samtliga valkretsar med medelbart valsätt till 336, och voro de sålunda 3 flere än de i valen deltagande elektorererna, nämligen 2 för Torneå domsaga och 1 för Flundre, Väne och Bjerke domsaga. Närmare redogörelse meddelas i textafdelningen.

⁹⁾ Valet egde rum den 18 november 1902, sedan ett den 3 september s. å. förrättadt val, i hvilket af 2,093 valberättigade 1,662 deltog och hvarvid nuvarande representanten genom lottning utsågs med 830 röster, enär annan person erhöll lika antal röster, och 2 valsedlar kasserades, blifvit efter anförda besvär upphäfdt af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, hvars utslag vunnit laga kraft. Det nya valet blef likaledes öfverklagadt, men fastställdes af såväl Kungl. Maj:ts Befallningshafvande som Kungl. Maj:t.

¹⁰⁾ Valet öfverklagades, men klagomålen blefvo såsom för sent inkomna ej af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande till pröfning upptagna, och lemnades däröfver hos Kungl. Maj:t anförda besvär utan afseende.

¹¹⁾ Val egde rum den 7 september 1902, då af 1,786 valberättigade 1,202 deltog, hvarvid till riksdagsman utsågs landbrukaren Erik Johan Thermænius i Fantetorp med 601 röster, och erhöll hemmansägaren Adolf Fredrik Janson i Bråten 597 röster, hvarjämte 3 valsedlar kasserades, men detta val blef efter anförda besvär upphäfdt af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, hvars utslag vann laga kraft. I anledning häraf förrättades nytt val den 30 november s. å., hvarvid, såsom tabellen angifver, till riksdagsman utsågs ofvannämnde Janson, och

kom Thermænius i röstetal närmast. Äfven detta val öfverklagades och blef såväl af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande som af Kungl. Maj:t den 3 mars innevarande år upphäfdt. Genom det val, som i anledning däraf egde rum den 29 i samma månad, utsågs nämnde Janson till riksdagsman, men statistiska uppgifter om valet hade vid tiden för tabellens uppsättning ej hunnit insändas.

¹²⁾ Valet egde rum den 6 december 1902, sedan ett den 27 september s. å. förrättadt val, i hvilket af 1,019 valberättigade 845 deltog och hvarvid till riksdagsman utsågs redaktören Alexis Björkman med 423 röster och nuvarande representanten erhöll 422 röster, blifvit efter anförda besvär upphäfdt af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, hvars utslag vunnit laga kraft.

¹³⁾ Valet egde rum den 3 januari innevarande år, sedan den vid ett föregående val, den 2 september 1902, utsedde representanten, läroverksadjunkten August Bystedt, med döden afgått. Antalet valberättigade utgjorde då 1,032, deltagande 122, röstetalet för den valde 120 och för närmaste man 1, hvarjämte 1 valsedel kasserades.

¹⁴⁾ Afled den 3 april 1903.

VALBERÄTTIGADE OCH I ALLMÄNNA VALEN TILL ANDRA KAMMAREN FÖR RIKSDAGSPERIODEN 1903—1905 DELTAGANDE I DE SÄRSKILDA STÄDERNA.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Stockholm	303,356	24,337	8.0	41,235	14,427	59.3	Laholm (Hallands län)	1,805	207	11.5	9	106	51.2
Södertelge (Stockholms län)	8,301	945	11.4	165	712	75.3	Falkenberg (d:o)	2,583	215	8.3	52	136	63.3
Norrtelge (d:o)	3,240	285	8.8	9	185	64.9	Varberg (d:o)	6,126	447	7.3	84	299	66.9
Östhammar (d:o)	779	95	12.2	2	80	84.2	Kungsbacka (d:o)	960	106	11.0	6	87	82.1
Öregrund (d:o)	1,089	148	13.6	6	54	36.5	Göteborg (Göteborgs o. Bohus län)	132,111	9,226	7.0	7,633	6,008	65.1
Sigtuna (d:o)	570	59	10.4	1	30	50.8	Uddevalla (Göteborgs o. Bohus län)	9,756	674	6.9	125	504	74.8
Vaxholm (d:o)	1,772	202	11.4	33	128	63.4	Strömstad (d:o)	2,822	239	8.5	18	164	68.6
Uppsala (Uppsala län)	23,802	1,795	7.5	356	1,155	64.3	Venersborg (Elfsborgs län)	6,606	497	7.5	39	371	74.6
Nyköping (Södermanlands län)	7,566	734	9.7	115	596	81.2	Åmål (d:o)	3,391	341	10.1	23	223	65.4
Torshälla (d:o)	1,811	197	10.9	23	158	80.2	Borås (Elfsborgs län)	16,004	1,064	6.6	151	598	56.2
Strengnäs (d:o)	2,313	182	7.9	9	123	67.6	Marstrand (Göteborgs o. Bohus län)	1,624	141	8.7	12	58	41.1
Mariefred (d:o)	1,183	142	12.0	8	98	69.0	Kungälf (d:o)	1,197	105	8.8	22	64	61.0
Trosa (d:o)	720	78	10.7	1	46	59.0	Alingsås (Elfsborgs län)	3,372	291	8.6	24	227	78.0
Eskilstuna (Södermanlands län)	13,578	1,899	14.0	490	901	47.4	Ulricehamn (d:o)	1,460	129	8.8	18	90	69.8
Linköping (Östergötlands län)	14,653	1,114	7.6	87	817	73.3	Mariestad (Skaraborgs län)	3,799	343	9.0	5	236	68.8
Norrköping (Östergötlands län)	41,549	2,937	7.1	1,314	2,126	72.4	Skövde (d:o)	4,863	402	8.3	44	300	74.6
Vadstena (Östergötlands län)	2,335	186	8.0	15	171	91.9	Falköping (d:o)	3,211	351	10.9	66	170	48.4
Skeninge (d:o)	1,361	84	6.2	37	60	71.4	Lidköping (Skaraborgs län)	5,522	431	7.8	61	313	72.6
Söderköping (d:o)	1,941	147	7.6	6	113	76.9	Skara (d:o)	4,477	397	8.9	35	317	79.8
Motala (d:o)	3,023	247	8.2	54	177	71.7	Hjo (d:o)	1,749	177	10.1	3	115	65.0
Gretna (Jönköpings län)	1,167	95	8.1	7	71	74.7	Karlstad (Vermlands län)	12,250	1,064	8.7	231	399	37.5
Jönköping (Jönköpings län)	23,519	1,932	8.2	416	1,262	65.3	Kristinehamn (Vermlands län)	6,892	800	11.6	37	545	68.1
Vexjö (Kronobergs län)	7,499	617	8.2	17	346	56.1	Filipstad (d:o)	3,631	289	8.0	137	231	79.9
Kalmar (Kalmar län)	12,889	969	7.5	144	563	58.1	Askersund (Örebro län)	1,784	172	9.6	6	103	59.9
Vestervik (Kalmar län)	8,542	728	8.5	157	391	53.7	Örebro (Örebro län)	22,887	1,729	7.6	432	1,024	59.2
Eksjö (Jönköpings län)	3,829	342	8.9	14	192	56.1	Vesterås (Vestmanlands län)	12,482	1,238	9.9	240	904	73.0
Oskarshamn (Kalmar län)	7,245	508	7.0	51	292	57.5	Köping (Vestmanlands län)	4,677	549	11.7	86	376	68.5
Vimmerby (d:o)	2,245	195	8.7	8	77	39.5	Nora (Örebro län)	1,670	208	12.5	14	123	59.1
Borgholm (d:o)	945	94	9.9	14	28	29.8	Lindesberg (d:o)	1,894	243	12.8	17	139	57.2
Visby (Gotlands län)	8,382	779	9.3	111	222	28.5	Enköping (Uppsala län)	4,339	428	9.9	52	263	61.4
Karlskrona (Blekinge län)	24,607	1,965	8.0	745	1,086	55.3	Arboga (Vestmanlands län)	5,273	452	8.6	52	296	65.5
Karlshamn (Blekinge län)	7,117	724	10.2	135	381	52.6	Sala (d:o)	6,787	640	9.4	65	395	61.7
Sölvesborg (d:o)	2,030	213	10.5	4	97	45.5	Falun (Kopparbergs län)	10,023	914	9.1	364	625	68.4
Ronneby (d:o)	3,178	329	10.4	41	122	37.1	Hedemora (d:o)	1,871	211	11.3	4	106	50.2
Kristianstad (Kristianstads län)	10,446	970	9.3	38	628	64.7	Säter (d:o)	697	66	9.5	—	33	50.0
Malmö (Malmöhus län)	62,954	6,292	10.0	2,967	4,378	69.6	Gefle (Gefleborgs län)	30,146	3,302	11.0	1,083	2,255	68.3
Lund (Malmöhus län)	16,943	1,568	9.3	347	1,215	77.5	Söderhamn (Gefleborgs län)	11,492	1,323	11.5	337	1,078	81.5
Helsingborg (Malmöhus län)	25,164	2,584	10.3	301	1,890	73.1	Hernösand (Vesternorrlands län)	8,069	724	9.0	191	352	48.6
Landskrona (Malmöhus län)	14,635	1,321	9.0	565	1,016	76.9	Örnsköldsvik (d:o)	2,690	288	10.7	71	221	76.7
Ystad (Malmöhus län)	9,973	1,096	11.0	130	948	86.5	Sundsvall (Vesternorrlands län)	15,087	1,362	9.0	662	615	45.2
Trelleborg (Malmöhus län)	3,033	500	16.5	59	269	53.8	Östersund (Jemtlands län)	7,005	742	10.6	117	506	68.2
Skånör med Falsterbo (d:o)	942	180	19.1	62	52	28.9	Hudiksvall (Gefleborgs län)	4,870	490	10.1	77	301	61.4
Simrishamn (Kristianstads län)	2,060	219	10.6	15	160	73.1	Umeå (Vesterbottens län)	4,138	454	11.0	56	299	65.9
Engelholm (d:o)	2,912	368	12.6	19	268	72.3	Skellefteå (d:o)	1,274	149	11.7	6	121	81.2
Halmstad (Hallands län)	15,567	1,126	7.2	295	887	78.8	Piteå (Norrbottens län)	2,707	320	11.8	67	106	33.1
							Luleå (Norrbottens län)	9,632	717	7.4	928	361	50.8
							Haparanda (d:o)	1,334	126	9.4	52	71	56.3
							Santliga städer	1,121,814	96,310	8.6	64,442	61,235	63.6

